

लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिका वडा नं १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरणमैत्री रूपले नदिजन्य पदार्थ उत्खनन् तथा संकलन कार्यका लागि

प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण

प्रस्तावक	परामर्शदाता
श्री सुस्ता गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय कुडिया, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल सम्पर्क : ०७८-५०६००१ ईमेल: info@sustamun.gov.np	रियल ड्रिम्स इन्टरनेशनल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी प्रा. लि. नयाँ बानेश्वर, काठमाडौँ-१० बागमती प्रदेश, नेपाल

पौष, २०८१

टेक नारायण, उपाध्यक्ष
अध्यक्ष

टेक नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

विषय सूची

कार्यकारी सारांश.....	IV
परिच्छेद १. प्रतिवेदन तयार गर्ने संस्थाको नाम र ठेगाना.....	2
१.१ प्रस्तावको नाम.....	2
१.२ प्रस्तावक.....	2
१.३ प्रतिवेदन तयार गर्ने संस्था को नाम र ठेगाना.....	2
परिच्छेद २. प्रस्तावको सारांश.....	3
क. प्रस्तावको उद्देश्य.....	3
ख. भू-उपयोगमा पर्ने बसर.....	3
ग. वातावरणमा पर्ने प्रतिकूल प्रभाव, मानव जीवनमा पर्ने बसर, जनसंख्याको चाप.....	3
घ. स्थानीय पूर्वाधारमा क्षति.....	4
ङ. अन्य आवश्यक कुरा.....	4
१. प्रस्वको सान्दर्भिकता.....	4
१. २. प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको औचित्यता.....	4
२. ३. प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको उद्देश्य.....	5
परिच्छेद ४. प्रस्तावको सम्बन्धमा.....	6
क. प्रस्तावको किसिम.....	6
३. प्रस्तावको आवश्यकता र विवरण.....	7
४. प्रस्ताव क्षेत्रको अवस्थिति र नक्सा.....	7
ख. प्रस्ताव सम्बन्धी क्रियाकलाप.....	10
५. संकलन र उत्खनन् विधि.....	10
६. मेसिन प्रयोग कार्ययोजना.....	11
७. भारी मेसिन प्रयोग गरि गरिने उत्खनन कार्य योजना.....	11
ग. प्रस्तावको लागि आवश्यकताहरू.....	12
८. प्रस्ताव क्षेत्रमा ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवाको दिगो उत्खनन्/ संकलन.....	12
२. संकलन/उत्खनन् गरिने परिमाणको आंकलन.....	13
घ. प्रस्तावको लागि आवश्यकताहरू.....	13
९. १. प्रस्ताव क्षेत्रमा नदिजन्य पदार्थको वातावरणमैत्री उत्खनन्/ संकलन.....	13
१०. २. संकलन/उत्खनन् गरिने परिमाणको आंकलन.....	14
११. ३. प्रस्ताव कार्यान्वयन तालिका.....	19
ङ. प्रस्ताव क्षेत्रको निर्धारण.....	19
१२. १. प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र.....	19
१३. २. अप्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र.....	19
१४. ३. प्रस्तावको प्रभाव क्षेत्र.....	19
च. अध्ययनको विधि.....	19
१५. १. गृह अध्ययन.....	20
१६. २. चेक लिष्ट एवं प्रश्नावलीको तयारी.....	20
१७. ३. नक्शाहरूको अध्ययन तथा तयारी.....	20

टेक नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

११.९

Handwritten signature in Nepali script.

१८.	४. स्थलगत अध्ययन (फिल्ड सर्वे).....	20
१९.	५. सार्वजनिक सूचना प्रकाशन, छलफल तथा सार्वजनिक सुनुवाई र सिफारिस पत्रको संकलन.....	21
प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने सकारात्मक प्रभाव बढाउने र नकारात्मक प्रभाव हटाउने उपायहरूको पहिचान.....		27
छ. विद्यमान वातावरणीय अवस्था.....		27
छ.१ भौतिक वातावरण.....		27
२०.	छ.१.१ भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना.....	27
२१.	छ.१.२ भू-उपयोग.....	28
२२.	छ.१.३ जलवायु (हावापानी, वर्षा र तापक्रम).....	28
२३.	छ.१.४ प्रस्ताव क्षेत्रको भू-विज्ञान.....	28
छ.१.५ प्रमुख नदी तथा खोलाहरू.....		29
२४.	छ.१.६ हावा, ध्वनि तथा पानीको गुणस्तर.....	30
२५.	छ.१.७ भूकम्पीय जोखिम.....	31
छ.२. जैविक वातावरण.....		32
२६.	छ.२.१ वन तथा वनस्पति.....	32
२७.	छ.२.२ प्रमुख वन्य जन्तुहरू.....	33
२८.	छ.२.३ प्रमुख चराचुरुङ्गीहरू.....	33
२९.	छ.२.४ प्रमुख घसने र उभयचर जनावरहरू.....	33
छ.३. सामाजिक तथा आर्थिक वातावरण.....		34
३०.	छ.३.१ जनसंख्या, घरधुरी, लैङ्गिक अनुपात र जनघनत्वको विवरण.....	34
३१.	छ.३.२ जातजातिको विवरण.....	35
३२.	छ.३.३ धर्म अनुसार विवरण.....	35
३३.	छ.३.४ बोलिने भाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	35
३४.	छ.३.५ शान्ति सुरक्षाको अवस्था.....	36
३५.	छ.३.६ प्रभाव क्षेत्रको आर्थिक वातावरण.....	36
परिच्छेद ४ प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमा पर्ने प्रभाव.....		37
क. सामाजिक-आर्थिक तथा सांस्कृतिक प्रभाव.....		37
ख. जैविक प्रभाव.....		39
ग. भौतिक प्रभाव.....		40
३६.	सकारात्मक प्रभावहरू.....	40
घ. अन्य प्रतिकूल प्रभाव.....		41
परिच्छेद ५ प्रस्ताव कार्यान्वयनका विकल्प.....		45
५.१ प्रस्ताव कार्यान्वयन नगर्ने.....		45
५.२ प्रस्तावका विकल्पहरू.....		45
५.२.१	ढुंगा, गिट्टी, बालुवाको संकलन-उत्खनन गर्ने.....	45
५.२.२	वैकल्पिक क्षेत्र.....	46
५.२.३	वैकल्पिक विधि.....	46
५.२.४	वैकल्पिक समय.....	46
५.२.५	मौसम.....	46
५.२.६	वैकल्पिक श्रोत.....	46
परिच्छेद ७. अन्य आवश्यक कुराहरू.....		48
परिच्छेद ८. अनुकूल प्रभाव अधिकतम अभिवृद्धि गर्ने तथा प्रतिकूल प्रभाव न्यून गर्ने उपायहरू.....		57

द.१ अनुकूल प्रभाव अभिवृद्धि गर्ने उपायहरु.....	57
३७. ८.१.१ संचालन अवधि.....	57
३८. ८.१.१.१ भौतिक वातावरण.....	57
३९. ८.१.१.२ सामाजिक-आर्थिक वातावरण.....	59
४०. ८.१.१.३ जैविक वातावरण.....	59
४१. ८.१.१.४ रसायनिक वातावरण.....	60
द.२ प्रतिकूल प्रभाव न्यूनीकरण गर्ने उपायहरु.....	60
४२. ८.२.१ भौतिक प्रभाव (Physical Impact).....	60
४३. ८.२.१ सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक प्रभाव (Socio-economic and cultural Impact).....	62
४४. ८.२.३ जैविक वातावरणमा पर्ने प्रभाव (Biological Environment Impact).....	63
४५. ८.२.४ रसायनिक वातावरण.....	63
परिच्छेद ९ प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा अनुगमन गर्नु पर्ने विषय.....	64
परिच्छेद १०. वातावरणीय व्यवस्थापन योजना.....	71
४६.....	82
४७.....	85
४८.....	85
१०.१ अनुकूल प्रभावहरुको अनुमानित खर्चको सारांश.....	86
१०.२ प्रतिकूल प्रभावहरुको अनुमानित खर्चको सारांश.....	86
परिच्छेद ११. निष्कर्ष तथा प्रतिबद्धता.....	88
सन्दर्भ सामग्रीहरु.....	89
अनुसूचीहरु:.....	90

मार्ग १.३
अवस्था

०४/३/२०१५

कार्यकारी सारांश

यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदनको प्रस्तावकको नाम सुस्ता गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय रहेको छ । यस स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रको वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ दिगो र वातावरणमैत्री ढङ्गले संकलन गर्नका लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन गरिएको हो ।

यस प्रस्तावको प्रस्तावकको नाम र ठेगाना निम्न रहेको छ ।

सुस्ता गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
कुडिया, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल
सम्पर्क : ०७८-५०६००१

यस प्रस्तावको प्रतिवेदन तयार पार्ने संस्थाको नाम र ठेगाना निम्न रहेको छ ।

रियल ड्रिम्स इन्टरनेशनल इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी प्रा. लि..
नयाँ बानेश्वर, काठमाडौँ-१०
९८५१२०६०९१

टेक नारायण उप्रेती
सचिव

उप्रेती

प्रस्तावको परिचय

यस प्रारम्भिक वातावरण परिक्षण प्रतिवेदनले लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिका वडा नं १ स्थित रायपुरा खोलाको विभिन्न बगर क्षेत्रबाट दिगो रुपमा ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवाको संकलन/उत्खनन् गर्दा पर्न जाने प्रभावहरुको मूल्यांकन गर्दछ । यस अध्ययनको मुख्य उद्देश्य नै नदीजन्य पदार्थ व्यवस्थापन गर्नका लागि नदीले थुपारेको ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवा निकाल्दा स्थानीय वातावरणमा पर्न जाने प्रभावहरुको पहिचान गर्नु हो । यस कार्य गर्दा स्थानीय वातावरणमा केही सकारात्मक तथा केही नकारात्मक प्रभावहरु पर्न जाने छन् । यस अध्ययन प्रतिवेदनले उत्खनन्/संकलन र व्यवस्थापन कार्य गर्दा वातावरणमा के कति असर पर्दछ भनि एकिकन गर्न साथै सकारात्मक प्रभावको अभिवृद्धि र नकारात्मक प्रभावको न्यूनीकरण गर्न वातावरणीय अध्ययन गर्नुपर्ने अनिवार्य रहेकोले यस प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदन तयार पारिएको हो । यस प्रस्तावले मुख्यतः विपद्को जोखिमलाई कम गर्नेछ र साथै स्थानीय स्तरमा निर्माणमुखी कार्यमा नदीजन्य पदार्थको श्रोतसाधनको अभावलाई हटाई स्थानीय तहमा राजस्वको वृद्धि हुनेछ ।

वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ अनुसूची-२ (ट) खानी क्षेत्र (७) अनुसार, खोला तथा नदीहरुबाट प्रति दिन १०० घन मि. भन्दा बढी ३०० घन. मि. सम्म ढुङ्गा, गिट्टी, तथा बालुवा निकाल्ने अवस्थामा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गर्नुपर्ने भएकोले यो कार्य अगाडी बढाइएको छ ।

साथै यस आयोजना स्थल वरपर राष्ट्रिय निकुञ्ज, मध्यवर्ती क्षेत्र लगायत कुनै पनि वातावरणीय हिसावले संबेदनशील क्षेत्र पर्दैनन् त्यसकारण यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण पर्याप्त रहेको छ ।

यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको उद्देश्यहरु निम्न रहेका छन् ।

- प्रस्ताव क्षेत्रको भौतिक, जैविक, सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थिति तयार पार्ने
- प्रस्ताव कार्यान्वयनका कारणले वातावरणमा देखिन सक्ने सम्पूर्ण सकारात्मक तथा नकारात्मक असरहरु पहिल्याउने
- प्रस्तावको प्रभावहरु पहिचान, समिक्षा एवं वर्गीकरण गर्ने
- अनुकूल प्रभावहरुलाई अधिकतम गर्ने उपायहरु तथा प्रतिकूल प्रभावहरुलाई न्युनिकरणका उपायहरुको पहिचान गर्ने
- प्रस्तावित क्षेत्रको प्रस्ताव कार्यान्वयनका लागि अनुगमन विधि तयार गर्ने
- वातावरणीय व्यवस्थापन योजना तयार पार्ने

देवप्रसाद शर्मा
अध्यक्ष

व्यक्तिगत

- प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने सक्ने प्रभावका सम्बन्धमा जानकारी गराई उचित निर्णय लिन निर्णयकर्ताहरूलाई सघाउ पुऱ्याउने

अध्ययन विधि

यस प्रस्ताव क्षेत्रको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको अध्ययन गर्दा वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ र सुस्ता गाउँपालिकाबाट जारी भएको स्थानीय वातावरण तथा प्रकृति संरक्षण ऐन, २०७७ मा व्यवस्था भएका प्रक्रियाहरू गृह अध्ययन, फिल्ड अध्ययन, सार्वजनिक सूचना प्रकाशन, छलफल तथा सार्वजनिक सुनुवाई र सिफारिस पत्रको संकलन अनुशरण गरी यस अध्ययन प्रतिवेदन तयार पारिएको छ ।

छ ।

विद्यमान वातावरणीय अवस्था

भौतिक वातावरण

सुस्ता गाउँपालिका लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गतको नवलपरासी बर्दघाट सुस्ता पश्चिम जिल्लामा पर्दछ। भौगोलिक रूपमा यस सुस्ता गाउँपालिका २७°२०'४९.२०" देखि २७°३१'३.७४" उत्तरी अक्षांश र ८३°८'१२" देखि ८३°४८'४३.३०" पूर्वी देशान्तरमा यस सुस्ता गाउँपालिका समुद्री सतहबाट ८८ देखि ८१५ मिटर सम्मको उचाइमा रहेको छ । यस गाउँपालिकाको उत्तरी भागमा चुरे क्षेत्र रहेको छ र प्रस्ताव क्षेत्रको एक खण्ड समेत समेत चुरे क्षेत्र रहेको छ । यस गाउँपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल ९६.५१ वर्ग कि.मि. रहेको छ भने प्रभावित १ नं वडाको कुल क्षेत्रफलको २१.२२ वर्ग कि.मि. करिब २२ प्रतिशत हुन आउँछ। प्रस्ताव क्षेत्रको जलवायु उष्ण मौसमी हावापानी रहेको छ गृष्मऋतुमा यहाँको तापक्रम ४०० भन्दा पनि बढी हुने र हिउँदऋतुमा न्यूनतम १४० से सम्म रहेको छ। मनसुनी वायुको प्रभावले जुलाई महिनामा अधिकतम मासिक ५३६.७ मि.मि. को सरदार वर्षा भएको पाइन्छ। प्रस्ताव क्षेत्रमा हाल ध्वनिको मापन गर्दा ५८ db रहेको पाइयो ।

जैविक वातावरण

प्रस्ताव क्षेत्रको सुस्ता गाउँपालिकामा जैविक विविधता भरिपूर्ण रहेका छन् । जैविक विविधतालाई उदाहरणिय रूपमा भन्नुपर्दा यहाँ विभिन्न किसिमका जडिवुटी, रुखविरुवा, चराचुरङ्गी, घरपालुवा जनावर र वन्यजन्तुहरू छन्। रुखविरुवा जसमा साल, सिमल, वर, पिपल पर्दछन् र अधिकांस त्यसमा सालहरू पर्दछन्। चराचुरङ्गीहरूमा (लाटोकोसेरो, काग, कोइली, ढुकुर, भंगेरा, चिल, सुगा, मैना, परेवा, आदि) पाइन्छन् । वन्यजन्तुहरूमा (गैंडा, हात्ती, बाघ, मृग, चित्रि, हरिण, स्याल, बादर, कुकुर, लँगुर आदि) पाइन्छन् ।

टेक विकास प्रा. लि.
सुस्ता

०५/५/२०७९

प्रस्ताव क्षेत्रको जलवायु उष्ण मौसमी हावापानी रहेकोले यस क्षेत्रमा मुख्य साल, सिमल, पिपल, खयर, भलायो आदि रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा गैर काष्ठ वन-पैदावारहरुको महत्त्वका देखिएका बांक, निगाले, काप्रो, कदम, बेल, बयर आदि रहेका छन् । यस प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा कुनै पनि रुख/पोल काटिने छैन । यस क्षेत्र नजिकै जनकल्याण र कालिका गरी दुई सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति रहेको छ ।

सामाजिक तथा आर्थिक वातावरण

यस सुस्ता गाउँपालिकाको जनसंख्या ४१३९६ रहेको छ भने १ नं वडाको जनसंख्या ७०२२ रहेको छ । यस सुस्ता गाउँपालिका १ नं वडामा सबै भन्दा धेरै थारु जति ३७३३ रहेका छन् जुन कुल जनसंख्याको करिब ५३ प्रतिशत रहेको छ । १ नं वडामा धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा धेरै हिन्दु धर्म मान्नेको संख्या ६९२१ रहेको जुन कुल जनसंख्याको ९८% र अन्य धर्म करिब २% रहेको छ । यस १ नं वडामा १५१९ घरधुरी मध्ये सबैभन्दा धेरै जनसंख्या करिब ११४० जना (७५%) ज्याला मजदुरी गर्दछन् । यस वडाका करिब २६८ जना (१८%) नागरिक हाल रोजगारीका लागि विदेशमा छन् ।

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमा पर्ने प्रभावहरु

अनुकूल प्रभावहरु

मुख्यतः प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा नदीले थुपारेको ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा जस्ता नदीजन्य पदार्थले नदीको सतह बढाउने, नदीले धार फेर्ने र दैविक प्रकोप निम्त्याउने जस्ता विपत्तिहरुको रोकथाम हुन्छ । यसको अलवा प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट गाउँपालिकाको करको दायरा बढेर राजस्व श्रोतमा वृद्धि हुन गई स्थानीयस्तरमा सेवा प्रवाह गर्न सहज हुनेछ । आयोजना कार्यान्वयनले स्थानीयबासीलाई रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्छ । प्रस्ताव कार्यान्वयन हुंदा स्थानिय श्रमशक्ति खपत हुनेछ । यसबाट स्थानीयबासीले आफ्नो दैनिक आवश्यकताका वस्तुहरुको परिपूर्ति गरी आफ्नो जीवनस्तरमा परिवर्तन ल्याउने छन ।

प्रतिकूल प्रभावहरु

भौतिक वातावरण

प्रस्तावित आयोजना क्षेत्रमा उत्खनन् हुने नदीजन्य पदार्थ रिपोर्टमा सुझाव गरीएको परिमाण भन्दा बढी संकलन-उत्खनन् गर्नाले जमिनको आफ्नो भौगोलिक अवस्थामा अस्थिरता आई प्राकृतिक विपत्तिको सिर्जना हुनसक्नेछ र वरपर रहेका वस्तीलाई प्रभाव पार्न सक्छ । उत्खनन् कर्ताले प्रस्तावित क्षेत्रबाट जथाभावि रूपले सिफारिस गरिएको परिमाण भन्दा बढी उत्खनन् गर्न

टेक विभाग
अध्यक्ष

अध्यक्ष

सकदछन्। जसको कारण जमिनको अवस्थामा परिवर्तन हुने र भूक्षय, पहिरो आदि प्राकृतिक प्रकोप निम्त्याउदछ। प्रस्तावित क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ ओसार पसार गर्दा पहुँच बाटोमा चल्ने गाडीको चाप बढनाले बाटो छिट्टै जिर्ण हुनसक्छ। संकलन-उत्खनन गर्ने क्रममा कामदारहरुबाट फोहर सिर्जना हुन्छ र वरपरको वातावरणमा प्रदुषण बढ्न सक्छ। प्रस्तावित क्षेत्र वरपर शौच गर्ने, खानेकुराहरु फाल्ने, पोखिने, प्लास्टिकहरु यत्रतत्र छरिने सम्भावना हुन्छ। दुवानी साधनको आवागमन तथा नदीजन्य पदार्थको संकलन-उत्खननले वायु प्रदुषण बढ्छ र दुवानी साधनको कारणले ध्वनि प्रदुषण बढ्छ। साथै मोटरहरुको धेरै आवतजावतले गर्दा धुलो उड्न सक्ने देखिएको छ। नदीजन्य पदार्थहरुलाई निश्चित ठाउँमा निकास गर्नु अघि थुप्रो लगाउनु जरुरी हुन्छ। यसरी नदीजन्य पदार्थहरुलाई धेरै समयसम्म थुप्रिदा वातावरणमा नकरात्मक असर पर्दछ। साथै अकस्मात वर्षाका कारण आउने आकस्मिक पहिरोले संकलित सामग्री बगाई लैजाने सम्भावना पनि रहन्छ।

जैविक वातावरण

उत्खनन र संकलन कार्यका क्रममा परिचालित कामदारहरुद्वारा वरपर रहेका रुख काटी तस्करी हुनसक्ने सम्भावना न्यून देखिन्छ। श्रमिकहरु तथा दुवानी साधनको आवागमन र कोलाहलले जीवजन्तुको प्राकृतिक विचरणमा दखल पुग्न सक्छ। यसका साथै यस क्षेत्रमा वन नरहेकोले वन्यजन्तुको अवैध शिकार हुने पनि सम्भावना देखिदैन। यस क्षेत्र नजिकै जनकल्याण र कालिका गरी दुई सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति रहेको छ।

रसायनिक वातावरण

उत्खनन कार्य गर्दा रसायनको प्रयोग हुने देखिदैन तर पनि गाडी तथा औजारहरुको प्रयोग गर्दा तेल तथा रसायन चुहिन सक्छ जसले जल तथा जमिन प्रदुषण हुनेछ। इन्धन, लुब्रीकेन्टस, ग्रिज, अम्ल तथा अन्य रसायनहरुको चुहावटले गर्दा प्रदुषण हुनेछ।

समाजिक-आर्थिक वातावरण

बाहिरबाट कामदारहरु आएको खण्डमा स्थानीय धर्म, संस्कृति तथा परम्परामा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष प्रभाव पर्छ। तर कामदारहरु स्थानीय वासिन्दा हुने भएको कारणले धर्म, संस्कृति तथा परम्परामा न्यून प्रभाव पर्ने देखिन्छ। प्रस्तावित क्षेत्रमा कुनै पनि धार्मिक, सांस्कृतिक एवं ऐतिहासिक महत्वका ठाउँहरु छैनन्। यस अघि रायपुरा खोलामा भएको उत्खनन कार्यमा प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणमा भएका र राज्य तोकेको मापदण्ड विपरित ७ वटा मेसिन प्रयोग गरी जथाभावी उत्खनन गरिएको र त्यस कार्यको विरोध गर्दा स्थानीयमाथी हातपात र महिला माथी अपशब्द प्रयोग गरी गालीगैलाज गरिएको गुनासो सार्वजनिक सुनुवाईमा आएको थियो।

टेक नारायण
अध्यक्ष

उपअध्यक्ष

नदीजन्य पदार्थहरूलाई को संकलन गर्दा विभिन्न प्रकृतिका औजारहरूको प्रयोगले कामदारहरूलाई चोटपटक लाग्न सक्छ । त्यसै गरि उत्खनन् गर्दा ढुङ्गा, गिट्टी उछिट्टिएर कामदारहरूको जिउमा चोट लाग्न पनि सक्छ । धुलोको कारणले स्वास-प्रस्वास र आँखाका रोगहरू लाग्न सक्छ । ढुवानी साधनहरूको आवतजावतले आकस्मिक दुर्घटनाको सम्भावना पनि त्यत्तिकै रहन्छ ।

प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने अनुकूल प्रभाव बढाउने र प्रतिकूल प्रभाव हटाउने उपायहरूको पहिचान

यी उपायहरूको पहिचान गर्दा निरोधात्मक (Preventive), सुधारात्मक (corrective) र क्षतिपूर्ति (compensatory) तरिकाहरू अवलम्बन गरी निम्न रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

अनुकूल प्रभावहरू बढाउने उपायहरू

- जथाभावि रूपले उत्खनन् गर्न नदिने र प्रा.वा.प. रिपोर्टले सुझाव गरेको परिमाण निश्चित स्थलबाट मात्र निकाल्ने । उत्खनन् कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन नियमित रूपमा स्थानीय तहबाट कडा अनुगमन र निगरानी गरिने छ । संकलन/उत्खनन् क्षेत्रको नाम, निश्चित क्षेत्रफल, लम्बाई, चौडाई, गहिराइ, कुल परिमाण र समयावधि सहितको सूचना पाटी राख्नु पर्ने छ ।
- निकासी ढुवानी हुने मार्ग निर्धारण गरी सोही मार्गबाट मात्र नदीजन्य पदार्थ ढुवानी गर्ने र यस्तो मार्गको नियमित मर्मत संहार गर्ने व्यवस्था मिलाउने । ढुवानी साधनको क्षमता भन्दा बढी पदार्थ राखेर ओसार पसार नगर्ने ।
- प्रस्तावित क्षेत्रमा रोजगारीको लागि स्थानीय बासिन्दाहरूलाई नै पहिलो प्राथमिकता दिनु पर्ने प्रावधानको व्यवस्था मिलाउने ।
- आर्थिक आयआर्जन न्यून भएका स्थानीयहरूलाई रोजगारीमा प्राथमिकता दिने व्यवस्था मिलाउने ।
- उत्खनन् कार्य पश्चात (सञ्चालन चरणमा), उत्खनन् गरिएको जग्गाको साथै वरपरको जग्गाको पनि उचित मुल्याङ्कन हुने र वित्तिय संस्थाहरूबाट कर्जा लिई कृषि तथा अन्य व्यवसायहरू गर्न सकिने बारे जनचेतनाको व्यवस्था मिलाउने ।

प्रतिकूल प्रभावहरू घटाउने उपायहरू

नेक नारायण

०५/५/२०१९

- उत्खनन् र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्दा जमीनको भिरालोपन तथा जमीनको आवश्यकता अनुसार जमीनको नदीजन्य पदार्थको उत्खनन् कार्य गर्ने ।
- वायु प्रदुषण कम गर्ने उपायहरूमा ढुवानी साधनहरूमा बालुवा र गिट्टी लोड गरिसकेपछि अनिवार्य त्रिपालद्वारा ढाकिने छ । त्यसै गरी ढुवानी साधनहरूमा प्रेशर हर्न र धेरै पुरानो साधनको प्रयोग निषेध गरिनेछ ।
- उत्खनन् गरिएको समग्रीलाई प्रस्ताव गरिएको ठाउँमा उचित तरिकाले भण्डारण गरी कार्य गर्न लगाउने ।
- प्रस्तावित क्षेत्रमा निष्कासन भएको फोहोरमैलालाई खुला रूपमा बाल्न प्रतिबन्ध लगाउने ।
- ढुवानी कार्य गर्दा धुलो उडेमा पानी छर्कने व्यवस्था गर्न लगाउने ।
- ध्वनी नियन्त्रणको लागि निर्माण कार्यमा चाहिने मेसिनरीहरूको प्रयोग गर्न बिहान ६ बजे देखि बेलुका ६ बजे सम्म मात्र गर्ने प्रबन्ध मिलाउने ।
- सामग्रीको ओसार-पोसार गर्दा प्रेशर हर्नको प्रयोगमा प्रतिबन्ध लगाउने ।
- अस्थायी शौचालयको प्रयोगबाट निष्कने फोहोरलाई सेप्टिक टयाङ्क तथा खाडलमा सावधानी अपनाएर व्यवस्थापन गर्न लगाउने र सोको अनुगमन गर्ने ।
- फोहोरमैला निष्कासन हुने स्रोतमा जैविक र अजैविक फोहोरको वर्गीकरण गरेर फोहोरमैलालाई छुट्टा-छुट्टै रङ्गको बिनमा व्यवस्थापन कार्य गर्न लगाउने ।
- उत्खनन् स्थलमा निष्कासन भएको फोहोरमैलालाई खुला रूपमा बाल्न प्रतिबन्ध लगाउने ।
- ढुवानी गर्दा प्रयोग हुने पहुँच मार्गको क्षति भएमा मार्गको चेक जाँच तथा मर्मत संभारको व्यवस्था मिलाउने ।
- उत्खनन् स्थलमा संलग्न कामदारहरूलाई चाहिने शौचालय, सफा पिउने पानीको व्यवस्था र सरसफाई चाहिने सामानहरूको व्यवस्था अनिवार्य रूपमा प्रबन्ध मिलाउने ।
- बाल श्रमको प्रयोग भेटिएमा स्थानीय सरकार र नेपाल प्रहरीसँग समन्वय गरी बाल श्रम (निषेध र नियमित गर्ने) ऐन, २०५६ अनुसार कारबाहीको व्यावस्था मिलाइनेछ ।
- प्रस्तावित स्थलमा संलग्न पुरुष तथा महिला श्रमलाई समान ज्याला दिने व्यवस्था सुनिश्चतता गर्ने प्रबन्ध मिलाउने ।
- प्रस्तावित स्थलमा गुनासो व्यवस्थापन प्रणालीको व्यवस्था गर्ने ।
- गुनासो फोन, गुनासो पेटिका र साइट सुपरभाइजरको माध्यमबाट संकलनको व्यवस्था मिलाउने ।
- नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् र व्यवस्थापन अवधिमा प्रयोग हुने खनिज तेल, लुब्रिकेन्ट, रंग आदि केमिकलहरूको भण्डारणको लागि प्रस्ताव क्षेत्रमा छुट्टै ठाँउको व्यवस्था गर्ने र

x

खतरनाक र ज्वलनशील सम्बन्धी चिन्हहरूलाई भण्डारण गरेको ठाँउमा प्रदर्शन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

वातावरणीय अनुगमन योजना

यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणले प्रस्तावक तथा सम्बन्धीत निकायले गर्नु पर्ने आधार रेखा अनुगमन, नियमपालन अनुगमन र प्रभाव अनुगमन बारे विषयहरू समावेश गरिएको छ । आधार रेखा अनुगमनमा हालको वातावरणीय वस्तुस्थीतिको बारेमा तथ्याङ्क संकलन गरिने छ, नियमपालन अनुगमन प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणले प्रस्ताव गरेका वातावरणीय न्यूनीकरणका उपायहरू कार्यान्वयन भए नभएको बारे अनुगमन गरिने छ र प्रभाव अनुगमनमा प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट भएका वातावरणीय परिवर्तन पत्ता लगाउन योजना निर्माण र सञ्चालनका क्रममा गरिने छ । अनुगमन योजनामा अनुगमनका सूचक, अनुगमनको विधि स्थान समय अनुमानित रकम ने.रु ३३,०००/- र अनुगमन गर्ने निकाय समावेश गरिएको छ ।

वातावरणीय व्यवस्थापन योजना

यस प्रस्तावको वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाले वातावरण संरक्षणका उपायहरू उपयुक्त रूपमा कार्यान्वयन गर्नलाई कसरी गर्ने, कहिले गर्ने, कसले गर्ने तथा अनुमानित बजेट तथा अनुगमनको जिम्मेवारी प्रस्तुत गरेको छ । यस वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाले अनुकूल प्रभावहरूको कार्यान्वयन गर्न खर्च रु १५,०००/- र प्रतिकूल प्रभावको न्यूनीकरणको लागि रु. ३८५,०००/- गरी वातावरण व्यवस्थापन योजनाको लागि रु. ४००,०००/- अनुमान गरिएको छ ।

निष्कर्ष

यस प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा नदिजन्य पदार्थजन्य- ६७,६८९ घ.मि. उत्खनन् हुने देखिन्छ । यस कार्यबाट प्रति. क्यु फिट रु १५ को दरले रु. ४,०५,१७,५१२ (भ्याट सहित) बराबरको राजस्व संकलन हुनेछ । वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ अनुसार अनुगमन कार्यमा प्रस्तावक जिम्मेवार निकाय हुन्छ । विभिन्न वातावरणीय समस्याहरू, प्रतिकूल प्रभावहरूको न्यूनीकरणका उपायहरू, अनुकूल प्रभावका अभिवृद्धि आदि ठिक र सही ढंगबाट कार्यान्वयन भइरहेको छ वा छैन भनी अध्ययन गर्न अनुगमन गर्न अनिवार्य आवश्यकता हो । वातावरणमैत्री क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनले मात्र वातावरणीय प्रतिकूल प्रभावहरूलाई न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ । अनुगमन नियमित र कडाईका साथ भएन भने कार्यान्वयन पक्ष फितलो र अप्रभावकारी हुन्छ । यस वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाले वातावरण संरक्षणका उपायहरू उपयुक्त रूपमा कार्यान्वयन गर्नलाई कसरी गर्ने, कहिले गर्ने, कसले गर्ने तथा अनुमानित

टेक नारायण
अध्यक्ष

२३/११/१९

बजेट तथा अनुगमनको जिम्मेवारी प्रस्तुत गरिएको छ । नेपाल सरकारबाट जारी ढङ्गा, गिट्टी, बालुवा व्यवस्थापन मापदण्ड, २०७७ अनुसार नदीजन्य पदार्थ सङ्कलनका लागि निर्धारित दूरी सम्बन्धी मापदण्ड पुरा गरेर सम्बन्धित निकायको सहमति सहित चुरे क्षेत्रभित्र रहेका नदि प्रणालीहरूबाट नदीजन्य पदार्थ उत्खनन्, संकलनको निम्ति उक्त क्षेत्रको स्वीकृत प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण जिल्ला अनुगमन समितिको सिफारिस साथ राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति समितिमा प्राप्त शर्त सहित र स्थानीय सरोकारवाला व्यक्ति र संस्थाको चासो र गुनासो सम्बोधन गरेर मात्र उत्खनन् गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणको निष्कर्ष रहेको

xii

एक वार

अनुगमन

अनुगमन

संक्षिप्त शब्दावलीहरू

कि.मि	:	किलोमिटर
के.जी	:	किलोग्राम
घ.मि.	:	घन मिटर
ज.वि.	:	जग्गा विवरण
व.मि	:	वर्ग मिटर
प्रा.लि	:	प्राइभेट लिमिटेड
प्रा.वा.प.	:	प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण
dB	:	Decibel
GPS	:	Global Positioning System
LPG	:	Liquefied Petroleum Gas
IEE	:	Initial Environmental Examination

टेक. नि. वि. २१/३
अध्यक्ष

जयप्रकाश

परिच्छेद १. प्रतिवेदन तयार गर्ने संस्थाको नाम र ठेगाना

१.१ प्रस्तावको नाम

यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदनको प्रस्तावकको नाम सुस्ता गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय रहेको छ । यस स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रको वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य दिगो र वातावरणमैत्री ढङ्गले निर्माण सामग्रीको संकलन गर्नका लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन गरिएको हो ।

१.२ प्रस्तावक

यस प्रस्तावको प्रस्तावकको नाम र ठेगाना निम्न रहेको छ ।

सुस्ता गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

कुडिया, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)

लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

सम्पर्क : ०७८-५०६००१

ईमेल: info@sustamun.gov.np

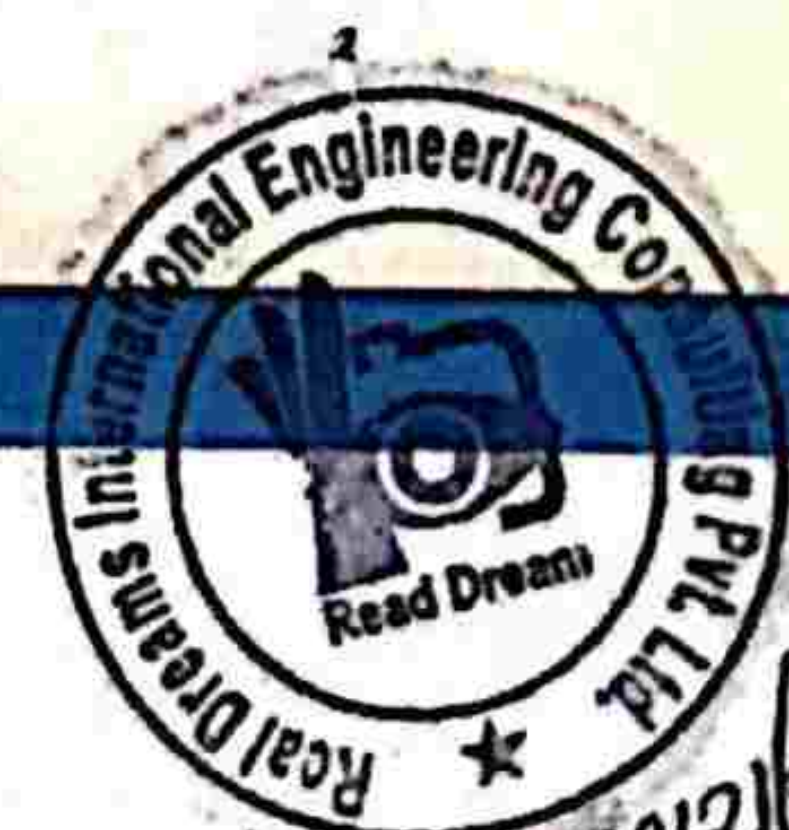
१.३ प्रतिवेदन तयार गर्ने संस्था को नाम र ठेगाना

यस प्रस्तावको प्रतिवेदन तयार पार्ने संस्थाको नाम र ठेगाना निम्न रहेको छ ।

परामर्शदाता कम्पनिको नाम: रियल ड्रिम्स इन्टरनेशनल ईन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी प्रा. लि.

ठेगाना: नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं-१०

सम्पर्क : ९८५१२०६०९१

०७/११/२०७३
देव नारायण

परिच्छेद २. प्रस्तावको सारांश

क. प्रस्तावको उद्देश्य

नेपालको संविधानले संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको सरकारको परिकल्पना गरेको छ । पूर्वाधार विकास लगायतका निजी तथा निर्माण कार्यलागि आवश्यक निर्माण सामग्रीको संकलन, विक्री वितरण र राजस्व संकलन स्थानीय सरकारको अधिकार क्षेत्रमा पर्दछ । संकलित राजस्व भने स्थानीय सरकार र प्रदेश सरकारले खर्च कटाएर क्रमश ६०% र ४०% बाड्ने गर्दछन् । कानून बमोजिम सुस्ता गाउँपालिकाले आफ्नो सिमा क्षेत्रको वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरणमैत्री ढङ्गले संकलन गर्नका लागि प्रस्ताव गरेको हो । अतः यस प्रस्तावको मूल उद्देश्य रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरणमैत्री ढङ्गले निर्माण सामग्रीको संकलन गर्नु रहेको छ । यस प्रस्तावको अन्य उद्देश्यहरू यस प्रकार राखेका छन् ।

- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका नदीजन्य पदार्थहरूको लगत तयार गरी अभिलेखीकरण गर्ने ।
- स्थानीय स्रोतको संकलन र सदुपयोग गर्ने तथा खोला छेउछाउमा रहेका भूमि बस्ति तथा वनस्पतिको संरक्षण गर्ने ।
- स्थानीय जनतालाई रोजगारका अवसर सिर्जना गर्ने ।

यस प्रयोजनका लागि सुस्ता गाउँपालिका द्वारा वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा नियामावली २०७७ आधारमा यस प्रतिवेदन तयार गरिएको हो । यस प्रस्ताव आगाडी बढाउने सन्दर्भमा विपद् व्यवस्थापन र निर्माण सामग्रीको सहजता गर्नको अन्य निकायसँग समन्वय गर्नु आवश्यक रहेको छ ।

ख. भू-उपयोगमा पर्ने असर

यस प्रस्ताव खोला र खोलाको बगर क्षेत्रमा कार्यान्वयन गरिने भएकाले हरेक वर्षायाम पश्चात प्रस्ताव क्षेत्रमा पुन नदीजन्य पदार्थ जम्मा हुने र केहि हद सम्म पुरानो अवस्थामै फर्किने हुँदा भू-उपयोगमा दीर्घकालीन असर न्युन मात्र रहने छ ।

ग. वातावरणमा पर्ने प्रतिकूल प्रभाव, मानव जीवनमा पर्ने असर, जनसंख्याको चाप

निर्माण सामग्रीको संकलन गर्दा मापदण्ड भन्दा बढी संकलन, कानून बमोजिमका शर्त तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणले तोकेका शर्त पालना नहुँदा र भै- परी आउने विपद् वा प्राकृतिक

टेक वरिष्ठ
अध्यक्ष

अवस्थामा आउने परिवर्तनले नदी किनार कटान, खेतीयोग्य जमिन र बस्तीमा क्षति र पानिको सतह तल जाने जस्ता प्रभाव देखिन सक्छन् । यस प्रभावलाई मध्यम मानिएको छ ।

संकलन कार्यमा संलग्न श्रमिकले प्राप्त गरेको ज्यालाबाट उनीहरूको दैनिक आवश्यकता परिपूर्ति हुन्छ । यस सकारात्मक प्रभावलाई प्रत्यक्ष प्रभाव, उच्च र अल्पकालीन मानिएको छ । यस कार्यमा कार्यरत कामदारहरू लाई चोटपटक लाग्ने सम्भावना हुन्छ भने धुलो र ध्वनि प्रदुषणले जनस्वास्थ्यमा असर गर्न सक्छ । यस प्रभावलाई प्रत्यक्ष प्रभाव, उच्च र अल्पकालीन मानिएको छ ।

यस कार्यमा सामान्यतः स्थानीय कामदारनै प्रयोग हुने भनिएता पनि ठेकेदारले अन्य कामदार भित्रिएको अवस्थामा स्रोतमा चाप र झै-झगडा तथा विवाद निम्तिन सक्छन् ।

घ. स्थानीय पूर्वाधारमा क्षति

संकलन कार्य हुँदा मूल सडक र पहुँज मार्गमा यातायातको चाप हुने हुँदा सडकमा खाल्टा पर्ने र धुलो उड्ने अवस्था आउन सक्छ । यस प्रभावलाई मध्यम मानिएको छ ।

ङ. अन्य आवश्यक कुरा

१. प्रस्वको सान्दर्भिकता

हाल रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रमा नदीजन्य पदार्थ भरिएको र सो भरिएको परिमाण केहि स्थानमा नदी सतह भन्दा पनि उचो भागमा थुप्रिन थालेकाले पानी बाह्र बढेको बेलामा वहावले धार परिवर्तन गरी नजिकै रहेको बस्ति जोखिममा पर्ने तथा कर संकलनमा गिरावट आउने गरी असर पर्न सक्ने देखिएको छ । बगर क्षेत्रमा नदीजन्य पदार्थ भरिएर चोरी समेत यताकता हुन थालेकाले छिटो भन्दा छिटो नदीजन्य पदार्थहरूलाई व्यवस्थापन गर्नु आवश्यक रहेको छ ।

१. २. प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको औचित्यता

वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ को २०७८/०२/१०को संशोधन अनुसार अनुसूची -२ (ट)मा खानी क्षेत्र (७) अनुसार, खोला तथा नदीहरूबाट प्रति दिन १०० घन मि. भन्दा बढी ३०० घन. मि. सम्म ढुङ्गा, गिट्टी, तथा बालुवा निकाल्ने अवस्थामा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गर्नुपर्ने भएकोले यो कार्य अगाडी बढाइएको छ ।

साथै यस आयोजना स्थल वरपर राष्ट्रिय निकुञ्ज, मध्यवर्ती क्षेत्र लगायत कुनै पनि वातावरणीय हिसावले संवेदनशील क्षेत्र पर्दैनन् त्यसकारण यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण पर्याप्त रहेको छ ।

देव नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

उपस्थित

२. ३. प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको उद्देश्य

यस प्रस्तावको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण उद्देश्यहरु निम्न रहेका छन् ।

- प्रस्ताव क्षेत्रको भौतिक, जैविक, सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थिति तयार पार्ने
- प्रस्ताव कार्यान्वयनका कारणले वातावरणमा देखिन सक्ने सम्पूर्ण सकारात्मक तथा नकारात्मक असरहरु पहिल्याउने
- प्रस्तावको प्रभावहरु पहिचान, समीक्षा एवं वर्गीकरण गर्ने
- अनुकूल प्रभावहरुलाई अधिकतम गर्ने उपायहरु तथा प्रतिकूल प्रभावहरुलाई न्यूनीकरण करणका उपायहरुको पहिचान गर्ने
- प्रस्तावित क्षेत्रको प्रस्ताव कार्यान्वयनका लागि अनुगमन विधि तयार गर्ने
- वातावरणीय व्यवस्थापन योजना तयार पार्ने
- प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने सक्ने प्रभावका सम्बन्धमा जानकारी गराई उचित निर्णय लिन निर्णयकर्ताहरुलाई सघाउ पुऱ्याउने

देव वाराणसी
अध्यक्ष

देव वाराणसी

३. प्रस्तावको आवश्यकता र विवरण

बढ्दो शहरीकरण र विकासका कार्यमा निर्माणजन्य सामग्रीको निकै नै आवश्यक पर्दछ । साथै नदीनालाहरूमा थुप्रैएका निर्माणजन्य सामग्रीहरूको उचित व्यवस्थापन नगरे प्राकृतिक प्रकोप निम्तने खतरा रहन्छ । त्यसकारण प्राकृतिक श्रोत र साधनको सहि उपयोग गर्नले स्थानीय निकायको आर्थिक उन्नति र विकास हुने भएकाले प्रस्ताव गरिएको कार्यहरू कार्यान्वयन हुनु आवश्यक रहेको छ ।

४. प्रस्ताव क्षेत्रको अवस्थिति र नक्सा

यस प्रस्तावको प्रस्तावित क्षेत्र सुस्ता गाउँपालिका नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) वडा नं. १ मा पर्दछ । यस प्रस्तावको प्रस्तावित अध्ययन क्षेत्र भन्नाले आक्षाशं २७° २९' १९.०३" उत्तर तथा देशान्तर ८३° ५१' १३.०८" पूर्व (गुगल नक्सामा रातो घेराले जनाउने क्षेत्र) आसपासको क्षेत्र भन्ने रहेको छ ।

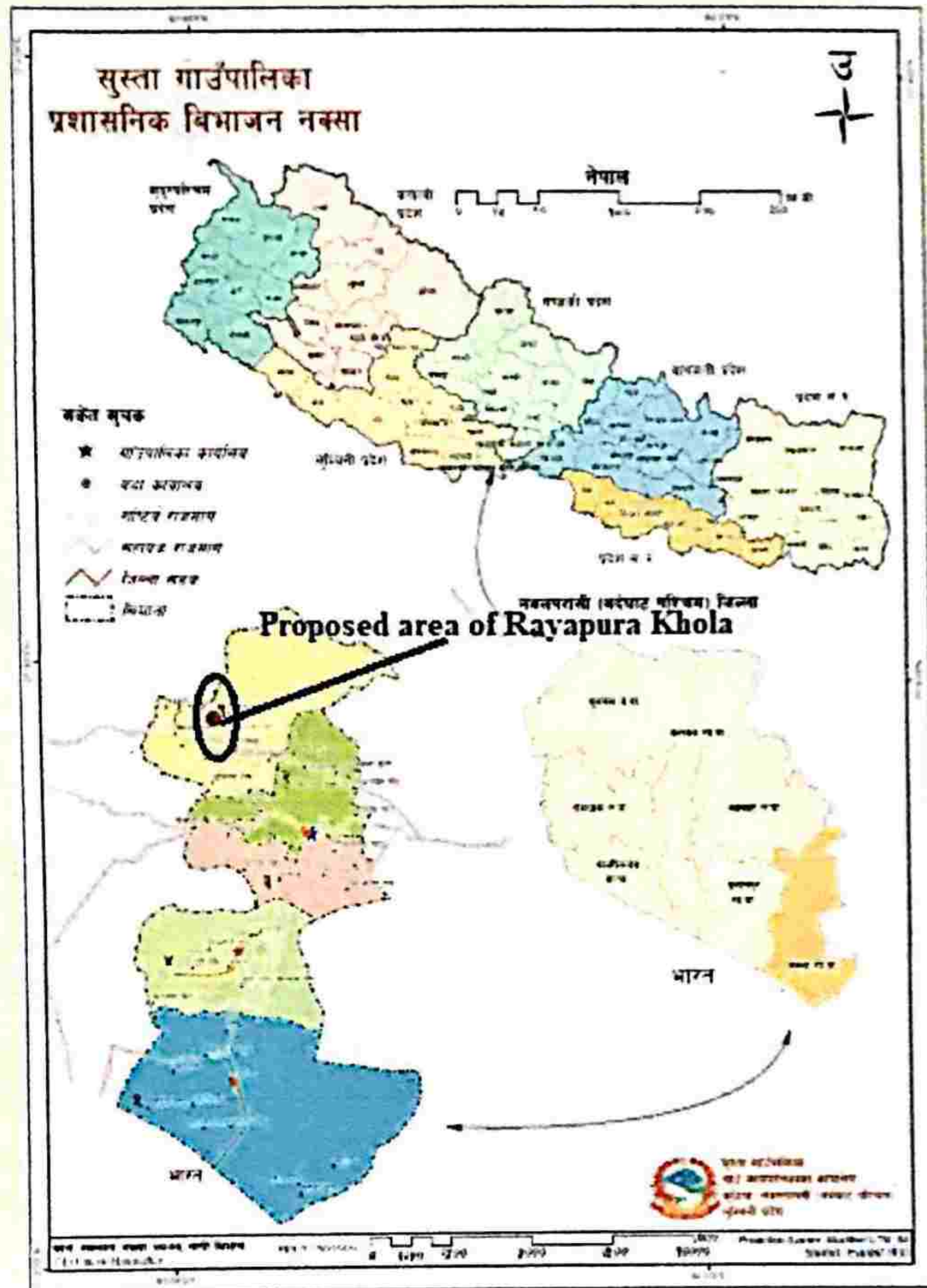

का. ११११११
का. ११११११
का. ११११११

Handwritten signature

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

चित्र १ प्रस्ताव क्षेत्रको लोकेसन नक्सा

स्रोत : सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं ४

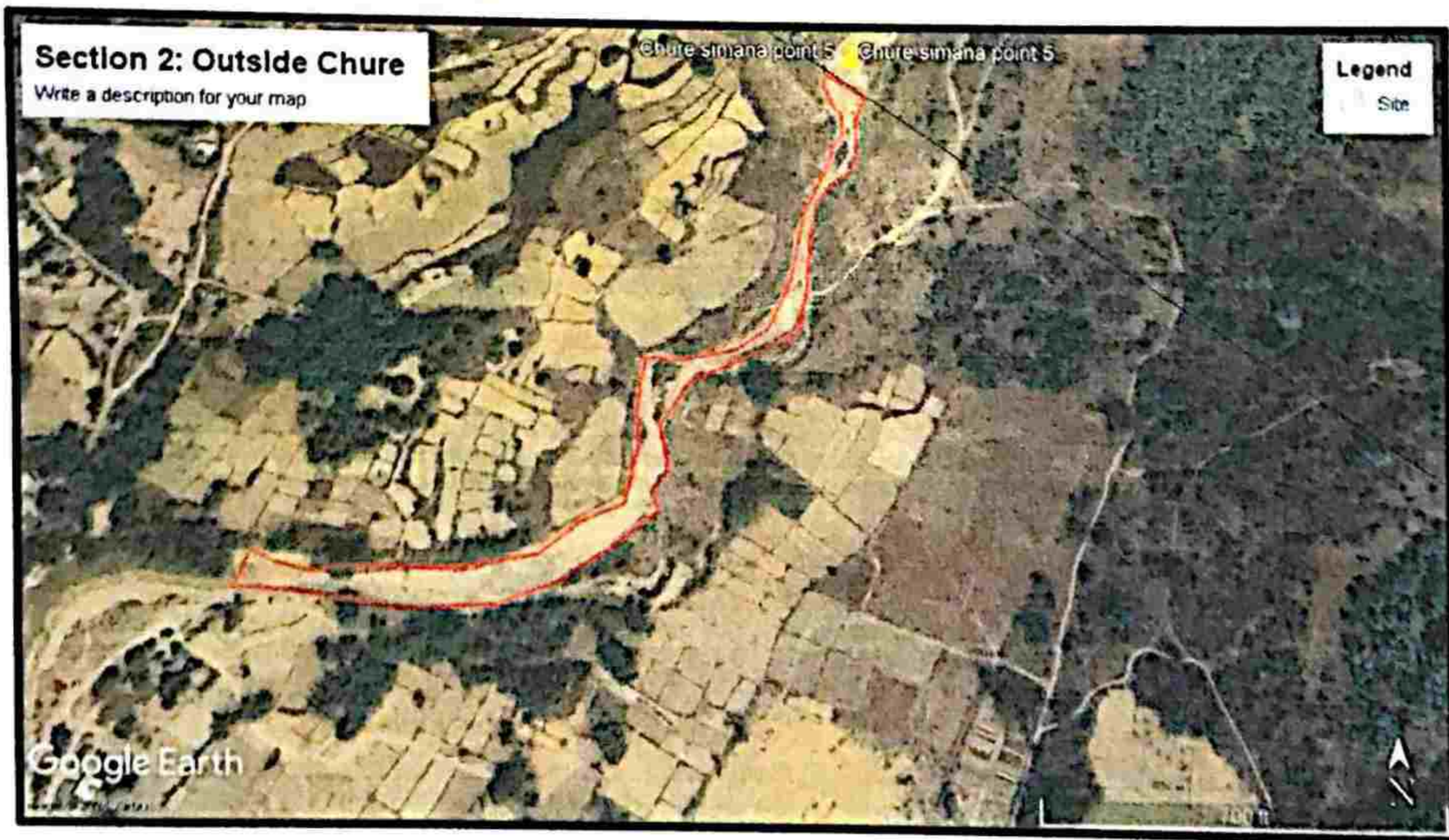
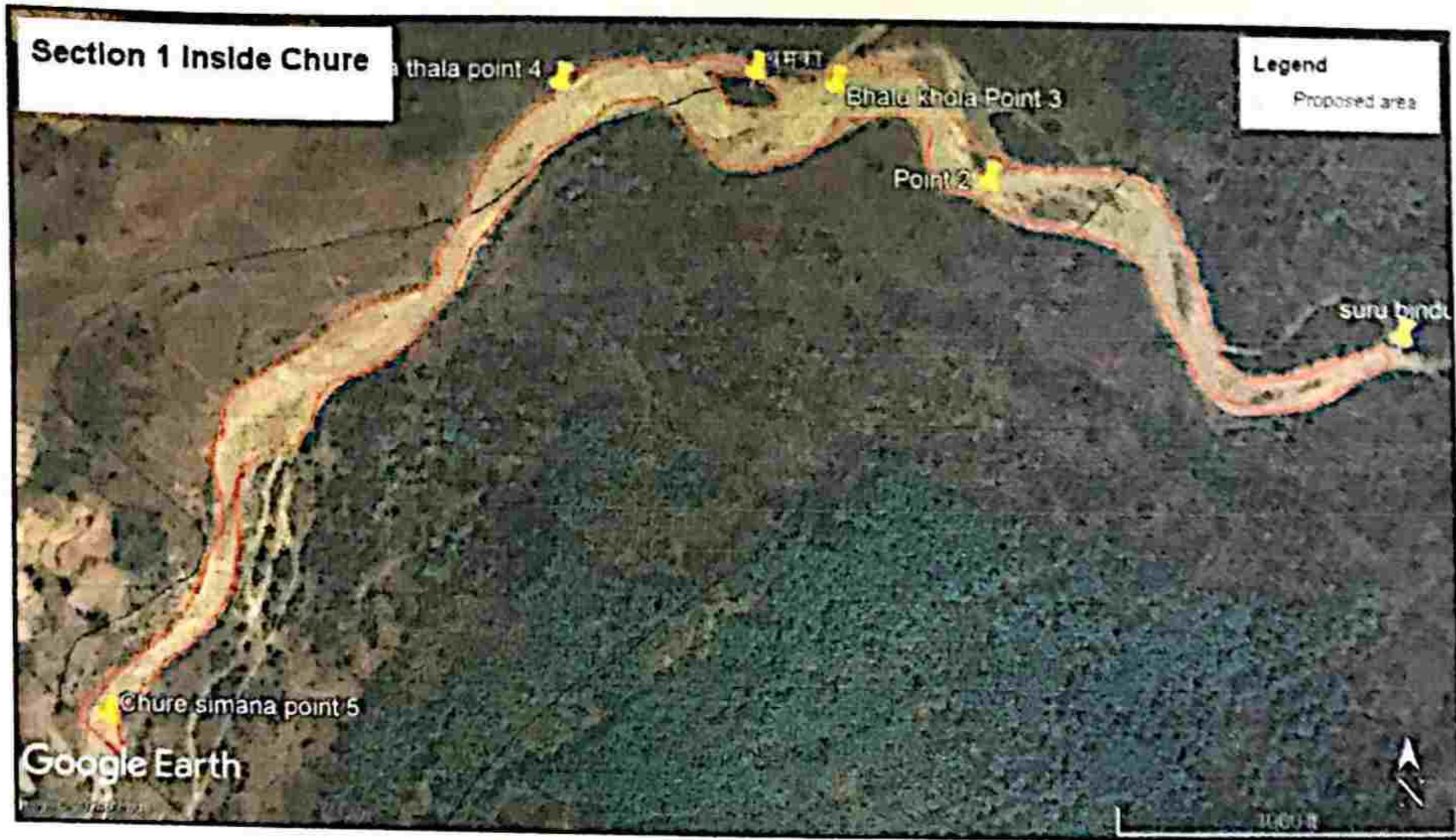

टेक नारायण शर्मा
अध्यक्ष

हरप्रकाश शर्मा

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक बातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

चित्र २ प्रस्ताव क्षेत्रको गुगल नक्सा

(स्रोत: अध्ययन भ्रमण, २०८१)

देव रायमान
अध्यक्ष

२०८१/०१/१९

ख. प्रस्ताव सम्बन्धी क्रियाकलाप

५. संकलन र उत्खनन विधि

- निर्दिष्ट क्षेत्रबाट ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाको संकलन/उत्खनन कार्य हात र हाते औजारहरु जस्तै कोदालो, गैति, साबेल आदिबाट गरिने छ । यी खोलाहरुमा नदीजन्य पदार्थ धेरै वर्ष सम्म जमेको हुनाले संकलन/उत्खनन कार्य गर्न श्रममुलक प्रविधिबाट गाह्रो हुने भएकाले सङ्घीय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालयको मिति २०७२/११/१८ च.नं. ३४६ को पत्रको बुदा ३ अनुसार भारि यन्त्र प्रयोग गर्न सकिने छ । नदीजन्य पदार्थ संकलन/उत्खनन कार्यमा संलग्न जनशक्तिलाई समाज तथा वातावरणमा पर्न सक्ने प्रतिकुल प्रभाव बारे सचेत गराईने छ । नदीको प्राकृतिक बहावमा प्रतिकुल असर पर्ने र बहाव मार्ग परिवर्तन हुने गरि संकलन/उत्खनन गर्न दिईने छैन । पानी भएको क्षेत्रमा संकलन/उत्खनन कार्य नगर्ने र संकलन/उत्खनन कार्य दिउसो मात्र गरिने छ । वर्षाको समयमा संकलन/उत्खनन नदीजन्य पदार्थ संकलन/उत्खनन कार्यमा संलग्न जनशक्तिलाई समाज तथा वातावरणमा पर्न सक्ने प्रतिकुल प्रभाव बारे सचेत गराईने ।
- यस प्रतिवेदनले तोकिएको स्थानबाट मात्र ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवा र मिस्कटको संकलन/उत्खनन गर्ने तोकिएको दैनिक परिमाण भन्दा बढी उत्खनन नगर्ने ।
- ढुवानीको हकमा ट्रयाक्टर, टिपरहरु प्रयोग गर्ने ।
- वातावरणीय हिसाबले संवेदनशील क्षेत्रहरु जस्तै कल्भर्ट, कुलो, खानेपानीको मुहान तथा कुवा र पहिरो क्षेत्र आदि भएको स्थान वरिपरिबाट श्रोत बस्तु संकलन/उत्खनन नगर्ने, त्यस्ता संवेदनशील क्षेत्रहरुबाट ५० मिटर परबाट मात्र उत्खनन गर्ने ।
- विद्यमान नियम अनुसार पुल क्षेत्रको ५०० मि. माथि र १००० मि. तल नदीको माथि र तल सम्म उत्खनन नगर्ने, त्यस्ता क्षेत्रको उत्खनन बारेमा होर्डिङ्ग वा अन्य सूचना प्रदायक उपाय अवलम्बन गर्ने ।
- नदी कटान हुन सक्ने स्थान वा कमजोर भुअवस्थिति भएको स्थानमा ग्याबियन वालको निर्माण गर्ने ।
- नदीमा पानी भैरहेको वा वगिरहेको क्षेत्रबाट श्रोत ननिकाल्ने ।
- नदीको धार परिवर्तन हुने गरी श्रोत संकलन नगर्ने ।
- नदीको पानीको सतहभन्दा गहिरो हुने गरी श्रोत उत्खनन नगर्ने ।
- उपरोक्त श्रोतहरु संकलनकार्य गर्दा समय, परिमाण आदि सबै उपलब्ध विषयलाई गम्भिरताका साथ हेरी त्यस सम्बन्धमा संकलनकर्ता, ठेकेदार र कामदारलाई तालिम

देव कार्की
अध्यक्ष

हरिप्रकाश

दिई संकलन गरिने छ । त्यसरी संकलनगर्दा निस्केका उप—उत्पादन (प्रयोग नहुने
हरुलाई उचित व्यवस्थापन गरिने छ ।

६. मेशिन प्रयोग कार्ययोजना

ढुंगा गिट्टी उत्खनन् सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ को दफा ४ को उपदफा ४ अनुसार
नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् गर्दा सामान्यतया श्रममूलक प्रविधिको प्रयोग गर्नुपर्नेछ । तर मेशिन
प्रयोग गर्नुपर्ने भएमा वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा उल्लेखित शर्त र सिमा रही गर्नुपर्नेछ
साथै विपद् जोखिम संवेदनशील क्षेत्रमा मेशिनको प्रयोग गर्नुपर्ने भएमा जिल्ला विपद्
व्यवस्थापन समितिको अनुमती लिनुपर्नेछ । साथै सोहि मापदण्डको दफा ६ को उपदफा
३ मा मेशिन प्रयोग गर्दा वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा उल्लिखित शर्त र मापदण्डमा
रही गर्नु पर्नेछ भनि उल्लेख गरिएको छ

देहायको विशेष परिस्थितीमा मसिन प्रयोगको कार्ययोजना तयार गरेर मात्र मेशिन प्रयोग
गर्न सकिनेछ ।

१. बाढी तथा जल उत्पन्न प्रकोपको खतरा देखिएको अवस्थामा जिल्ला दैविक प्रकोप उद्धार
समितिको सिफारिशमा सो क्षेत्रको पदार्थ हटाउन ।
२. सार्वजनिक विकास निर्माणको आयोजनाका लागि उक्त प्रस्तावको प्रारम्भिक
वातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसारको परिमाण को व्यवस्था गर्न ।
३. प्रस्तावित संकलन क्षेत्रमा प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणमा उल्लेख भए अनुसारको
मात्रा उत्खनन गर्ने उल्लेखित चारकिल्ला अथवा सो बमोजिम चारकिल्ला निर्धारण गरि
गाउँपालिकाको अधिकृत प्राविधिक कर्मचारी र अन्य प्रतिनिधिको रोहवरमा तोकिएको
अवधिभित्र तोकिएको परिणाम निकाल्न ।

७. भारी मेशिन प्रयोग गरि गरिने उत्खनन कार्य योजना

- उद्देश्य: यसको साधारण उद्देश्य भनेको प्राकृतिक प्रकोपको न्यूनीकरण गरि नदि र
खोलाको बहावलाई कायम गर्न सहयोग गर्ने हुनु पर्नेछ ।
- प्रस्तावित स्थान: चार किल्ला खुलेको, खोला र स्थान (Latitude /Longitude/
Altitude, polygonal maps, chainage)
- प्रस्तावित स्थानको अवस्थिति: प्रस्तावित स्थान विशेषको Latitude/
Longitude/Altitude, polygonal maps, chainage, length, breadth, वरिपरी रहेको
बस्तीको समुद्र सतहदेखि उचाई, प्रस्तावित संकलन स्थलको समुद्र सतहदेखि

उचाई, प्रस्तावित क्षेत्र वरिपरिको सामाजिक, आर्थिक तथा जैविक विविधता सम्बन्धि जानकारी ।

► विकल्पको विश्लेषण (Alternative Analysis):

- मेसिन प्रयोग गरि उत्खनन गर्दा जैविक, आर्थिक र सामाजिक रूपमा पर्ने असरहरू
 - मेसिन प्रयोग गर्दा हुने आर्थिक, सामाजिक तथा वातावरणीय प्रभाव असरहरू
 - मेसिन प्रयोग गरि उत्खनन गर्ने समयावधि, दिन संख्या, कुल परिमाण
 - मेसिन प्रयोग गर्ने हो भने सो मेसिनको स्पेसिफिकेशन: मेसिनको कुल संख्या, मेसिनको क्षमता, बकेटको साइज, Cross Sectional Bucket Analysis आदि
- साथै २०७०/२/२१ मा मन्त्रिपरिषद्को ढुंगा, गिट्टी, बालुवा समेतको व्यवस्थापनको राय-सुझावको

- बुदा नं. ४ अनुसार राजमार्ग, खेतिबारी, गाउँ, वस्ती, पुल जस्ता सार्वजनिक महत्वका क्षेत्रमा बाढी, पहिरोले थुपारेको ढुंगा, गिट्टी, बालुवा हटाउनु पर्ने भएमा स्थानीय तहले सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरि रितपूर्वक प्राथमिकताका साथ हटाई व्यवस्थापन गर्ने । सम्बन्धित निकायबाट त्यस्ता संवेधनशील क्षेत्रहरूको उचित संरक्षण र दिगो व्यवस्थापन गर्नुपर्ने । मेसिन औजार प्रयोग गरेर हटाउन सक्नेछ ।
- बुदा नं. ७ अनुसार वन, राष्ट्रिय निकुन्ज, आरक्षणको मध्यवर्ति क्षेत्र तथा चुरे शृंखला आसपास क्षेत्र सधौं अन्य संवेधनशील क्षेत्रबाट ढुंगा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन गर्दा डोजर, स्क्याभेटर, लोडर जस्ता हेभी इक्वूपमेन्ट प्रयोग गर्न नपाइने । तर माथि बुदा नं. ४ बमोजिम हटाउनु पर्ने भएमा मेसिन औजार प्रयोग गर्न बाधा नपुग्ने । अन्य क्षेत्रको हकमा स्वीकृत IEE/EIA प्रतिवेदनमा उल्लेख भए बमोजिमका मेसिन औजार प्रयोग गर्ने । गाउँपालिकाले मेसिन औजार प्रयोग गर्नु परेमा निम्न किसिमको मेसिन प्रयोग गर्नेछ ।

प्रकार: Backhoe

एक पटकमा उत्खनन गर्न सक्ने क्षमता: ५ (क्यू.फुट.)

ग. प्रस्तावको लागि आवश्यकताहरू

द. प्रस्ताव क्षेत्रमा ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवाको दिगो उत्खनन् / संकलन

प्रस्तावित क्षेत्रमा बर्षेनि आउने बाढीले बगाएर ल्याएको ढुंगा, गिट्टी, बालुवा थुप्रिएर रहन्छ र यी बगाएर ल्याएका नदीजन्य पदार्थलाई उत्खनन् र ढुवानी गर्दा नदीले आफ्नो बाहाव परिवर्तन गर्दैन र नदीको आफ्नो गन्तब्य यथा स्थितिमा रहन्छ त्यसैले प्रस्तावित क्षेत्रमा ढुङ्गा, गिट्टी तथा

देव शर्मा ११.९
अध्यक्ष

Handwritten signature

बालुवा निकाल्दा वर्षेनि नदीले बगाएर ल्याएका नदीजन्य पदार्थहरू मात्र निकाल्नु पर्नेछ, जस्ले गर्दा यस नदीको नदीजन्य पदार्थको उत्खनन्/संकलन दिगो रूपमा गर्न सकिन्छ ।

उत्खनन् कार्यलाई वातावरणमैत्री र दिगो बनाउनको लागि समष्टिमा तपशिल वमोजिमका नियमहरू पालना गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

- नदीको सतह भन्दा गहिरो हुने गरी खोलाजन्य पदार्थ निकाल्न नदिने ।
- नदीको धार नै परिवर्तन हुने गरी श्रोत संकलन नगर्ने ।
- नदीको पानीको सतहभन्दा गहिरो हुने गरी खोला किनारबाट श्रोत उत्खनन नगर्ने ।

२. संकलन/उत्खनन् गरिने परिमाणको आंकलन

प्रभावित क्षेत्रमा स्थलगत अध्ययन गरेर निम्न तरिकाले ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन् र ढुवानी गरिने छ । यसरी घनमिटर निकाल्दा लम्बाई, चौडाई, गहिराई लाई गुणन गरेर निकालिएको हो ।

घ. प्रस्तावको लागि आवश्यकताहरू

१. प्रस्ताव क्षेत्रमा नदीजन्य पदार्थको वातावरणमैत्री उत्खनन् / संकलन

प्रस्तावित वर्षेनि आउने बाढीले बगाएर ल्याएको ढुंगा, गिट्टी, बालुवा थुप्रिएर रहन्छ र यी बगाएर ल्याएका खोलाजन्य पदार्थलाई उत्खनन् र ढुवानी गर्दा खोलाले आफ्नो बाहाव परिवर्तन गर्दैन र नदीको आफ्नो गन्तव्य यथा स्थितिमा रहन्छ त्यसैले प्रस्तावित क्षेत्रमा ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवा निकाल्दा वर्षेनि खोलाले बगाएर ल्याएका खोला जन्य पदार्थहरू मात्र निकाल्नु पर्नेछ, जस्ले गर्दा यस खोलाको खोलाजन्य पदार्थको उत्खनन्/संकलन दिगो रूपमा गर्न सकिन्छ ।

उत्खनन् कार्यलाई वातावरणमैत्री र दिगो बनाउनको लागि समष्टिमा तपशिल वमोजिमका नियमहरू पालना गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

उत्खनन् कार्यलाई वातावरणमैत्री र दिगो बनाउनको लागि समष्टिमा तपशिल वमोजिमका नियमहरू पालना गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

- तोकिएको परिमाण भन्दा अधिक हुने गरी नदीजन्य पदार्थजन्य पदार्थ निकाल्न नदिने ।
- जमिनको स्थिरता नै परिवर्तन हुने गरी श्रोत संकलन नगर्ने ।
- जमिनको सतहभन्दा गहिरो हुने गरी श्रोत उत्खनन नगर्ने ।

१०. २. संकलन/उत्खनन् गरिने परिमाणको आंकलन

प्रभावित प्रभावित क्षेत्रमा स्थलगत अध्ययन गरेर निम्न तरिकाले ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन् र ढुवानी गरिने छ । यसरी घनमिटर निकाल्दा लम्बाई, चौडाई, गहिराई लाई गुणन गरेर निकालिएको हो ।

वर्षाको समयमा यस नदीले ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा तथा नदीजन्य पदार्थ थुपार्ने गर्दछ । यी सामग्री बगरमा थुपारिँदा खोलाको बहाव फेरिन जाने तथा प्रकोप निम्तिने सम्भावना हुन्छ । साथसाथै यी थुपारिएका सामग्री निर्माण कार्यमा ज्यादै उपयोगी हुन्छन् । जनसंख्या वृद्धि र शहरीकरण र सडक निर्माणको गतिलाई हेर्दा जिल्लामा निर्माण सामग्रीको माग बढि रहेको छ । यसबाट पालिकालाई यी सामग्रीको दिगो एवं वातावरणमैत्री संकलन/उत्खनन गर्ने योजना बनाएको छ जसले गर्दा स्थानीय रूपमै निर्माण सामग्री उपलब्ध हुनेछ साथै प्रकोप न्युनिकरण पनि हुनेछ । यसबाट पालिकालाई राजस्व संकलन गर्नमा सघाउ पुग्ने र गाउँपालिकाको आय श्रोतमा बृद्धि हुने देखिन्छ । वातावरण ऐन २०७६ र नियमावलि २०७७ अनुसार, प्रति दिन ३०० घन मि. सम्म ढुङ्गा, गिट्टी, तथा बालुवा निकाल्ने अवस्थामा खोला तथा नदीहरुलाई प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण स्वीकृत हुनु पर्ने व्यहोरा अवगत नै छ ।

प्रस्ताव क्षेत्रमा खोला मूल प्रवाहमा वर्षौं देखि थुपिएका नदीजन्य पदार्थले प्राकृतिक वाहबमा अवरोध गर्दा खोलाले आफ्नो प्रवाह छोडेर बस्तिर पस्ने गरेको थियो सोहि क्रममा खोला मूलप्रवाहमा तात्कालिक रूपमा मेसिन प्रयोग गरी नदीजन्य पदार्थ छेउलगाई खोला फर्काउन ठूलो राशी खर्च गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

एकातिर निर्माण सामग्रीको अभाव र भण्डारण गरिएको निर्माण सामग्रीको चर्को मूल्यले विकास निर्माणको लागत बढ्ने अर्को तर्फ नदीजन्य पदार्थ खोलामा नै रहने र पानिको प्राकृतिक धार समेत अवरुद्ध भइ नजिकै वस्तीमा बढि पस्ने समस्या नियमित देखिएको हुँदा एक आर्थिक वर्षको लागि(सो अवधि पालिकाले तोकेको समय) नदीजन्य पदार्थ १ मिटर औषत गहिराई सम्म नदीजन्य पदार्थ विक्रीवितरण गरी कर असुल गर्ने र नदीको प्राकृतिक वाहबपनि फर्काउने गरी यस प्रतिवेदन तयार गरी कर््यापालिका समक्ष पेश गरिएको हो ।

नदीजन्य पदार्थको आंकलन गर्दाको विधि

टेक नजिक
अध्यक्ष

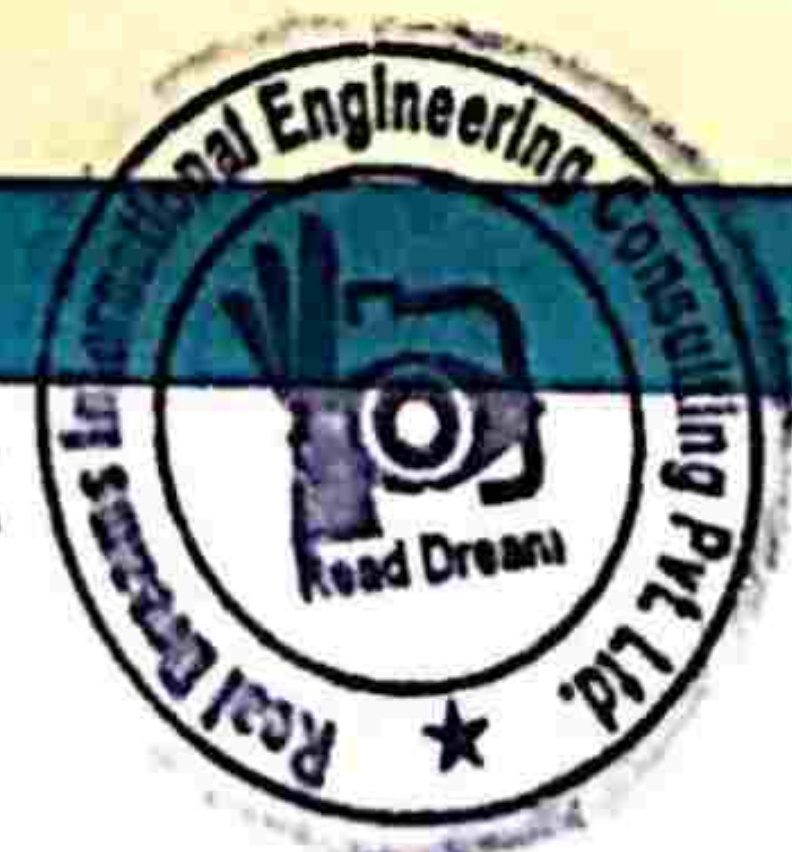

25/11/2017

१. अध्ययन क्षेत्रलाई चुरे क्षेत्र भित्र र बाहिर गरी दुई खण्ड गरिएको थियो र स्थानीयको रहोबरमा चुरे क्षेत्र भित्रको सुरुको बिन्दु देखि अन्तिम बिन्दुसम्मको नापजाँच गरियो ।
२. नापजाँचबाट प्राप्त लम्बाई १७०० मि. हो भने ९ स्थानको चौडाई (मि.) १७, ३५, ५७, ६२, १६, ५२, १०, २६ र ४० मापन गरी औषत ३५ मि. चौडाई प्राप्त भयो ।
३. त्यस क्रममा कुल प्राप्त क्षेत्रफल ५९,५०० वर्ग.मि प्राप्त भएकोमा बोक्सीखोला दोभानको तल पट्टिको थुम्का यथावत् राख सिफारिस गरी सो थुम्काको क्षेत्रफल १५०० मि. घटाउदा बाँकि क्षेत्रफल ५८,००० घ.मि प्राप्त भयो ।
४. चुरे क्षेत्र भित्र औषत गहिराई १.२ मि. प्राप्त भयो ।
५. कुल परिमाणको आयात ६९,६०० घन मि. हुन आउँछ ।
६. चौडाईमा कटान रोक्न दुवै तर्फ गरी कुल २- ५ मि. छोड्नु उपयुक्त हुन्छ । त्यसैले मौजुदा परिमाणको ९०% मात्र उत्खनन् / संकलन सिफारिस गर्दा ६२६४० घन मि. हुन्छ ।
७. यस नापजाँच बाट प्राप्त परिमाणलाई गुगल नक्साका माध्यमबाट क्षेत्रफल पुन परिक्षण गरी तुलना (Validation) गरिएको छ । गुगल नक्साबाट प्राप्त क्षेत्रफल ५८१७६ वर्ग.मि. बाट थुम्काको १५०० वर्ग मि. घटाउदा बाँकि ५७२१६ वर्ग मि. हुन आउँछ र १ मि.गहिराई को आधारमा कुल परिमाण ५७२१६ वर्ग मि. हुन आउँछ ।
८. नापजाँचबाट प्राप्त ५८,००० वर्ग मि. क्षेत्रफललाई गुगल नक्साका माध्यमबाट क्षेत्रफल पुन परिक्षण गरी तुलना (Validation) गर्दा करिब ५७२१६ वर्ग मि. बीच जम्मा १.४ % को फरक देखियो । नापजाँचबाट प्राप्त ५८००० वर्ग मि गुगल नक्सा संग तुलना (Validation) गर्दा करिब १.४% फरक भएको र तथ्यांकशास्त्र अनुसार १.४% फरक स्वीकार्य हुने हुँदा नापजाँचबाट प्राप्त ५२२०० घन मि. गुगल नक्साका माध्यमबाट क्षेत्रफल पुन परिक्षण गरी तुलना (Validation) गर्दा १.४% फरक सहित ठिक रहेको पुष्टी हुन्छ ।
९. चुरे क्षेत्र बाहिर नापजाँचबाट प्राप्त लम्बाई ६६० मि. हो भने ६ स्थानको चौडाई (मि.) १२, १२, २४, २४, १०, ८ मापन गरी औषत १७ मि. चौडाई प्राप्त भयो । त्यस क्रममा कुल प्राप्त क्षेत्रफल ११,२२० वर्ग.मि प्राप्त भएको र यस नापजाँच बाट प्राप्त परिमाणलाई गुगल नक्साका माध्यमबाट क्षेत्रफल पुन परिक्षण गरी तुलना (Validation) गरिएको छ । गुगल नक्साबाट प्राप्त क्षेत्रफल १११०३ वर्ग.मि १.०४% फरक सहित ठिक रहेको पुष्टी हुन्छ ।
१०. चुरे क्षेत्र बाहिरको औषत र अधिकतम गहिराई ०.५ मि. मात्र हुनेछ ।

डॉ. वीरभद्र उपाध्याय
अध्यक्ष

व.स.प.काशी

११. सुस्ता गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेटमा प्राकृतिक श्रोत शुल्क भनी रायपुरा खोलाको नदीजन्य पदार्थको मूल्य रु १५ प्रति घन फुट कायम गरेको छ।
१२. प्रस्ताव क्षेत्रमा अध्ययन भ्रमणको क्रममा नदीजन्य पदार्थ चोरी निकासी भएको देखिएकोले प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण स्वीकृत भई ठेक्का प्रक्रिया पुरा नहुँदा सम्म सम्बन्धित स्थानीय तह (सुस्ता गाउँपालिका) ले विशेष निगरानी राख्नुपर्ने देखिन्छ। यद्यपी चोरी तथा भै परी आउने प्रकोपले मौजुदा परिमाणलाई हेरफेर गराईदिन सक्छ।
१३. अन्य प्रावधान प्रचलित कानुन अनुसार नै रहने छ।
नदीजन्य पदार्थको आंकलन हाल सो क्षेत्रमा जम्मा भएको नदीजन्य पदार्थको आंकलन यस प्रकार रहेको छ।

टेक नारायण राय
अध्यक्ष

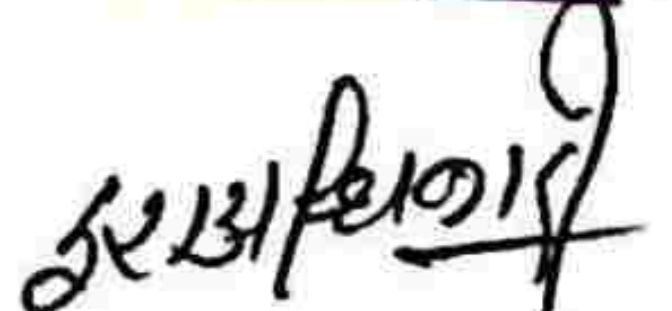
रायपुरा

तालिका ३-२ उत्खनन/सङ्कलन गर्ने परिमाणको आकलन

क्र. स	संकलन/उत्खनन स्थल	लम्बाई मि.	चौडाई मि.	औसत गहिराई (मि.)	मौजुदा परिमाण (घ.मि.)	उत्खनन गर्न सकिने परिमाण (घ.मि) वार्षिक	अक्षांश र देशान्तर
१	स्थान १ (चुरे क्षेत्र भित्र पर्ने)	१७००	३५	१.२	६९६००	६२,६४०	माथिल्लो बिन्दु २७° २९' २४.१३" उत्तर तथा ८३° ५१' ५२.०२" पूर्व देखि तल्लो बिन्दु २७° २९' १२.४७" उत्तर तथा ८३° ५१' ९.३०" पूर्व सम्म
कुल क्षेत्रफल ५९,५०० वर्ग मि. मा घुम्का को १५०० वर्ग मि. घटाएर ५८,००० वर्ग मि.को ९०% उत्खनन सिफारिस							
घुम्काको अक्षांश र देशान्तर : २७° २९' ३१.८०" उत्तर तथा ८३° ५१' ३०.३९"							
२	स्थान २ (चुरे क्षेत्र भित्र पर्ने)	६६०	१७	०.५	५६१०	५०४९	माथिल्लो बिन्दु २७° २९' १२.४७" उत्तर तथा ८३° ५१' ९.३०" पूर्व देखि तल्लो बिन्दु २७° २८' ५९.७१" उत्तर तथा ८३° ५०' ५५.६९" सम्म
<ul style="list-style-type: none"> स्थानीयले पानिको सतह घटेको जानकारी सार्वजनिक सुनुवाईमा दिएकाले गहिराई ०.५मि. भन्दा बढी गर्न नहुने र संकलन गर्दा खोला बाहाबलाई सहज हुने गरी कटान हुन सक्ने क्षेत्र छोडेर खोलाको मार्ग मिलाउने गरी मात्र गर्ने 							
जम्मा						६७,६८९	

 नदी नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन
 नदी नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन
 नदी नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन
 अध्यक्ष

 अध्यक्ष

मौजुदा परिमाणको ९०% उत्खनन/संकलन सिफारिस गरिएको । चुरे क्षेत्र भित्र राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश विकास समितिको सहमतिमा मात्र उत्खनन/संकलन गर्ने

तालिका ३-३उत्खनन/संकलनको सारांश

नदीजन्य पदार्थ	जम्मा
बार्षिक उत्खनन सिफारिस गरिएको (क्यू.मि.)	६७,६८९
बार्षिक उत्खनन सिफारिस गरिएको (क्यू.फुट)	2390413.682
राजस्व (प्रति वर्ष) प्रति क्यू.फुट (प्रदेश सरकारको नियम अनुसार नघट्ने गरी सुस्ता गाउँ पालिकाले तय गरेको)	रु. १५
कुल राजस्व (प्रति वर्ष)	रु.३,५८,५६,२०५
जम्मा रु. (VAT सहित)	रु.४,०५,१७,५१२

नोट :

उत्खनन/संकलन कार्य गर्दा राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समितिको अनिवार्य सहमति आवश्यक हुन्छ ।

राजस्वको हिसाब गर्दा दशमलव पछाडी अर्थात् पैसा उल्लेख गरिएको छैन ।

डॉ. किराज कुमार श्रेष्ठ
सहायक अभियंता
रायपुरा खोला
वडा नं. १, काठमाडौं

रायपुरा खोला

११. ३. प्रस्ताव कार्यान्वयन तालिका

यस व्यवस्थापन कार्य प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको प्रतिवेदन स्वीकृत गरी सम्झौता पश्चात गरिने छ । यस कार्यका लागि बार्षिक २७५ दिनको समय छुट्टाइएको छ । तसर्थ यो काम को लागि एक आर्थिक वर्षमा बढीमा पनि ९ महिनाको समय सम्म गर्न सकिने छ ।

ड. प्रस्ताव क्षेत्रको निर्धारण

१२. १. प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र

स्थलगत अवलोकनबाट यस प्रस्तावित क्षेत्रको उत्तर तर्फ रहेको सुरुको विन्दु देखि दक्षिण १ नं वडा को वडा कार्यालय आगाडीको सडक, पश्चिममा स्थानीय होटेल व्यवसायी गोपी कृष्ण ठकुरीको घर नजिकको खोला सम्म र पूर्व तर्फ १ नं वडा कार्यालय नजिकैको रायपुरा खोलाको पुल बाट १०० मिटरको सिमा वा त्यस वरपरको क्षेत्र सम्मको क्षेत्रलाई प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र (Direct Impact Area) मानी अध्ययन गरिएको छ ।

१३. २. अप्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र

यस प्रस्तावको अप्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र (Indirect Impact Area) प्रभाव क्षेत्र सुस्ता गाउँपालिका १ नं वडा वा त्यस वरपरको क्षेत्र मानी अध्ययन गरिएको छ ।

१४. ३. प्रस्तावको प्रभाव क्षेत्र

यस प्रस्तावको समग्र प्रभाव क्षेत्र सुस्ता गाउँपालिका र वरपरको क्षेत्र मानी अध्ययन गरिएको छ ।

च. अध्ययनको विधि

यस प्रस्ताव क्षेत्रको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको अध्ययन गर्दा वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ र सम्बन्धित स्थानीय तहको वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७ तथा संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन वा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको कार्यसूची तथा प्रतिवेदनको स्वीकृति सम्बन्धी प्रक्रिया २०७७ अनुसार व्यवस्था भएका प्रकृयाहरुको अनुशरण गरी यस अध्ययन प्रतिवेदन तयार पारिएको छ । प्रस्तावको स्वीकृत कार्यसूची अनुसार यस अध्ययन प्रतिवेदन तयार पारिएको छ । स्वीकृत कार्यसूची अनुसूची-१ मा समावेश गरिएको छ ।

सुस्ता गाउँपालिका
कार्यालयको कार्यालय
काठमाडौं नगरपालिका
२०७७

टेक/सुरमापा/सुस्ता
अध्ययन

१५. १. गृह अध्ययन

गृह अध्ययनको चरणमा योजनाको क्षेत्रको अवस्थिति, प्राविधिक विवरणहरु, प्रस्ताव क्षेत्रको नक्सा, चाहिने लागत, आवश्यक जग्गाको क्षेत्रफल, आवश्यक जनशक्ति, निर्माण सामग्री, प्रयोग हुने उर्जा र प्रस्ताव कार्यान्वयन तालिकाको अध्ययन गरिएको छ । सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणसँग सम्बन्धित जानकारीको लागि केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, तथ्याङ्क कार्यालयबाट प्रकाशित जिल्ला र स्थानीय तह वस्तुगत विवरण र केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट प्रकाशित राष्ट्रिय जनसंख्या तथा घरधुरी सर्वेक्षण, २०७८ को अध्ययन गरिएको थियो ।

१६. २. चेक लिष्ट एवं प्रश्नावलीको तयारी

प्रस्ताव क्षेत्रको भौतिक, जैविक, सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थिति संकलनको लागि कार्यसूची चरणमा तयार पारिएको चेक लिष्टहरुको अन्तिम रूप दिने कार्य गरिएको थियो । सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थिति संकलनको लागि छलफलबाट प्राप्त हुने प्रश्नावलीहरु तयार पारिएको थियो जस्मा प्रस्ताव क्षेत्रको वस्तीको विवरण, घरधुरी संख्या, बसोबास गरिरहेको जात-जाती तथा धर्म, पेशा, शैक्षिक विवरण, स्वास्थ्यको विवरण, मुख्य बजार क्षेत्र, तथा त्यस भेगको धार्मिक, प्राकृतिक तथा पर्यटकीय महत्त्वका स्थलहरुको विवरण समावेश गरिएको थियो । चेक लिष्ट एवं प्रश्नावली अनुसूची-२ मा समावेश गरिएको छ ।

१७. ३. नक्शाहरुको अध्ययन तथा तयारी

प्रस्तावको क्षेत्रको अवस्थितिको लागि त्यस क्षेत्रको टोपो नक्शा तथा हालको गुगल फोटोमा प्रस्ताव क्षेत्रको विवरण ओभरले गरेर अध्ययन तथा नक्शा तयारी गरिएको थियो । टोपो नक्शा तथा गुगल फोटोबाट हालको जमिनको अवस्था, आयोजना क्षेत्र वरपर रहेको नदी तथा खोलाको विवरण, भूक्षेत्र, भिरालोपन तथा उचाइको विवरणहरुके बारेमा अध्ययन गरिएको थियो ।

१८. ४. स्थलगत अध्ययन (फिल्ड सर्भे)

यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको प्रतिवेदन तयारीको लागि आवश्यक प्राथमिक तथ्याङ्क संकलनको लागि स्थलगत भ्रमण गरिएको थियो । भौतिक तथा जैविक वातावरणको वस्तुस्थिति संकलनको लागि तयार पारिएको चेक लिष्टबाट स्थलगत तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो भने प्रस्ताव क्षेत्र नजिक रहेको सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थितिको लागि समुहमा छलफल गरेर प्रश्नावलीमा भएको विवरणहरुको संकलन गरिएको थियो ।

टेक नारायण उपर्याम
अध्यक्ष

हरप्रकाश

- **भौतिक वातावरण**

भौतिक वातावरणको वस्तुस्थिति संकलनको लागि तयार पारिएको चेक लिष्टबाट स्थलगत निरीक्षण गरी तथ्याङ्क संकलन तथा टोपो नक्सामा हालको वस्तुस्थिति अधावधिक गरी रेकर्ड राखिएको थियो । प्रस्ताव क्षेत्रको उचाइको विवरण GPS उपकरण भने ध्वनीको तथ्याङ्क Digital sound meter बाट लिएको थियो ।

- **जैविक वातावरण**

जैविक वातावरणको वस्तुस्थिति संकलनको लागि तयार पारिएको चेक लिष्टबाट प्रस्ताव क्षेत्रमा पाइने वनस्पतीहरूको संकलन गरिएको थियो भने पहिचान नभएका वनस्पती र गैर काष्ठ वन पैदावरहरू, प्रस्ताव क्षेत्रमा पाइने प्रमुख जनावरहरू, चराचुरुङ्गीहरू, घस्रने तथा उभयचरहरूको बारेमा समुहमा छलफल गरेर संकलन गरिएको थियो ।

- **सामाजिक तथा आर्थिक वातावरण**

सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थितिको लागि समुहमा छलफल गरेर प्रभावलीमा भएको विवरणहरूको संकलन गरिएको थियो। सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थिति संकलनको लागि छलफलबाट प्रस्ताव क्षेत्रको विवरणहरू जस्तै बस्तीको विवरण, घरधुरी संख्या, बसोबास गरिरहेको जात-जाती तथा धर्म, पेशा, शैक्षिक विवरण, स्वास्थ्यको विवरण, मुख्य बजार क्षेत्र, तथा त्यस भेगको धार्मिक, प्राकृतिक तथा पर्यटकीय महत्त्वका स्थलहरूको विवरण संकलन गरिएको थियो।

१९. ५. सार्वजनिक सूचना प्रकाशन, छलफल तथा सार्वजनिक सुनुवाई र सिफारिस पत्रको संकलन

- **सार्वजनिक सुनुवाई**

वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ परिच्छेद-२ ६(२) बमोजिम प्रस्तावकले वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्दा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नु पर्ने प्रावधान अनुरूप मिति २०८१/०७/३० सार्वजनिक सुनुवाई सम्बन्धि सूचना (अनुसूची-३) प्रकाशित गरी २०८१/०८/०९ गते प्रस्तावित स्थलमा नजिकै रहेको १ नं वडाको वडा कार्यालयमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गरिएको थियो। सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम करिब ५५ जना स्थानीय सहभागी भएका थिए। विशेष गरी सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा आयोजना निर्माण तथा संचालनको क्रममा हुने वातावरणीय प्रभावहरूमा केन्द्रीत भएको थियो। सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमबाट आएका राय, सल्लाह र सुझावहरू निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

टेक कार्यालय उपरिज्याप
अध्यक्ष

०५/०८/०१

तालिका ३-४ सार्वजनिक सुनुवाईबाट आएका राय, सल्लाह र सुझावहरु

सार्वजनिक सुनुवाईका सहभागी	राय,सल्लाह र सुझावहरु
भिमलाल ढकाल, अध्यक्ष, वन समिति ९८२३६८९९९२	भुक्षय नियन्त्रण गरिएको छैन। भुक्षयमा कालिका सामुदायिक वन र जनकल्याण सामुदायिक वनको दुवै पट्टि तटबन्ध गरिनु पर्छ। ट्रीपर र मेसिन प्रयोग रोक लगाइयोस्। गाउँपालिका अध्यक्ष तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले नियमन गर्नुका साथै आगामी सार्वजनिक सुनुवाईमा उपस्थित हुनुपर्ने छ। खानेपानिको पाइपमा अघिल्लो पटक क्षति भएकोले मर्मत गरिनुपर्छ। खोलाको निर्माण सामग्री संकलन गर्दा जमिनको पानिको सतह घटेको देखिएको छ। करिब ४० देखि ४५ फिटमा आउने पानि अहिले ६० फिटमा पुगेको छ। भूमिहीनलाई आवासको व्यवस्था गरिनु पर्ने छ। मेसिन प्रयोग गरिएमा मापदण्ड अनुसार भए नभएको अनुगमन कसले गर्न हो ? सुरक्षा चुनौती कसरी सम्बोधन गरिने हो ? वन क्षेत्रमा किने वृक्षारोपण र तारबारलाई बजेट विनियोजन नगरिएको ? हेरालु खर्च किन नदिएको ? गाउँपालिकामा आवश्यक सामग्री मात्र संकलन गरी गाउँपालिका भित्रै मात्र खपत गर्नुपर्ने छ।
मेघनाथ ढकाल, सुस्ता वन महासंघ, सुस्ता-१, फेचुहा, ९८४७२१४७२१	भुक्षय नियन्त्रण, खानेपानी, सिंचाई व्यवस्थापन, वृक्षारोपण, आगलागी नियन्त्रण गरिनु पर्ने छ। पानिको सतह तल गएको छ। पानिको समस्या रहेको छ। खोला पुरानो सतहमा नआएसम्म कुनै पनि खोला खोल्न हुन्न।
खेमानन्द न्यौपाने, सुस्ता-१, छिवानी, ९८५७०४५९९१, स्थानीय निर्माण व्यवसायी	तटबन्धन गरिनु पर्ने, नियमन गर्ने निकाय सक्रिय भएर सुरक्षा गर्ने, ठेक्का भएको रकम पालिकाले खोला व्यवस्थापनमा खर्च गर्नुपर्ने, संकलन गर्दा ४०,००० घन मि. भन्दा कम हुने गरी संकलन गर्ने गरी व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।
खगेन्द्र अर्याल, नेकपा एमाले, सुस्ता गाउँपालिका अध्यक्ष	ट्रीपर र जे.सी.बि मेसिन प्रयोग रोक लगाइयोस्।
दिर्घजीबी पोखरेल, नेकपा माओवादी, सुस्ता गाउँपालिका इन्चार्ज	यस अघि प्रतिवेदन अनुसार काम नभएको, ७ वटा सम्म जे.सी.बि मेसिन प्रयोग गरी जथाभावी उत्खनन् गरिएको, न्युनतम बिनास गरिनुपर्ने, ग्राभेल बाटो ले धुलो र ध्वनी प्रदुषण हुने, पटक पटकका प्रतिबद्धता पुरा नभएको।
यज्ञमूर्ति न्यौपाने, शिक्षक, राष्ट्रिय मा.वि	मापदण्ड पालनको अनुगमन फितलो भएको पुरानो अनुभव, गुनासो सुनुवाई गर्ने संयन्त्रको अभाव
नाथुराम धारु, अध्यक्ष, जनकल्याण सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	९० हेक्टरमा ३२ हेक्टर वन क्षेत्रमा तरबार गरिएकोमा तारबार कटान भएको हुँदा तरबार गरिनु पर्ने।
संगीता सापकोटा, सचिव, कालिका सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	भन्ने र गर्ने कुरा फरक पारेको। यस आगामी मापदण्ड पुरा नभएको भन्दै विरोध गर्दा महिलामाथि अपशब्द प्रयोग गरिएको साथै बिरोधिमथी हातपात समेत गरिएको
लक्ष्मण भण्डारी उपाध्यक्ष जनकल्याण सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	भालु खोला माथि थुप्रिएर छेउ कटान भएको, जंगलको संरक्षण गरिनु पर्ने, मेसिन को सट्टा गाउँकै श्रमिक प्रयोग गरिनु पर्ने।

देव नारायण शर्मा
अध्यक्ष

श्री अ. शर्मा

ई. सुवर्ण न्यौपाने, स्थानीय निर्माण व्यवसायी	वातावरणको एजेन्डा विदेशीले बोकाईदिएको, दुम्कीबासबाट महंगोमा निर्माण सामग्री खरिद गर्नुपरेकोले आफ्नो क्षेत्रमा उपलब्ध श्रोत निकाल्नुपर्ने र त्यसका लागि सबै जना मिलेर जानु पर्ने
गोपी कृष्ण ठकुरी, होटेल व्यवसायी	तटबन्धन नहुँदा खोला छेउका बस्ति खतरामा परेकोले प्राप्त हुने राजस्वबाट तटबन्धन गरिनुपर्ने ।
चिरन्जिबी न्यौपाने, सचिव, जनकल्याण सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	मापदण्ड अनुसार हुनु पर्ने, पालिकाले जिम्मा लिनु पर्ने
महेन्द्र सेन ठकुरी	स्थानीयको समस्या समाधान हुनुपर्ने
बगरका छेउका महिलाहरु	बाटो साधुरो र धुलो छ, पानीको समस्या छ, खरको छाना छ
अन्य	स्थानीय वासीलाई रोजगारीमा प्राथमिकता
	कामदारको स्वास्थ्य सुरक्षा मापदण्ड पालना गरिनुपर्ने
	उत्खनन् कार्य वातावरणमैत्री रूपमा हुनुपर्ने
	दुबानी गर्ने बाटोमा समय-समयमा पानी हाल्ने
	उत्खनन् कार्य जथाभावी रूपमा गर्न नहुने र सो कार्य गर्दा स्थानीय तहले नियमित निरीक्षण गर्ने । पानीको मुहानमा असर नपु-याई कार्य गर्ने ।
	उत्खनन् कार्य गर्दा वरपरको वातावरणमा कम भन्दा कम क्षति हुने गरी कार्य गर्नुपर्ने ।

सार्वजनिक सुनुवाई कार्याक्रमको माइन्युट अनुसूची-४ मा समावेश गरिएको छ ।

सार्वजनिक सुनुवाईमा प्राप्त रायसुझावलाई समन्वय गर्ने उपायहरु

1. संकलित राजस्वको कम्तिमा २०% प्रतिशत रकम १ नं वडाको प्रभावित क्षेत्रमा वातावरण संरक्षणमा खर्च गर्न उपयुक्त हुन्छ । उक्त रकमबाट स्थानीय सामुदायिक वनमा तरबार, वस्ती र खेतीयोग्य जमिन कटान हुने खोला नजिकका क्षेत्रमा तटबन्धन गर्ने तथा अति प्रभावित क्षेत्रमा शुद्ध खानेपानी व्यवस्था गर्ने जस्ता कार्य गर्नु उपयुक्त हुने छ ।
2. तत्कालका लागि अति प्रभावित क्षेत्रमा ट्यांकरबाट निशुल्क पानि वितरण गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।
3. बिहान र अपरान्हमा पहुँज मार्गमा पानी हालेर वायुप्रदुषण रोक्नु पर्ने छ भने ध्वनि प्रदुषण र सडक सुरक्षाका लागि विद्यालय समय १० देखि ४ बजेलाई आधार मान्दा बिहान आधा घण्टा ९:३० देखि १०:०० र साँझ ४ बजेपछि १५ मिनेट ट्याकटर संचालन नगर्ने प्रवन्ध गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

4. अनुगमन र निगरानीलाई प्रभावकारी बनाउन कार्यपालिकाबाट पारित गरी तपशिल बमोजिमको शक्तिशाली रायपुरा खोलाको नदीजन्य पदार्थ व्यवस्थापन तथा अनुगमन समिति गठन गर्ने प्रस्ताव सुझावको रूपमा पेश गरिन्छ ।

- क. अध्यक्ष, १ नं वडा — संयोजक
- ख. कार्यपालिका सदस्य मध्ये बाट एक पुरुष सदस्य- सदस्य
- ग. कार्यपालिका सदस्य मध्ये बाट एक महिला सदस्य- सदस्य
- घ. कार्यपालिका अनतर्गत वातावरण समिति हेर्न संयोजक- सदस्य
- ङ. वडा सदस्य, १ नं वडा - सदस्य
- च. सामुदायिक वनका एक प्रतिनिधि - सदस्य
- छ. स्थानीय प्रहरी प्रमुख — सदस्य
- ज. स्थानीय सशस्त्र प्रहरी प्रमुख — सदस्य
- झ. गाउँपालिका प्राविधिक वा इन्जिनियर — सदस्य
- ञ. गाउँपालिका अध्यक्ष, आमन्त्रित सदस्य
- ट. गाउँपालिका उपाध्यक्ष, आमन्त्रित सदस्य
- ठ. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, आमन्त्रित सदस्य

प्रस्तावित समितिको यस खाका नमुना मात्र हो । कार्यपालिकाले आवश्यकता समिति गठन, संयोजक र सदस्य चयन, विगठन गर्न सक्दछ ।

• सार्वजनिक सूचना प्रकाशन

वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ मा व्यवस्था भएको अनुसूची-९ मा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण सम्बन्धी सार्वजनिक सूचनाको ढाँचा बमोजिम मिति २०८१/०८/२० गतेको सौर्य राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा प्रस्ताव क्षेत्रको भौतिक, जैविक, सामाजिक, सांस्कृतिक तथा आर्थिक प्रणाली बीच के-कस्तो प्रभाव पर्दछ भनी यकिन गर्न सो स्थानको विद्यालय, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी तथा सरोकारवाला व्यक्ति वा संस्थाको लिखित राय-सुझाव दिन ७ दिने सूचना प्रकाशन गरिएको थियो । सोबारे प्रकाशित सूचना वडा तथा वन उपभोक्ता समितिबाट प्राप्त सूचना टाँसको जानकारी र मुचुल्का अनुसूची- ५ मा समावेश गरिएको छ ।

• सिफारिस पत्रको संकलन

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम पश्चात वडा तथा सम्बन्धित निकायबाट सिफारिस पत्र संकलन गरिएको थियो ।

देव नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

Handwritten signature or mark.

सिफारिस पत्र अनुसूची-६ मा समावेश गरिएको छ ।

• तथ्याङ्कको समीक्षा एवं वातावरणीय प्रभावहरूको अनुमान

स्थलगत अध्ययन भ्रमण तथा अन्य द्वितीय माध्यमबाट आधारभूत तथ्याङ्क संकलन गरीसकेपछि ती तथ्याङ्कहरूलाई भौतिक, जैविक, सामाजिक, आर्थिक तथा साँस्कृतिक समूहमा वर्गीकरण गरियो तथा विज्ञबाट प्राप्त सुझाव, संकलीत तथ्याङ्क एवं कम्प्युटर प्रविधि प्रयोग गरी तथ्याङ्क समीक्षा एवं वातावरणीय प्रभावको अनुमान गरिएको छ ।

वातावरण प्रभावको समीक्षा एवं अनुमान गर्दा प्रभावहरूलाई महत्त्वपूर्ण वा महत्त्वहिन (significant/Insignificant) भनी वर्गीकरण गर्दा निम्न पक्षहरूलाई ध्यानमा राखिएको छ । प्रभावहरूको वर्गीकरण आधार राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०५० मा भए बमोजिम गरिएको छ ।

तालिका ३-५ प्रभावहरूको तह निर्धारण

प्रकृति	परिमाण	विस्तार	अवधि	कति महत्त्वपूर्ण
प्रत्यक्ष (Direct)	उच्च (High)-६०	क्षेत्रीय (Regional)-६०	दीर्घकालीन-२०	>७५ धेरै महत्त्वपूर्ण
अप्रत्यक्ष (Indirect)	मध्यम(Medium)-२०	स्थानीय (Local)-२०	मध्यम -१०	५०-७५ महत्त्वपूर्ण
	निम्न(Low)-१०	स्थलगत (site-specific)-१०	अल्पकालीन-०५	<५० महत्त्वहिन

(स्रोत: राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०५०)

• समय तालिका र अध्ययन टोली

अनुमानित अध्ययन समय तालिका, लागत र टीम संरचना निम्नानुसार छ ।

तालिका ३-६ प्रा.वा.प अध्ययनको लागि समय तालिका

सि.नं.	कार्य विवरण	पहिलो महिना				दोस्रो महिना				तेस्रो महिना			
		१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४
१	प्रा.वा.प. को कार्यसूची तयारी र स्वीकृति												
२	स्थलगत अध्ययन/ अवलोकन, सूचना/ तथ्यांक संकलन, सरोकारवालाहरूसँग छलफल												
३	प्रभाव मुल्यांकन, मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी तथा राय सुझाव पत्र संकलन												

डेटा कार्यालय
रायपुरा

१५/३/२०२१

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

४	सूचना टाँस, मुचुल्का संकलन, सार्वजनिक सूचना प्रकाशन तथा सार्वजनिक सुनुवाई																			
५	राय सुझाव संलग्न गरी मस्यौदा प्रतिवेदन सच्याई पेश गर्ने																			
६	प्रस्तुतिकरण तथा तिवेदन पुनरावलोकन तथा समीक्षा																			
७	स्वीकृत गर्ने निकायको राय सुझाव संलग्न गरी मस्यौदा प्रतिवेदन अन्तिम तयारी																			
८	अन्तिम प्रतिवेदन पेश र स्वीकृति																			

➤ अध्ययन टोली

प्रस्तावित प्रा.वा.प अध्ययन गर्नका लागि, निम्न विज्ञलाई समेट्ने टोली नियुक्ति गरिएको थियो।

तालिका ३-७ प्रा.वा.प अध्ययनमा संलग्न व्यक्तिहरु

क्रस	नाम	योग्यता	पदनाम	प्रतिवेदन तयारीको अनुभव (संख्या)
१.	ई निर्मल बाबु अर्याल	M.Tech वातावरण ईन्जिनियरीङ्ग	टोली प्रमुख, भौतिक वातावरण शास्त्री	८ वर्षको अनुभव
२.	विष्णु गैरे	स्नातक समाजशास्त्र	समाजशास्त्री	५ वर्षको अनुभव
३.	सतिज गौतम	Msc environment and Natural resources	जैविक वातावरण शास्त्री	१० वर्षको अनुभव
४.	मनोज पोखरेल	Diploma in Civil Engineering (Surveyor)	फिल्ड संयोजक	९ वर्षको अनुभव

26

टेक/नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

अ.अ.अ.अ.अ.

प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने सकारात्मक प्रभाव बढाउने र नकारात्मक प्रभाव हटाउने
उपायहरूको पहिचान

प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने सकारात्मक प्रभाव बढाउने र नकारात्मक प्रभाव हटाउने
उपायहरूको पहिचान गर्दा निरोधात्मक (Preventive), सुधारात्मक (corrective) र क्षतिपूर्ती
(compensatory) तरिकाहरू अवलम्बन गरी उल्लेख गरिएको छ ।

- वातावरणीय अनुगमन
वातावरणीय अनुगमन प्रारम्भिक अवस्थाको अनुगमन, प्रभाव अनुगमन र नियमपालन
अनुगमन अनुसार, अनुगमनका सुचकहरू, अनुगमन विधि, अनुगमनको लागि समय तालिका,
अनुगमन गर्ने निकाय तथा अनुगमनको लागि अनुमानित रकम अनुसार उल्लेख गरिएको
छ ।
- वातावरणीय व्यवस्थापन योजना
अनुकूल प्रभाव अधिकतम तथा प्रतिकूल प्रभाव न्यूनतम गर्ने उपायको कार्यान्वयन,
कार्यान्वयन हुने स्थान, कार्यान्वयन हुने समय, अनुमानित रकम र कार्यान्वयनको जिम्मेवारी
अनुसार उल्लेख गरिएको छ ।
- प्रतिवेदनको तयारी
यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको प्रतिवेदन वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७
अनुसूची-७ बमोजिम तयार पारिएको छ ।

छ. विद्यमान वातावरणीय अवस्था

छ.१ भौतिक वातावरण

२०. छ.१.१ भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना

सुस्ता गाउँपालिका लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गतको नवलपरासी बर्दघाट सुस्ता पश्चिम जिल्लामा
पर्दछ। भौगोलिक रूपमा यस सुस्ता गाउँपालिका $२७^{\circ}२०'४९.२०''$ देखि
 $२७^{\circ}३१'३.७४''$ उत्तरी अक्षांश र $८३^{\circ}०८'१२''$ देखि $८३^{\circ}४८'४३.३०''$ पूर्वी देशान्तरमा यस
सुस्ता गाउँपालिका समुद्री सतहबाट ८८ देखि ८१५ मिटर सम्मको उचाइमा रहेको छ
। यस गाउँपालिकाको पूर्वमा विनयी-त्रिवेणी गाउँपालिका र भारत, पश्चिममा बर्दघाट
नगरपालिका र प्रतापुर गाउँपालिका, उत्तरमा विनयी-त्रिवेणी गाउँपालिका र दक्षिणमा
भारतसंग सिमाना जोडिएको छ। यस गाउँपालिकाको उत्तरी भागमा चुरे क्षेत्र रहेको छ
।

(श्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं ५)

२१. छ.१.२ भू-उपयोग

यस गाउँपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल ९६.५१ वर्ग कि.मि. रहेको छ । यस गाउँपालिकामा मिश्रित भू-उपयोग रहेको छ । यस गाउँपालिकामा ५९.३५% अर्थात् सबैभन्दा धेरै खेतीयोग्य जमीनले ओगटेको छ । त्यसै गरी वन जंगलले १६.५३%, र झन्डै २४% झाडी, घाँसे मैदान, जलाशय तथा बलौटे जमीन, खेर गएको जमीन, सडक, पूर्वाधार र घर रहेको छ ।

(श्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं ९)

२२. छ.१.३ जलवायु (हावापानी, वर्षा र तापक्रम)

प्रस्ताव क्षेत्रको जलवायु उष्ण मौसमी हावापानी रहेको छ । गृष्मऋतुमा यहाँको तापक्रम ४०° भन्दा पनि बढी हुने र हिउँदऋतुमा न्यूनतम १४° से सम्म रहेको छ । मनसुनी वायुको प्रभावले जुलाई महिनामा अधिकतम मासिक ५३६.७ मि.मि. को सरदार वर्षा भएको पाईन्छ ।

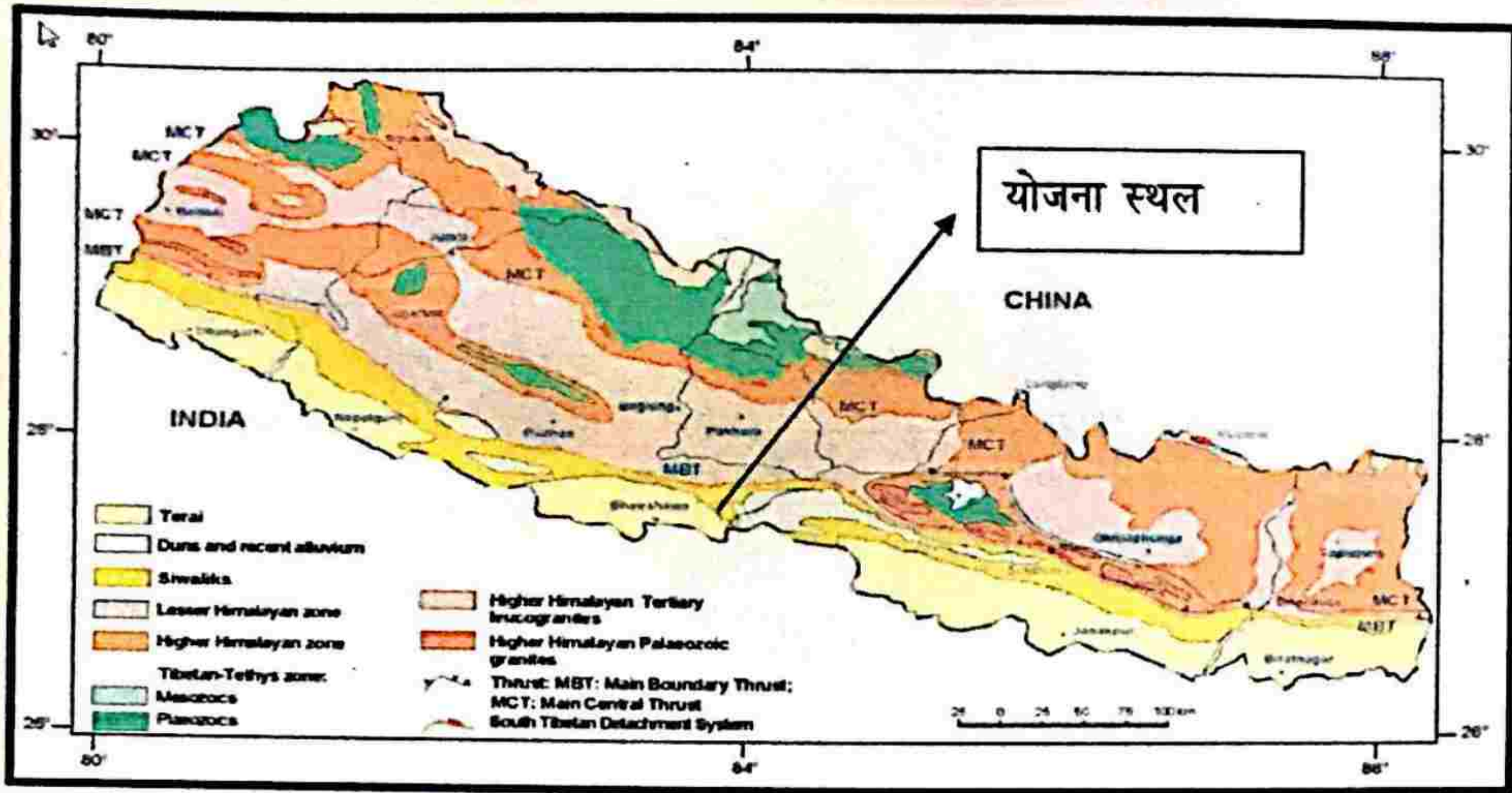
(श्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं १४३)

२३. छ.१.४ प्रस्ताव क्षेत्रको भू-विज्ञान

यस क्षेत्रको भूगोलको अवस्था तल वर्णन गरिएको छ ।

नेपाल हिमालय पश्चिममा कुमाउँ हिमालय र पूर्वमा सिक्किम-भूटान हिमालयको बीचमा अवस्थित छ । नेपाल हिमालय पाँच प्रमुख टेक्टोनिक क्षेत्रहरू दक्षिणदेखि उत्तरमा विभाजित छ ।

चित्र: नेपालको भौगोलिक अवस्था संरचनात्मक रूपमा, मुख्य सिमाना थ्रस्ट (MBT) देखि १ कि.मि. दक्षिण सम्म अवस्थित छ।

छ.१.५ प्रमुख नदी तथा खोलाहरु

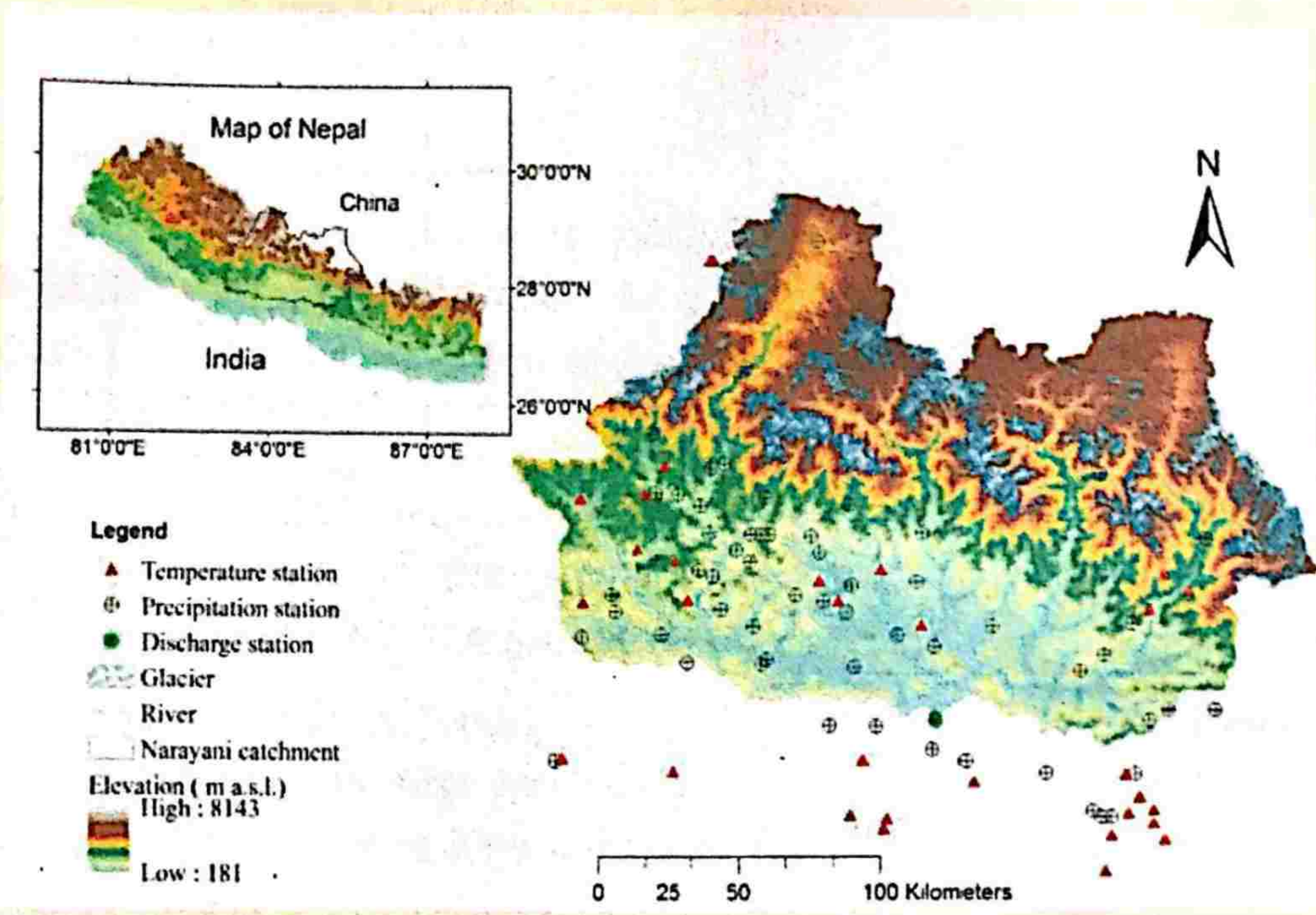
यस सुस्ता गाउँपालिकामा सबै भन्दा ठुलो नदी नारायणी नदी रहेको छ। यसैबाट निर्माण भएको भारतीय गण्डक नहर र नेपाली नहर पनि गाउँपालिकालाई रसिलो बनाउन मद्दत गर्दछ।

नारायणी नदीको मुख्य जलाधार क्षेत्र नेपालको मध्य भाग हो भ। यस नदीको कुल जलाधार क्षेत्र करिब ३१,६९२ वर्ग किमि रहेको छ। यस जलधारको ८० प्रतिशत क्षेत्र हिँउले ढाकिएको क्षेत्रमा पर्दछ। नारायणी नदीका मुख्य श्रोत नदीहरु कालिगण्डकी, त्रिशुली, बुढीगण्डकी, सेती, मर्स्याङ्दी, मादी र दरौदी रहेका छन्। नारायणी नदीको जलाधार क्षेत्रको नक्सा यस प्रकार रहेको छ।

राजपुरा खोला विकास
नदी नहर विकास
संस्था
१९९३
टेक नारायण उपाध्याय

हरिहराज

चित्र नारायणी नदीको जलाधार क्षेत्रको नक्सा

सुस्ता गाउँपालिकामा भएका नदीनालाको विवरण यस प्रकार छन् ।

तालिका ३-८ गाउँपालिकामा भएका नदीनालाको विवरण

क्रस	नदी खोलाको नाम	बडा
१	नारायणी नदी	३,४,५
२	सिंगाह खोला	१
३	पोटाहा खोला	१
४	शिर खोला	२,३
५	झझवा खोला	१,२,३,४

(श्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं १४९)

२४. छ .१.६ हावा, ध्वनि तथा पानीको गुणस्तर

प्रस्ताव क्षेत्रमा उद्योग तथा कलकारखाना नभएकोले हावाको गुणस्तर राम्रो रहेको पाइयो भने ग्राभल सडकमा सावारी साधनहरूको आवत जावतले धुलो उडेको पाइएको थियो ।

प्रस्ताव क्षेत्रमा हाल ध्वनिको मापन गर्दा ५८ db रहेको पाइयो ।

टेक नारायण उपाध्याय

Handwritten signature or initials.

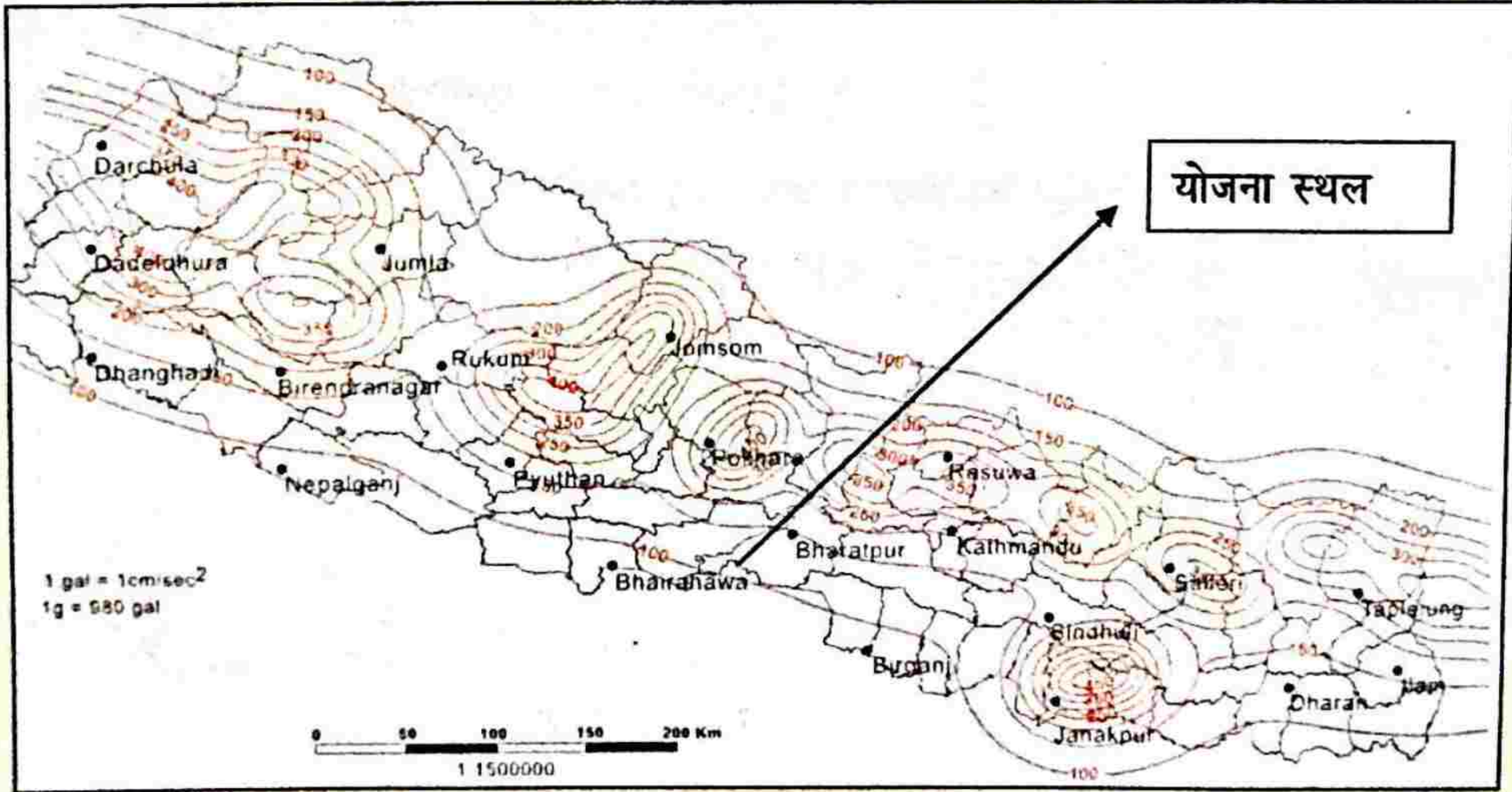
(श्रोत: स्थगत अवलोकन, २०८१)

२५. छ.१.७ भूकम्पीय जोखिम

२०७२ वैशाख १२ गते गोरखा, बारपाक केन्द्रबिन्दु बनाएर गएको ७.६ Richter scale को विनाशकारी भूकम्प र तत्पश्चात पराकम्पले नेपालमा ८,८०० जना भन्दा बढीको ज्यान गएको थियो भने २३,००० भन्दा माथि घाइते भएका थिए । यस जिल्लामा भूकम्पीय जोखिम तुलनात्मक रूपमा कम रहेको देखिन्छ ।

नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता (१०५:२०७७) अनुसार यस आयोजना क्षेत्रको Seismic Zoning Factor (Z) को मान ०.४ रहेको छ भने राष्ट्रिय भूकम्प मापन केन्द्रको अनुसार यस क्षेत्रको Acceleration of Seismic hazard १०० देखि १५० gal सम्म रहेको छ ।

सन् २०१५ को गोरखा र सन् १९३४ को उदयपुरको महाभूकम्पलाई छाडेर हेर्दा भूकम्पीय दृष्टिकोणले यस क्षेत्र मध्यम जोखिम क्षेत्रमा पर्दछ भने सामान्यतया ३.५ देखि ५ रेक्टर स्केलको भूकम्पमा जाने गर्दछन् । प्रस्तुत विवरण समेटिएको राष्ट्रिय भूकम्प मापन केन्द्रले प्रकाशित गरेको नक्सा तल दिइएको छ ।

चित्र: भूकम्पीय जोखिम नक्सा

(Source: Nepal Seismological Center, Department of Mines and Geology)

छ.२. जैविक वातावरण

२६. छ.२.१ वन तथा वनस्पति

यस सुस्ता गाउँपालिकामा जैविक विविधता भरिपूर्ण रहेका छन् । जैविक विविधतालाई उदाहरणिय रूपमा भन्नुपर्दा यहाँ विभिन्न किसिमका जडिवुटी, रुखविरुवा, चराचुरुङ्गी, घरपालुवा जनावर र वन्यजन्तुहरू छन्। रुखविरुवा जसमा साल, सिमल, वर, पिपल पर्दछन् र अधिकांस त्यसमा सालहरू पर्दछन्। चराचुरुङ्गीहरूमा (लाटोकोसेरो, काग, कोइली, दुकुर, भँगेरा, चिल, सुगा, मैना, परेवा, आदि) पाइन्छन् । वन्यजन्तुहरूमा (गैडा, हात्ती, बाघ, मृग, चित्रि, हरिण, स्याल, बादर, कुकुर, लँगुर आदि) पाइन्छन् ।

प्रस्ताव क्षेत्रको जलवायु उष्ण मौसमी हावापानी रहेकोले यस क्षेत्रमा मुख्य साल, सिमल, पिपल, खयर, भलायो आदि रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा गैर काष्ठ वन-पैदावारहरूको महत्त्वका देखिएका बांक, निगाले, काप्रो, कदम, बेल, बयर आदि रहेका छन् । यस प्रस्ताव कार्यन्वयन गर्दा कुनै पनि रुख/पोल काटिने छैन ।

प्रस्ताव क्षेत्र नजिकै पर्ने दुई सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति यस प्रकार छन् ।

१. कालिका सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति
 २. जनकल्याण सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति
- प्रस्ताव क्षेत्रको मुख्य वनस्पतिहरू निम्न रहेका छन् ।

तालिका ३-९ मुख्य वनस्पतिहरू

S.N.	Name of species			CITES Code	IUCN Category	GoN Protection status	Remarks
	Local	Scientific	Type				
1.	sal	<i>Shorea robusta</i>	Tree	P	LC	-	-
2.	Simal	<i>Bombax celba</i>	Tree	-	-	-	-
3.	Pipal	<i>Ficus religiosa</i>	Tree	-	-	-	-
4.	Bar	<i>Ficus bengalensis</i>	Tree	-	-	-	-
5.	Khayer	<i>Acacia catechu</i>	Tree	-	-	-	-
6.	Bhalayo	<i>Semecarpus anacardium</i>					

(स्रोत: फिल्ड सर्वेक्षण तथा सामुहिक छलफल, २०८१)

Legend: According Forest Regulation-1995 GoN Protection Categories: P- Protected/ IUCN Threat Category: VU- Vulnerable, NT- Near threatened, LC-Least concerned/ CITES Category: Appendix-I, II, III (Classified according to the threat due to trade)

टेक/सहायक उपाध्यक्ष
अध्यक्ष

Handwritten signature or initials.

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

२७. छ.२.२ प्रमुख वन्य जन्तुहरु

प्रस्ताव क्षेत्रको मुख्य वन्य जन्तुहरु निम्न रहेका छन् ।

तालिका ३-१० मुख्य वन्य जन्तुहरु

S.N.	Local Name	Scientific Name	GoN Status	IUCN Status	CITES
1.	Badar	Macaca mulatta	-	LC	II
2.	Bandel	Sus scrofa	-	LC	-
3.	Bwanso	Canis lupus	-	LC	I
4.	Syal	Canis aureus	-	LC	III
5.	Wild cat	Felis chaus	-	LC	II
6.	Nyauri musa	Herpestes edwardsii	-	LC	III

(स्रोत: फिल्ड सर्वेक्षण तथा सामुहिक छलफल, २०८१)

Legend: P- Protected/ IUCN Threat Category: VU- Vulnerable, NT- Near threatened, LC-Least concerned/ CITES Category: Appendix-I, II, III (Classified according to the threat due to trade)

२८. छ.२.३ प्रमुख चराचुरुङ्गीहरु

प्रस्ताव क्षेत्रको मुख्य चराचुरुङ्गीहरु निम्न रहेका छन् ।

तालिका ३-११ मुख्य चराचुरुङ्गीहरु

S.N.	Local Name	Scientific Name	GoN Status	IUCN Status	CITES Code
1.	Kalij	Lophura leucomelanos	-	LC	-
2.	Kaag	Corvus macrorhynchos	-	LC	-
3.	Jureli	Pyconotus leucogenys	-	LC	-
4.	Parewa	Columba livia	-	LC	-
5.	Bhangera	Passer domesticus	-	LC	-
6.	Dhukur	Streptopelia decaocto	-	LC	-
7.	Koili	Eudynamys scolopaceus	-	LC	-
8.	Gauthali	Hirundo rustica	-	LC	-

(स्रोत: फिल्ड सर्वेक्षण तथा सामुहिक छलफल, २०८१)

Legend: P- Protected/ IUCN Threat Category: VU- Vulnerable, NT- Near threatened, LC-Least concerned/ CITES Category: Appendix-I, II, III (Classified according to the threat due to trade)

२९. छ.२.४. प्रमुख घसने र उभयचर जनावरहरु

प्रस्ताव क्षेत्रको मुख्य घसने र उभयचर जनावरहरु निम्न रहेका छन् ।

तालिका ३-१२ प्रमुख घसने र उभयचर जनावरहरु

S.N.	Local Name	Scientific Name	GoN Status	IUCN Status	CITES Code
------	------------	-----------------	------------	-------------	------------

पेला गाउँपालिका
सुदूरपश्चिम प्रदेश
कोटेश्वर नगरपालिका
वि.सं. २०७३
अध्यक्ष

Handwritten signature/initials.

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

1.	Sarpa	Ramphotyphlos braminus		
2.	Chheparo	Japalura dasi		
3.	Bhyaguta	Rana tigrina		LC

(स्रोत: फिल्ड सर्वेक्षण तथा सामुहिक छलफल, २०८१)

Legend: P- Protected/ IUCN Threat Category: VU- Vulnerable, NT- Near threatened, LC-Least concerned/ CITES Category: Appendix-I, II, III (Classified according to the threat due to trade)

छ.३. सामाजिक तथा आर्थिक वातावरण

३०. छ.३.१ जनसंख्या, घरघुरी, लैङ्गिक अनुपात र जनघनत्वको विवरण

यस प्रस्तावको प्रभाव क्षेत्र सुस्ता गाउँपालिका पर्दछ । यस गाउँपालिका को जनसंख्याको विवरण यस प्रकार छ ।

तालिका ३-१३ जनसंख्याको विवरण

क्र.स.	विवरण	जम्मा
१.	जनसंख्या	४९३९६
२.	घरघुरी संख्या	८२०३
३.	औषत परिवारको आकार	५.०५
४.	जनघनत्व	४२९
५.	औषत वृद्धिदर	१.७०
६.	पुरुष जनसंख्या	२०२५५ (४९%)
७.	महिला जनसंख्या	२९१४० (५९%)
८.	अन्य	१

(स्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं १८)

तालिका ३-१४ गाउँपालिका र वडागत जनसंख्या विवरणको तुलना

स्थानीय तह	जम्मा जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि)	वडा संख्या
सुस्ता गाउँपालिका	४९३९६	९६.५१	४२९	५
१ नं वडा	७०२२	२१.२२	३३१	

(स्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं १९)

यस प्रस्ताव प्रस्तावित क्षेत्र १ नं वडाको जनसंख्या ७०२२ रहेको छ जुन सुस्ता गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या ४९३२६ को १७ प्रतिशत हुन्छ भने क्षेत्रफलको हिसाबले १ नं वडाको क्षेत्रफल कुल क्षेत्रफलको करिब २२ प्रतिशत हुन आउँछ।

तालिका ३-१५ वडाको जनसंख्याको विवरण

स्थानीय तह	घरघुरी	जम्मा जनसंख्या	महिला	पुरुष	परिवारको आकार	औषत
सुस्ता गाउँपालिका १ नं वडा	१५१९	७०२२	३६१९	३४०३	४.६२	

(श्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं १९)

यस प्रस्ताव प्रस्तावित क्षेत्र १ नं वडामा पुरुषको जनसंख्या कुल जनसंख्याको करिब ४८ प्रतिशत र महिला करिब ५२ प्रतिशत रहेका छन् ।

३१. छ.३.२. जातजातिको विवरण

यस सुस्ता गाउँपालिका १ नं वडामा सबै भन्दा धेरै थारु जति ३७३३ रहेका छन् जुन कुल जनसंख्याको करिब ५३ प्रतिशत रहेको छ । जनसंख्याको विवरणलाई हेर्दा दोश्रो सबैभन्दा धेरै जनसंख्या ब्रह्माण्ड १२३२ रहेको छ जुन कुल जनसंख्याको करिब १८ प्रतिशत रहेको छ । अन्य जातजातिमा चमार, क्षेत्री, कानु, लोहा, मुसलमान, तेली अन्य रहेका छन् ।

(श्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं २३)

३२. छ.३.३ धर्म अनुसार विवरण

यस सुस्ता गाउँपालिका १ नं वडामा धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा धेरै हिन्दु धर्म मान्नेको संख्या ६९२१ रहेको जुन कुल जनसंख्याको ९८% र अन्य धर्म करिब २% रहेको छ ।

(श्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं २७)

३३. छ.३.४. बोलिने भाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस सुस्ता गाउँपालिका १ नं वडामा कूल जनसंख्यामध्ये सबैभन्दा बढी थारु भाषा ३७३० अर्थात् ५३ %, नेपाली भाषा २३ % र अन्य भाषा २४% प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो ।

(श्रोत: सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७ पेज नं २६)

देव नरसिंह उपाध्याय
अध्यक्ष

Handwritten signature/initials.

३४. छ.३.५. शान्ति सुरक्षाको अवस्था

यस अघि रायपुरा खोलामा भएको उत्खनन् कार्यमा प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणमा भएका र राज्य तोकेको मापदण्ड बिपरित ७ वटा मेसिन प्रयोग गरी जथाभावी उत्खनन् गरिएको र त्यस कार्यको विरोध गर्दा स्थानीयमाथी हातपात र महिला माथी अपशब्द प्रयोग गरी गालीगैलाज गरिएको गुनासो सार्वजनिक सुनुवाईमा आएको थियो । उत्खनन् कार्यमा मापदण्ड बिपरित जथाभावी गरिएमा गाउँपालिकाका अलावा स्थानीय प्रहरी प्रशासनको निगरानी जरुरी हुन्छ । सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्रमा उल्लेख गरिए अनुसार १ नं वडामा कुनै पनि प्रहरी चौकी छैनन् तर सुस्ता गाउँपालिका भित्र २ नं वडा (कुडिया), ४ नं वडा (वित्ती), ५ नं वडा रामनगर र ५ नं वडा सुस्तापरी गरी ४ प्रहरी चौकी रहेका छन् । यस साथै ५ नं वडा सुस्तापरी र ५ नं वडा बलिनगरमा गरी दुई सशस्त्र सिमा सुरक्षा चौकी रहेका छन् ।

३५. छ.३.६. प्रभाव क्षेत्रको आर्थिक वातावरण

सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्रमा उल्लेख गरिए अनुसार यस १ नं वडामा १५१९ घरधुरी र ७०२२ मानिस मध्ये सबैभन्दा धेरै जनसंख्या करिब ११४० जना (१७%) ज्याला मजदुरी गर्दछन् । करिब १७ प्रतिशत जनसंख्या नै ज्याला मजदुरी गर्ने हुँदा तथा गाउँपालिकाकै करिब ५७ प्रतिशत मानिस ज्याला मजदुरी गर्ने हुँदा नदीजन्य पदार्थको संकलन र उत्खनन् गर्दा त्यस प्रकारका नागरिकलाई कामको अवसर मिल्दछ । यस १ नं वडामा आयआर्जनको दोश्रो सबैभन्दा धेरै श्रोत वैदेशिक रोजगारी हो । यस वडाका करिब २६८ जना (४%) नागरिक हाल रोजगारीका लागि बिदेशमा छन् ।

गाउँपालिका
कार्यालयको कार्यालय
सुस्ता, कैलाली

मन्त्रालय

११.३.

२५/३/२०१९

परिच्छेद ४ प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमा पर्ने प्रभाव

यस परिच्छेदमा प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमा पर्ने अनुकूल प्रभावहरू तथा प्रतिकूल प्रभावहरू लाई पहिचान गरिएको छ। यसरी अनुकूल प्रभावहरू तथा प्रतिकूल प्रभावहरूलाई निर्माण अवधि र सञ्चालन अवधि अनुसार भौतिक वातावरण, जैविक वातावरण तथा सामाजिक आर्थिक तथा सांस्कृतिक वातावरणमा अनुसार उल्लेख गरिएको छ। प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट पर्ने सक्ने प्रभावहरूको तह निर्धारण परिमाण, सीमा, समयावधि, प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष अनुसार वर्गीकरण गरीएको छ।

क. सामाजिक-आर्थिक तथा सांस्कृतिक प्रभाव

➤ सकारात्मक प्रभावहरू

१. स्थानीय रोजगारीको अवसर

नदीजन्य पदार्थको उत्खनन् र संकलन कार्यले तत्काल नै स्थानीय वासिन्दाको रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्दछ। यो सबै भन्दा ठूलो र प्रत्यक्ष लाभ हुने क्षेत्र हो। महिलाहरूको हकमा पनि उनीहरूले पुरुष जतिकै श्रम गर्ने हुनाले त्यतिकै मात्रामा लाभान्वित हुनेछन्। यसले एक प्रकारको महिला र पुरुष बिचको श्रम बिभाजनमा विभेद गर्ने गर्ने प्रणालीलाई निरुत्साहित पार्दछ। प्रस्तावित क्षेत्रमा उत्खनन् कार्यले प्रतिदिन कम्तिमा १५ देखि २० जनाले प्रत्यक्ष रूपमा रोजगारीको अवसर पाइरहने छन्। यो प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च, स्थानीय र लामो समय सम्म रहनेछ, त्यसैले प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा यो प्रभाव अति महत्वपूर्ण मानिएको छ।

२. बाटो-सडक संजाल बिस्तार

उत्खनन् गरिएको नदीजन्य पदार्थजन्य सामग्री ओसार पसारको लागि बाटो निर्माण र मर्मत कार्यले बाटो-सडक संजाल बिस्तार हुनेछ र स्थानीय यातायातलाई सहज बनाउन मद्दत गर्दछ। यसबाट स्थानीय स्तरमा बजारको विकास हुन गई उद्योग, व्यापार, कृषि आदि क्षेत्रमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा योगदान पुग्ने र आर्थिक क्रियाकलाप बढ्न गई आर्थिक गतिशीलता बढ्न जान्छ। त्यसकारण प्रस्ताव कार्यान्वयनले प्रत्यक्ष, मध्यम स्तरको र स्थानीय स्तरमा प्रभाव पार्नेछ।

३. गाउँपालिकाको आयश्रोत वृद्धि-राजस्व संकलन

नदीजन्य पदार्थजन्य सामग्रीको सहि तरिकाले सदुपयोग हुन गई यसको बिक्रि वितरणबाट स्थानीय स्तरमा ठूलो परिमाणमा राजस्व संकलन हुनेछ, जसबाट संकलित रकम पालिकाले स्थानीय वडाहरूमा पनि राजस्व बाडफाइ गरी वडाहरूबाट स्थानीय स्तरलाई टेवा पुग्ने

क्रियाकलापका लागि खर्च गर्नेछ। साथै नदिजन्य पदार्थको चोरी निकासी रोक्न सहयोग पुग्ने छ। यो प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च, राष्ट्रिय र लामो समय सम्म रहनेछ, त्यसैले प्रभाव अति महत्वपूर्ण मानिएको छ। यो एउटा प्रमुख आयश्रोत हुनेछ, जसबाट विकासका योजना संचालन गर्न सजिलो हुनेछ। यो योजनाको प्रभाव उच्च, क्षेत्रिय स्तरको र दिर्घकालिन रहेको छ।

४. विकास निर्माण सामग्रीको उपलब्धता

स्थानीय क्षेत्रमा हुने विकास निर्माण सम्बन्धी परियोजनाहरूमा आवश्यक पर्ने कच्चापदार्थको सरल तरिकाले आपूर्ति गर्न यस योजनाले सहयोग पुऱ्याउने छ साथै स्थानीयस्तर तथा बाह्यय आवश्यक पर्ने निर्माणका सामग्रीहरू (नदिजन्य पदार्थजन्य पदार्थ) समेत उपलब्ध हुने हुँदा शहरीकरणमा हुने गरेका क्रियाकलापहरूमा समेत मद्दत पुग्नेछ। यो प्रभाव प्रत्यक्ष उच्च, राष्ट्रिय र लामो समय सम्म रहनेछ, त्यसैले प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा यो प्रभाव अति महत्वपूर्ण मानिएको छ।

➤ नकारात्मक प्रभावहरू

१. धर्म, संस्कृति तथा परम्परामा प्रभाव

बाहिरबाट कामदारहरू आएको खण्डमा स्थानीय धर्म, संस्कृति तथा परम्परामा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष प्रभाव पर्दछ। तर कामदारहरू स्थानीय वासिन्दा हुने भएको कारणले धर्म, संस्कृति तथा परम्परामा न्यून प्रभाव पर्ने देखिन्छ। प्रस्तावित क्षेत्रमा कुनै पनि धार्मिक, सांस्कृतिक एवं ऐतिहासिक महत्वका ठाउँहरू छैनन्। यो प्रभाव अप्रत्यक्ष, निम्न, स्थान विशेष र अल्पकालिन सम्म रहनेछ, त्यसैले प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा यो प्रभाव मध्यम रूपमा महत्वपूर्ण मानिएको छ।

२. राजस्व बाडफाइमा विवाद आउनु

स्थानीय श्रोत परिचालन गरेर पालिकामा जम्मा भएको राजस्व स्थानीय वडाहरूमा विकास कार्यको लागि परिचालन भएपनि राजस्व बाडफाइमा विवाद आउन सक्नेछ। प्रस्तावक र वडाहरूबाट स्थानीय श्रोत उपभोग गरेको बाडफाइमा प्रभाव पर्न सक्नेछ। यो प्रभाव अप्रत्यक्ष, निम्न, स्थान विशेष र छोटो समय सम्म रहनेछ। त्यसैले प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा यो प्रभावलाई कम महत्वपूर्ण मानिएको छ।

३. पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा

नदिजन्य पदार्थको संकलन गर्दा विभिन्न प्रकृतिका औजारहरूको प्रयोगले कामदारहरूलाई चोटपटक लाग्न सक्छ। त्यसै गरि उत्खनन् गर्ने क्रममा नदिजन्य पदार्थमा रहेको ढुङ्गा, गिट्टी उछिट्टिएर जिउमा चोट लाग्न पनि सक्छ। धुलोको कारणले स्वास-प्रस्वास र

आँखाका रोगहरु लाग्न सक्छन् । ढुवानी साधनहरुको आवतजावतले आकस्मिक दुर्घटनाको सम्भावना पनि त्यतिकै रहन्छ । तसर्थ, यस प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च र स्थनीय स्तरको अल्पकालीन रहने छ ।

४. नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् क्षेत्र वरपरका जमिनको कटान एवं अतिक्रमण

प्रस्तावित क्षेत्रमा प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणले दिएको सुझाव बमोजिम कुल चौडाईको १० प्रतिशत भाग दुवै तर्फको किनार छोडेरमात्र नदीजन्य पदार्थ संकलन गरिनु पर्दछ । तर प्रतिवेदनले उल्लेख गरेभन्दा र अनियन्त्रित तरिकाले संकलन/उत्खनन् गरेमा जमिन कटानको प्रभाव पर्न सक्दछ । यो प्रभाव अप्रत्यक्ष, मध्यम, स्थान विशेष र लामो समय सम्म रहनेछ, त्यसैले प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा यो प्रभाव महत्वपूर्ण मानिएको छ ।

ख .जैविक प्रभाव

➤ सकारात्मक प्रभावहरु

१. जैविक विविधताको संरक्षण

प्रस्तावित कार्य कार्यान्वयन गर्दा प्रस्तावित क्षेत्रमा कुनै पनि रुख वा झाडी बुट्यान काट्नु पर्ने देखिदैन । उत्खनन् क्षेत्र नजिकै बस्तीमा वन, जङ्गल, बोट, बिरुवा, जलचर सम्बन्धि जानकारी मुलक कार्यक्रम गर्दा जैविक विविधताको संरक्षणमा सहयोग पुग्ने छ ।

साथै यस प्रस्तावले संकलित राजश्वको केहि प्रतिशत रकम वातावरण संरक्षणमा खर्च गरिने छ जसबाट सामुदायिक वन क्षेत्रमा तारजाली, तटवन्धन र संरक्षण कार्यक्रम गर्न सकिन्छ ।

तसर्थ, यस सकारात्मक प्रभाव अप्रत्यक्ष, मध्यम र स्थनीय स्तरको दिर्घकालिन रहने छ ।

➤ नकारात्मक प्रभावहरु

१. वन विनाश र वनपैदावरको गैर कानुनी व्यापार

संकलन कार्यका क्रममा परिचालित कामदारहरुद्वारा रुख काटी तस्करी हुनसक्ने सम्भावना न्यून देखिन्छ । यो प्रभाव अप्रत्यक्ष, निम्न, स्थानीय र लामो समयसम्म रहनेछ, त्यसैले प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा यो प्रभाव निम्न रुपमा महत्वपूर्ण मानिएको छ ।

२. वन्यजन्तुको गैर कानुनी सिकार

श्रमिकहरु तथा ढुवानी साधनको आवागमन र कोलाहलले जीवजन्तुको प्राकृतिक विचरणमा दखल पुग्न सक्छ । यसका साथै यस क्षेत्रमा वन्यजन्तुको अवैध शिकार हुने पनि सम्भावना

देखिदैन। यो प्रभाव अप्रत्यक्ष मध्यम, स्थानीय र लामो समय सम्म रहनेछ, त्यसैले प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा यो प्रभाव मध्यम रूपमा महवपूर्ण मानिएको छ ।

ग .भौतिक प्रभाव

३६. सकारात्मक प्रभावहरू

१. किनारा कटान तथा अन्य नदिजन्य प्रकोपको नियन्त्रण

➤ यस खोलाले बगाएर ल्याई किनारमा थुपारेर रहेको नदिजन्य पदार्थ संकलन गर्दा प्रस्तावित क्षेत्रमा कुनै निजि जमिनको क्षय तथा मानव निर्मित कुनै संरचनामा प्रभाव पर्दैन भने प्रस्तावित कार्यले नदीको बनोट व्यवस्थित गर्न मदत गर्दछ। यसले खोला किनार कटान र अन्य नदिजन्य प्रकोप नियन्त्रण गर्न सहयोग पुग्दछ। यस प्रभाव अप्रत्यक्ष, मध्यम खालको, स्थानीय र लामो समयसम्म रहनेछ, त्यसैले प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा यो प्रभाव निम्न रूपमा महवपूर्ण मानिएको छ ।

➤ नकारात्मक प्रभावहरू

१. जमिनको अस्थिरता

प्रस्तावित क्षेत्रमा नदिजन्य पदार्थजन्य पदार्थको जथाभावि वा यस रिपोर्टमा सुझाव गरीएको परीमाण भन्दा बढी संकलन-उत्खनन् गर्नाले जमिनको आफ्नो प्राकृतिक स्वरूप परिवर्तन गरी पहिरो र भूक्षय जस्ता विपत्तिहरू निम्तिन सक्छन् । बढी गहिराई र जमिनको भिरालोपनलाई थेग्न नसक्ने गरी नदिजन्य पदार्थको उत्खनन् गर्दा वरपरका जमिनहरूको पहिरोको कारण जग्गा कटान हुने सम्भावना रहन्छ। यस प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च, स्थानीय र दिर्घकालिन रहेको छ ।

२. नदिजन्य पदार्थजन्य पदार्थ IEE सुझाव गरेको भन्दा बढी उत्खनन्

प्रस्तावित क्षेत्रबाट जथाभावि रूपले सिफारिस गरिएको परिमाण भन्दा बढी उत्खनन् गर्न सक्दछन् । यसले गर्दा प्राकृतिक प्रकोप निम्तिन सक्ने प्रवल सम्भावना रहन्छ। यस प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च, स्थानीय र दिर्घकालिन रहेको छ ।

३. भौतिक संरचना र पहुँचमार्गमा हुने असर

प्रस्तावित क्षेत्रबाट नदिजन्य पदार्थ ओसार पसार गर्दा पहुँच बाटोमा चल्ने गाडीको चाप बढनाले बाटो छिट्टै जिर्ण हुने तथा बाटोमा जताततै खाल्डो पर्ने स्थिति आउन सक्दछ । यस प्रभाव अप्रत्यक्ष, उच्च, स्थानीय र दिर्घकालिन रहेको छ ।

४. फोहर तथा जल प्रदुषण

नदीजन्य पदार्थको संकलन-उत्खनन गर्ने क्रममा कामदारहरुबाट फोहरको सिर्जना हुनेछ र प्रस्तावित क्षेत्रको वातावरणमा प्रदुषण बढ्न सक्छ। आयोजना स्थल वरपर शौच गर्ने, खानेकुराहरु फाल्ने, पोखिने, प्लास्टिकहरु यत्रतत्र छरिने सम्भावना हुन सक्दछ। साथै पानीको सतह घट्ने संभवाना हुँदा खानेपानीको श्रोतमा चाप बढ्न सक्छ। यस प्रभाव प्रत्यक्ष, मध्यम, स्थानीय र दिर्घकालिन रहेको छ।

५. वायु तथा ध्वनि प्रदुषण

ढुवानी साधनको आवागमन तथा नदीजन्य पदार्थको संकलन-उत्खननले वायु प्रदुषण बढ्छ र ढुवानी साधनको कारणले ध्वनि प्रदुषण बढ्छ। साथै मोटरहरुको धेरै आवतजावतले गर्दा धुलो उढ्न सक्ने देखिएको छ। यस प्रभाव प्रत्यक्ष, मध्यम, स्थानीय र अल्पकालिन रहेको छ।

६. संकलन-उत्खनन सामग्रीको भण्डारणको प्रभाव

नदीजन्य पदार्थजन्य पदार्थहरुलाई निश्चित ठाउँमा निकास गर्नु अघि थुप्रो लगाउनु जरुरी हुन्छ। यसरी नदीजन्य पदार्थ धेरै समयसम्म थुप्रिदा वातावरणमा नकरात्मक असर पर्दछ। साथै अकस्मात वर्षाका कारण आउने आकस्मीक पहिरोले संकलित सामग्री बगाई लैजाने सम्भावना पनि रहन्छ। यस प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च, स्थानीय र अल्पकालिन रहेको छ।

घ. अन्य प्रतिकूल प्रभाव

रसायनको प्रयोगले हुने असरहरु

सामान्य तरिकाले नदीजन्य पदार्थ उत्खनन गर्दा रसायनको प्रयोग हुने देखिदैन तर पनि गाडी तथा औजारहरुको प्रयोग गर्दा तेल तथा रसायन चुहिन सक्छ जसले जल तथा जमिन प्रदुषण हुनेछ। इन्धन, लुब्रीकेन्टस, ग्रिज, अम्ल तथा अन्य रसायनहरुको चुहावटले गर्दा प्रदुषण हुनेछ। यो प्रभाव अप्रत्यक्ष, उच्च, स्थानीय र लामो समयसम्म रहनेछ, त्यसैले प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा यो प्रभाव उच्च रूपमा महत्वपूर्ण मानिएको छ।

तालिका ६-१ अनुकूल प्रभावहरुको तह निर्धारण र मूल्याङ्कन

प्रस्तावका कार्य	अनुकूल प्रभावहरु	प्रभावको तह निर्धारण					कति महत्वपूर्ण
		प्रकृति	परिमाण	सीमा	अवधि	जम्मा अङ्कमान	
सकारात्मक प्रभाव							

प्रस्तावका कार्य	अनुकूल प्रभावहरु	प्रभावको तह निर्धारण					कति महत्वपूर्ण
		प्रकृति	परिमाण	सीमा	अवधि	जम्मा अङ्कमान	
1.	नदीजन्य पदार्थको भण्डारणले खोला क्षेत्रको भिरालोपनमा आउने स्थिरता	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	दिर्घकालिन (२०)	१००	महत्त्वपूर्ण
2.	रोजगारीको अवसर	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	अल्पकालीन (५)	८५	अति महत्त्वपूर्ण
3.	बाटो/सडक संजाल बिस्तार	प्रत्यक्ष	मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दिर्घकालिन (२०)	६०	महत्त्वपूर्ण
4.	स्थानीय उत्पादनमा वृद्धि	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	दिर्घकालिन (२०)	१००	अति महत्त्वपूर्ण
5.	पालिकाको आयश्रोत वृद्धि/राजस्व संकलन	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	दिर्घकालिन (२०)	१००	अति महत्त्वपूर्ण
6.	विकास निर्माण सामग्रीको उपलब्धता	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	अल्पकालीन (५)	८५	अति महत्त्वपूर्ण

तालिका ६-२ प्रतिकूल प्रभावहरुको तह निर्धारण र मूल्याङ्कन

प्रस्तावका कार्य	प्रतिकूल प्रभावहरु	प्रभावको तह निर्धारण					कति महत्त्वपूर्ण
		प्रकृति	परिमाण	सीमा	अवधि	जम्मा अङ्कमान	
नकारात्मक प्रभाव							
भौतिक वातावरण							
1.	जमिनको अस्थिरता	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	दिर्घकालिन (२०)	१००	अति महत्त्वपूर्ण

टेक नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

Handwritten signature

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

प्रस्तावका कार्य	प्रतिकूल प्रभावहरु	प्रभावको तह निर्धारण					कति महत्वपूर्ण
		प्रकृति	परिमाण	सीमा	अवधि	जम्मा अङ्कमान	
2.	नदीजन्य पदार्थजन्य पदार्थ अनावश्यक उत्खनन्	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	१००	अति महत्वपूर्ण
3.	भौतिक संरचनामा हुने असर	अप्रत्यक्ष	मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	मध्यम (१०)	४०	महत्त्वहिन
4.	फोहोर तथा जल प्रदुषण	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	मध्यम (१०)	९०	धेरै महत्वपूर्ण
5.	वायु तथा ध्वनि प्रदुषण	प्रत्यक्ष	मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालिन (०५)	३५	महत्त्वहिन
6.	प्रदुषण एवं सरसफाई	प्रत्यक्ष	मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालिन (०५)	३५	महत्त्वहिन
7.	संकलन/उत्खनन् सामग्रीको भण्डारणको प्रभाव	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालिन (०५)	७५	महत्त्वपूर्ण
जैविक वातावरण							
8.	वन विनाश र वनपैदावरको कानुनी व्यापार गैर	अप्रत्यक्ष	निम्न (१०)	स्थानीय (२०)	अल्पकालिन (०५)	३५	महत्त्वहिन
9.	वन्यजन्तुको कानुनी सिकार गैर	अप्रत्यक्ष	निम्न (१०)	स्थानीय (२०)	अल्पकालिन (०५)	३५	महत्त्वहिन
सामाजिक-आर्थिक तथा साँस्कृतिक वातावरण							
10.	धर्म संस्कृति एवं परम्परामा प्रभाव	अप्रत्यक्ष	निम्न (१०)	स्थानीय (२०)	अल्पकालिन (०५)	३५	महत्त्वहिन
11.	राजस्व बाडफाडमा विवाद आउनु	अप्रत्यक्ष	निम्न (१०)	स्थानीय (१०)	अल्पकालिन (०५)	२५	महत्त्वहिन

टेक.संस्कृतिका
अध्यक्ष

उपस्थित

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

प्रस्तावका कार्य	प्रतिकूल प्रभावहरु	प्रभावको तह निर्धारण					कति महत्वपूर्ण
		प्रकृति	परिमाण	सीमा	अवधि	जम्मा अङ्कमान	
12.	पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालीन (०५)	७५	महत्वपूर्ण
13.	नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् क्षेत्र वरपरका जमिनको कटान एवं अतिक्रमण	प्रत्यक्ष	उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालीन (०५)	७५	महत्वपूर्ण
रसायनिक वातावरण							
14.	रसायनको प्रयोग र चुहावटले हुने असरहरु	अप्रत्यक्ष	मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	मध्यम (१०)	५०	महत्वपूर्ण

रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

टेक नारायण अर्जुन

Handwritten signature

परिच्छेद ५ प्रस्ताव कार्यान्वयनका विकल्प

विकल्पहरूमा ढुंगा, गिट्टी, बालुवाको संकलनःउत्खनन् गर्ने वा नगर्ने भन्ने हो । यदि नगर्ने हो भने त्यसबाट के प्रभाव पर्छ र गर्ने हो भने पनि त्यसबाट के प्रभाव पर्छ भन्ने कुराको विश्लेषण हुनु आवश्यक छ ।

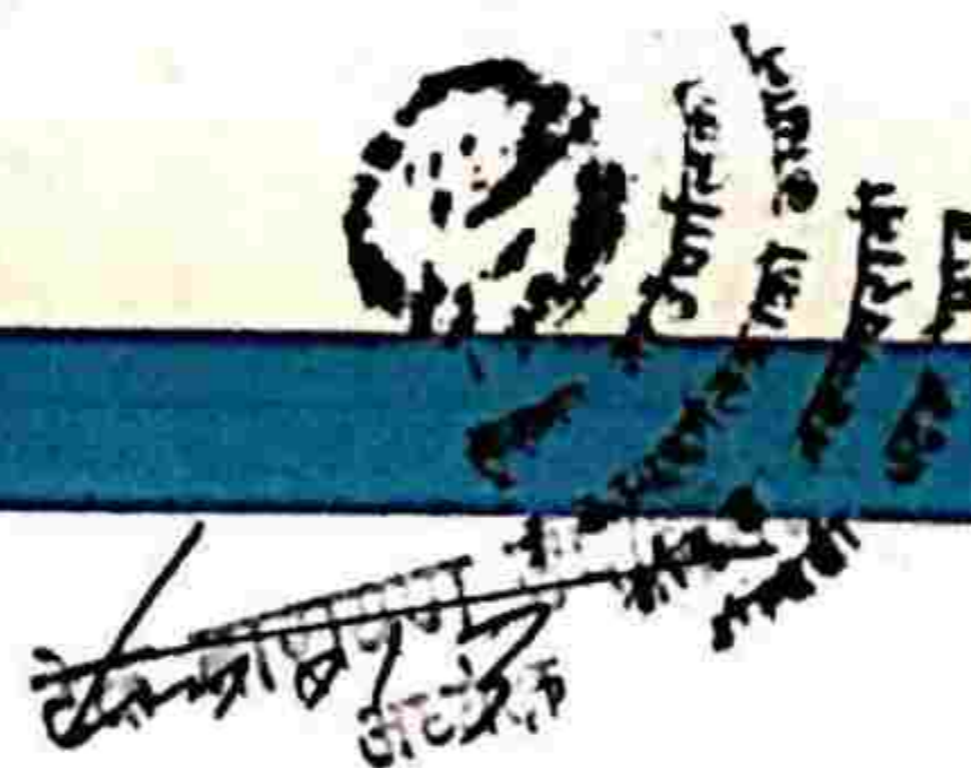
५.१ प्रस्ताव कार्यान्वयन नगर्ने

अध्ययनबाट प्राप्त विकल्पको विश्लेषण गर्दा विकल्पहरूमा ढुंगा, गिट्टी, बालुवाको संकलनःउत्खनन् नगर्ने र प्रस्ताव कार्यान्वयन नगर्ने विकल्पलाई अस्वीकार गरिएको छ । सो प्रस्तावलाई निम्न रूपले अस्वीकार गरेको छ । वर्षाको समयमा यस क्षेत्र भएर बग्ने यो नदीले ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा तथा नदीजन्य पदार्थ थुपार्ने गर्दछ । यी सामग्रीहरू नदीको बगरमा थुपारिँदा नदीको बहाव फेरिन जाने तथा प्रकोप निम्तिने सम्भावना हुन्छ । दोश्रो, प्राकृतिक श्रोतको सदुपयोग हुन पाउदैन । तेस्रो स्थानीय वासिको रोजगारीको अवसरमा बाधा पुग्छ र चौथो सम्बन्धित निकायको आन्तरिक आर्थिक श्रोत बन्द हुन्छ । नदीजन्य पदार्थहरू बढी मात्रामा थुप्रीएर रहेको हुँदा यदी त्यस ठाउँबाट नदीजन्य पदार्थ निकालिएन भने त्यस ठाउँमा नदीको बहाव फेरिन जाने र वस्ती क्षेत्र र खेतियोग्य जमिनको कटान भई प्रकोप निम्त्याउने सम्भावना रहेको छ । तर कार्यान्वयन नगर्ने विकल्पलाई स्वीकार गर्ने हो भने उक्त क्षेत्रमा बाहिरी मानिसहरू आई झैझगडा गर्न कम हुने, वायु तथा ध्वनि प्रदुषण नहुने, जथाभावी फोहोरमैला नफालिने, पेशागत स्वास्थ्य एवं सुरक्षाको संरक्षण हुने, माछा एवं अन्य जलचरमा प्रभाव नपर्ने भएतापनी प्रस्ताव उल्लेखित खोलाको सो खण्डबाट ढुंगा, गिट्टी, बालुवाको संकलनःउत्खनन् कार्य गर्दा उपयुक्त हुन्छ । तर केहि स्थानीयले उत्खनन् गर्दा मापदण्ड अनुरूप नभएको गुनासो गर्दै आएका छन् । सो प्रस्ताव कार्यान्वयन पूर्व स्थानीयको सो गुनासोको सम्बन्धमा गाउँपालिकाले उचित सम्बोधन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

५.२ प्रस्तावका विकल्पहरू

५.२.१ ढुंगा, गिट्टी, बालुवाको संकलनःउत्खनन् गर्ने

खोलाको उल्लेखित खण्डमा वर्षाको समयमा वर्षेनि हजारौं घन मिटर ढुंगा, गिट्टी, बालुवा पहाड माथिबाट बगाई ल्याएर समथर क्षेत्रको भू-भागमा थुपारेको पाईन्छ । यसरी थुप्रीएका नदीजन्य पदार्थहरूलाई तोकेको स्थानहरू बाट निकाल्न पाईने र निकाल्दा वरपर रहेका बस्तिहरूलाई कुनै असर नपर्ने गरि निकालिने छ । यसरी प्राप्त बहुमूल्य श्रोतको सहि परिचालन नगर्नु कुनै बुद्धिमानी होइन । जनसंख्या वृद्धि र शहरीकरणको गतिलाई हेर्दा स्थानिय तथा राष्ट्रिय बजारमा यसको माग बढ्दो छ । आन्तरिक माग आपूर्ति गरेर राजस्व संकलनमा योगदान दिन सकिन्छ । सर्वप्रथम ढुंगा, गिट्टी, बालुवाको व्यवस्थित संकलनले खोला किनार कटान नियन्त्रण गर्न ठुलो सहयोग पुग्छ । स्वदेशी श्रमिकहरूको रोजगारको अवसर, उनीहरूको जीवनस्तरमा सुधार, बहाव फेरिन जाने तथा

Handwritten signature of the consultant.

प्रकोप निम्तिने सम्भावना न्यून हुने तथा राजस्व संकलन यसका अन्य विशेषताहरू हुन् । त्यस कारणले प्रस्तावमा उल्लेखित शर्तहरूको पालना गरी ढुंगा, गिट्टी, बालुवाको संकलनःउत्खनन् गर्न सिफारिस गरिन्छ ।

५.२.२ वैकल्पिक क्षेत्र

यथार्थ कुरा गर्दा बालुवा, गिट्टी तथा ढुङ्गा नदी बाहेक अन्य ठाउँमा नपाउने हुदा प्रस्तावना लागू नहुँदा निर्माण सामग्रीको अभाव सृजना हुने देखिन्छ । साथै नदीजन्य यी बस्तुहरू उत्खनन् नगर्दा बाढीको समस्या बढी देखा पर्ने सम्भावना उच्च हुन्छ । तसर्थ यी थिएगिएका बस्तुहरू निकाश गर्नु बाहेक अरु कुनै विकल्प छैन । यस्तो अवस्थामा नदीबाट निम्तिने प्राकृतिक प्रकोप रहित स्थानहरूको छनोट गरिन्छ । अध्ययनरत टोलीबाट स्थलगत अध्ययन गर्दा निजीतथा सार्वजनिक संरचना, कुलो सिंचाई योजना पहुँच मार्गको उपलब्धता नदीजन्य वस्तुको उपलब्धताको बारेमा अध्ययन गर्दा प्रस्तावित स्थानहरू नै उपयुक्त देखियो ।

५.२.३ वैकल्पिक विधि

प्रस्तावित क्षेत्रमा ढुंगा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन् गर्दा प्रस्तावित गरिएको विधिबाट मात्र ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन् र संकलन गर्न पर्ने देखिन्छ । यस अलवा अन्य विधिबाट निकाल्न नसकिने देखिन्छ । प्रस्तावित विधि भन्नाले मानिसद्वारा हाते औजार प्रयोग गरि निकाल्न सकिन्छ ।

५.२.४ वैकल्पिक समय

२४ घण्टा उत्खनन गर्दा रातको समयमा स्थानियलाई हल्ला हुने र अनुगमन गर्न नसकिने र जथाभावि उत्खनन् हुन सक्ने हुदा यो विकल्पलाई अपनाईएको छैन र प्रस्तावित क्षेत्रबाट ढुंगा, गिट्टी, बालुवाजन्य पदार्थ सूर्योदय देखि सूर्यास्तसम्म (बिहान ६ देखि बेलुका ६ बजे सम्म) मात्र निकाल्ने विकल्पलाई अपनाईएको छ ।

५.२.५ मौसम

झरीको मौसममा उत्खनन् कार्य गर्दा प्राकृतिक प्रकोपहरू निम्तिन सक्ने भएकाले वर्षमा ९ महिनाको समयभित्र (असोज देखि जेठ मसान्त सम्म) मात्र संकलन तथा उत्खनन् गरिने विकल्पलाई अपनाईएको छ र १२ महिना पुरै संकलन तथा उत्खनन गरिने विकल्पलाई छनोट गरिएको छैन । उत्खनन् कार्य निश्चित तालिका बनाई कार्यान्वयन गर्दा खराब मौसम आउनु अगावै तोकिएको समयमा नै सक्काउन सकिने भएकाले सोहि अनुरूप कार्य गर्ने विकल्पलाई छनोट गरिने छ ।

५.२.६ वैकल्पिक श्रोत

प्रस्तावित क्षेत्रमा उपलब्ध नदीजन्य पदार्थजन्य पदार्थ नै मुख्य प्राकृतिक श्रोत रहेकाले नदीजन्य पदार्थ नै यस क्षेत्रको मुख्य र एक मात्र उत्खनन् गर्न सकिने सामग्री रहेको छ । स्थानिय

खंड ५ १ स्थित रावपुरा क्षेत्राको बाबर क्षेत्रको भूदानीय पदार्थ संकलनको लागि प्राथमिक यत्नहरूको लागि
परिचय प्रतिवेदन

निकायमा नै श्रोत साधन उपलब्ध हुदाँ त्यही श्रोत साधन उपयोगी हुने र साथै भविष्यमा उक्त
क्षेत्रमा खेति किसानि गरी स्थानीय स्तरमा कृषि उत्पादन बढ्न सक्ने देखिन्छ

47

२०७३/०१/०९

२०७३/०१/०९

परिच्छेद ७ . अन्य आवश्यक कुराहरु

प्रतिवेदन तयार पदा विचार गर्नु पर्ने नीति, ऐन, नियम निर्देशिका तथा अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौता

नेपालको संविधान, २०७२

नेपालको संविधानको धारा ३० मा स्वच्छ वातावरणको हक रहेको छ ।

- प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ र स्वास्थ्य वातावरणमा बाँच्न पाउने हक हुनेछ ।
- वातावरणीय प्रदुषण वा हासबाट हुने क्षतिबापत पीडितलाई प्रदुषकबाट कानुन बमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने हक हुनेछ ।
- राष्ट्रको विकास सम्बन्धी कार्यमा वातावरण र विकासबीच समुचित सन्तुलनका लागि आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न यस धाराले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

त्यस्तै धारा ५५को उपधारा ६ मा राज्यका नीतिहरु अन्तर्गत प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण, संवर्द्धन र उपयोगको सम्बन्धमा विभिन्न नीतिहरु अवलम्बन यस संविधानले गरेको छ । उपधारा छ (१) अनुसार राष्ट्रिय हित अनुकूल तथा अन्तरपुस्ता समन्वयको मान्यतालाई आत्मसात् गर्दै देशमा उपलब्ध प्राकृतिक श्रोत साधनको संरक्षण, संवर्द्धन र वातावरण अनुकूल दिगो रूपमा उपयोग गर्ने र स्थानीय समुदायलाई र प्राथमिकता र अग्राधिकार दिदै प्राप्त प्रतिफलहरुको न्यायोचित वितरण गर्ने नीति राज्यले अवलम्बन गर्नेछ ।

उपधारा छ (४) अनुसार राज्यले जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र नदीको व्यवस्थापन गर्दै दिगो र भरपर्दो सिंचाई विकास गर्ने नीति लिएको छ ।

उपधारा छ (५) अनुसार जनसाधारणमा वातावरणीय स्वच्छता सम्बन्धि चेतना वृद्धि गरी जोखिम न्यूनीकरण र संरक्षणलाई राज्यले प्राथमिकता दिनेछ साथै जैविक विविधता माथि नकरात्मक असर परेको अवस्थामा सो प्रभाव निर्मुल वा न्यून गर्न उपयुक्त उपाय अवलम्बन गर्ने नीति राज्यले लिएको छ ।

क. नीति तथा योजना

राष्ट्रिय वातावरण नीति, २०७६

विकास र वातावरणबीच सन्तुलन कायम गर्दै दिगो विकासको लक्ष्य पूरा गर्ने सन्दर्भमा वातावरणसँग समबन्धित ऐन,नियम तथा अन्य क्षेत्रगत कानूनलाई निर्देश गर्न,अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरु समेत पूरा गर्न तथा सरकारी, गैरसरकारी संस्था,समुदाय र निजी क्षेत्र र संघ,प्रदेश र स्थानीय तहका बीच वातावरण व्यवस्थापनमा समन्वय गर्न नयाँ राष्ट्रिय वातावरण नीतिको

तर्जुमा गर्न आवश्यक रहेको हो । प्रदूषण नियन्त्रण, फोहोरमैला व्यवस्थापन र हरियाली प्रवर्द्धन गरी नागरिकको स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने हकको सुनिश्चतता गर्ने लक्ष्य रहेको छ ।

वन नीति, २०७५

यस नीतिले वनको भु-स्वामित्व र वनको स्रोत दिगो, सहभागीमूलक र उत्तरदायी व्यवस्थापन गर्नलाई विभिन्न लक्ष्यहरू राखेको छ । समृद्धिको लागि वन भन्ने अवधारणा विकास गरिएको भए पनि यसको विस्तृत खाका तयार गरिएको छैन । यस अवस्थामा हालसम्म प्राप्त अनुभव, वन व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण, जैविक विविधता र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धमा विकसित अवधारणा, नेपालका राष्ट्रिय विकासका प्राथमिकता र नेपालका संरक्षण सम्बन्धी प्रतिवद्धता समाहित गरी समग्र वन क्षेत्रलाई मार्गदर्शन गर्न नीतिगत दस्तावेज आवश्यक भएको छ । यही सन्दर्भमा वन नीति, २०७१ तयार गरिएको हो ।

राष्ट्रिय जलवायु नीति, २०७६

अन्तर्राष्ट्रिय सन्दर्भमा नेपालले जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी पेरिस सम्झौता पक्षराष्ट्र भई राष्ट्रियरूपमा निर्धारित योगदान मार्गचित्र समेत पेश गरिसकेको छ । यस राष्ट्रिय जलवायु नीति, २०७६को लक्ष्य जलवायु उत्थानशील समाजको विकास गरी राष्ट्रको सामाजिक आर्थिक समृद्धिमा योगदान पुऱ्याउने रहेको छ ।

सोहौँ योजना (आर्थिक वर्ष २०७६/७७-२०८०/८१)

सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धि मुख्य लक्ष्यसहित सोहौँ पञ्चवर्षीय आवधिक योजना (२०८१/८२-२०८५/८६) को राष्ट्रिय योजना आयोगले तयार गरेको हो । नयाँ आवधिक योजनाले विकासका काममा देखिएका संरचनात्मक अवरोधको पहिचान, सम्बोधन र निराकरण गर्दै संरचनात्मक रुपान्तरणमार्फत सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धि हासिल गर्ने रणनीति तय गरेको छ । “योजना कार्यान्वयन सम्बन्धमा सबै तह र पक्षका सरोकारवाला निकाय बीचको अन्तरसम्बन्ध र कार्यात्मक क्षमतालाई मजबुत तुल्याउने, अध्ययन अनुसन्धान तथा तथ्यमा आधारित रहेर नीति निर्माण एवम् विकासका प्रयास गर्ने रणनीति लिइने भनिएको छ ।

ख. ऐन

वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६

स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने प्रत्येक नागरिकको मौमलिक अधिकारको संरक्षण गर्न, वातावरणीय प्रदूषण वा हासबाट हुने क्षति बापत पीडितलाई प्रदूषकबाट क्षतिपूर्ती उपलब्ध

देव वाराचण उपसहाय
अध्यक्ष

Real Dream International Engineering Consulting Pvt. Ltd.
Road Dream

05/13/2021

गराउन, वातावरण र विकासबीच समुचित सन्तुलन कायम गर्न, प्रतिकूल, वातावरण र जैविक विविधतामा पने प्रतिकूल वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण गर्न तथा जलवायु परिवर्तनको चुनौतीलाई सामना गर्नको लागि वातावरण संरक्षण सम्बन्धी प्रचलित कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न वाञ्छनीय भएकोले, सङ्घीय संसदले यो ऐन बनाएको हो। यस ऐनको परिच्छेद-२ मा वातावरणीय अध्ययन सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ ।

वन ऐन, २०७६

वन जंगलको संरक्षण गरी वातावरणको प्रवर्धन गर्न र वन पैदावारको समुचित सदुपयोग गरी जनताको आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्न वन ऐन जारी भएको हो। वन ऐनको दफा २२ ले व्यवस्थित वनको वन पैदावार स्वामित्व तथा विक्री वितरण गर्ने व्यवस्था गरेको पाईन्छ । साथै दफा ६८ले राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त आयोजना गर्दा वन क्षेत्रको प्रयोगको बारे प्रावधान व्यवस्था गरेको छ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद -३ गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत ज. स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता (१२) अनुसार स्थानीय सरकारले वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा तथा त्यसको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन गर्ने। स्थानीय स्तरमा वातावरणीय जोखिमको न्यूनीकरण र स्थानी स्तरमा फोहरमैला व्यवस्थापन र स्थानीय स्तरमा वातावरणीय संरक्षण क्षेत्र निर्धारण र व्यवस्थापन कार्य गर्ने ।

श्रम ऐन, २०७४

श्रम ऐन, २०७४,को परिच्छेद -२ श्रमिक सम्बन्धी आधारभूत व्यवस्था अनुसार रोजगारदाताले श्रमिकलाई धर्म, वर्ण, लिङ्ग, जातजाति, उत्पत्ति, भाषावाचैचारिक आस्था वा अन्य त्यस्तै आधारमध्ये कुनै कुराको आधारमा भेदभाव गर्न पाइने छैन । लिङ्गको आधारमा श्रमिक बीच समान मूल्यको काम (इक्वयल भ्यालु अफ वर्क) को लागि पारिश्रमिकमा भेदभाव गर्न हुँदैन । बालबालिकालाई काममा लगाउन नहुने कसैले पनि बालबालिकालाई कानून विपरीत हुनेगरी कुनै काममा लगाउनु हुँदैन ।

बाल श्रम (निषेध र नियमित गर्ने) ऐन, २०५६

बाल श्रम (निषेध र नियमित गर्ने) ऐन, २०५६ अनुसार परिच्छेद-२ बालकलाई काममा लगाउन निषेध भए अनुसार ३. बालकलाई काममा लगाउन नहुने: (१) कसैले पनि चौध वर्ष

डॉ. नारायण शर्मा
अध्यक्ष

०९/३/२०७६

उमेर पूरा नगरेका बालकलाई श्रमिकको रूपमा काममा लगाउनु हुँदैन।

(२) कसैले बालकलाई अनुसूचीमा उल्लिखित जोखिमपूर्ण व्यवसाय वा काममा लगाउनु

४. बालकलाई इच्छा विरुद्ध काममा लगाउन नहुने: कसैले पनि बालकलाई ललाई, फकाई वा झुक्याएर वा कुनै प्रलोभनमा वा डर, त्रास वा दवाबमा पारी वा अन्य कुनै तरिकाले निजको इच्छा विरुद्ध श्रमिकको रूपमा काममा लगाउनु हुँदैन।

भू तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९

भू- तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९ अनुसार संरक्षित जलाधार क्षेत्रमा जलाधार संरक्षण अधिकृतले भू तथा जलाधार संरक्षणको लागि देहाय बमोजिम कार्यहरू गर्न गराउन सक्नेछ

रोकथाम वा नियन्त्रण गर्ने बाँध (डेम), गल्छी नियन्त्रण चेकड्याम तटबन्ध, गरा सुधार टेरेस (इम्प्रूभमेण्ट), टेवा दिने पर्खाल, पोखरी र यस्तै अन्य आवश्यक बनौटको निर्माण गर्ने तथा त्यसको स्याहार सम्भार गर्ने, व्यवस्था गर्ने तथा त्यसको स्याहार सम्भार गर्ने, वृक्षारोपण, घाँस, झारपात वा अन्य वनस्पति लगाउने र त्यसको स्याहार सम्भार गर्ने तथा हुर्काउने, पहिरो जान सक्ने जग्गाहरू र भिराला पाखाहरूमा रहेका वन जल, झारपात, घाँस तथा अन्य प्राकृतिक वनस्पतिको संरक्षण गर्ने, त्यसको स्याहार सम्भार गर्ने तथा संरक्षण गर्न पाइने रहेका छन्।

फोहोर मैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८

फोहोरमैलाको प्रबन्ध गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहको हुने: (१) फोहोरमैलाको व्यवस्थापन गर्न स्थानान्तरण केन्द्र (ट्रान्सफर स्टेशन), ल्याण्डफिल साइट, प्रशोधन प्लाण्ट, कम्पोष्ट प्लाण्ट, बायो ग्यास प्लाण्ट लगायत फोहोरमैलाको सङ्कलन, अन्तिम विसर्जन तथा प्रशोधनका लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार तथा संरचनाको निर्माण तथा सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहको हुनेछ। (२) फोहोरमैला सङ्कलन केन्द्र, स्थानान्तरण केन्द्र वा प्रशोधन स्थलमा फालिएको वा राखिएको फोहोरमैला वा सरसफाईको सिलसिलामा जम्मा भएको फोहोरमैलाको प्रबन्ध गर्ने वा कुनै पनि किसिमबाट प्रयोग गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहको हुनेछ। यस (३) उपदफाको प्रयोजनको लागि फोहोरमैला सङ्कलन केन्द्र, स्थानान्तरण केन्द्र वा प्रशोधन स्थलमा फालिएको वा राखिएको फोहोरमैला वा सरसफाईको सिलसिलामा जम्मा भएको कुनै पनि पदार्थ फोहोरमैला मानिनेछ। ४. फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने दायित्व: (१) यस ऐन बमोजिम फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने गराउने दायित्व स्थानीय तहको हुनेछ। (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि हानिकारक फोहोरमैला, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहोरमैला, रासायनिक फोहोरमैला वा

Handwritten signature in blue ink.

औद्योगिक फोहरमैला प्रशोधन र व्यवस्थापन गर्ने दायित्व निर्धारित मापदण्डको अधीनमा रही त्यस्तो फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति वा निकायको हुनेछ।

ग. नियमहरू

वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७

वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ को दफा ४४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ। यस नियमको परिच्छेद-२ मा रहेको वातावरणीय अध्ययन को दफा ३ अनुसार वातावरणीय अध्ययन गर्नु पर्ने: ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि प्रस्तावकले अनुसूची-१ मा उल्लिखित प्रस्तावको हकमा संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन, अनुसूची-२ मा उल्लिखित प्रस्तावको हकमा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण र अनुसूची-३ मा उल्लिखित प्रस्तावको हकमा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ।

फोहोर मैला व्यवस्थापन नियमावली, २०७७

यस नियमावली को परिच्छेद-३ मा फोहोरमैला पृथकीकरण तथा व्यवस्थापन अनुसार फोहरमैलालाई छुट्टाछुट्टै पृथकीकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने गरी तोक्नु पर्नेछ। यसरी तोकिएकोमा फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायले सोही बमोजिम पृथकीकरण गर्नु पर्नेछ। (२) उपनियम (१) बमोजिम पृथकीकरण गरिएको रासायनिक वा हानिकारक फोहरमैला व्यवस्थापन गर्ने दायित्व सम्बन्धित उत्पादकको हुनेछ। (३) स्थानीय निकायले उपनियम (१) बमोजिम फोहरमैला स्रोतमै छुट्याउने, फोहरमैलाको उत्पादन स्रोतमै कम गर्ने र व्यवस्थापनको उपयुक्त प्रविधि अवलम्बन गर्ने सम्बन्धमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेछ।

श्रम नियमावली, २०७५

श्रम नियमावली, २०७५ को परिच्छेद-४ मा काम गर्ने समय तथा पारिश्रमिक बारे उल्लेख गरिएको छ। श्रमिकलाई गरा. काम गर्ने समयको निर्धारण: (१) रोजगारदाताले प्रतिष्ठानको कामको प्रकृतिको आधारमा प्रतिष्ठानमा काम गर्ने समयको निर्धारण गरी सोको जानकारी सबै उनु पर्नेछ। (२) उपनियम (१) बमोजिम काम गर्ने समय निर्धारण गर्दा रोजगारदाताले प्रतिष्ठानको कामको प्रकृतिको आधारमा श्रमिकलाई आलोपालोमा काममा लगाउन सकिने गरी समय निर्धारण गर्न सक्नेछ। १७. विश्रामको लागि थप समय दिनु पर्ने: रोजगारदाताले तीन वर्ष उमेर ननाघेको शिशु भएका महिला श्रमिकलाई शिशुलाई स्तनपान तथा हेरचाहको लागि र गर्भवती महिला श्रमिकलाई ऐनको दफा २८ को उपदफा (२) बमोजिमको विश्रामको समय बाहेक एकै पटक वा पटक पटक गरी थप आधा घण्टा विश्रामको लागि समय दिनु पर्नेछ।

देव नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

Handwritten signature of the official.

त्यसरी प्रदान गरिएको थप विश्रामको समयलाई काम गर्ने समयमा गणना गरिनेछ। २०. साप्ताहिक बिदाको पारिश्रमिक दिनु पर्ने: रोजगारदाताले साप्ताहिक बिदामा रहेको श्रमिकलाई त्यसरी बिदा बसेको अवधिको समेत पारिश्रमिक दिनु पर्नेछ। २१. बैंक वा वित्तीय संस्था मार्फत भुक्तानी गर्ने गरी तोक्न सक्ने: मन्त्रालयले बैंकिङ्ग सेवाको उपलब्धताको आधारमा कुनै खास क्षेत्रमा कुनै खास प्रकारका रोजगारदाताले श्रमिकलाई पारिश्रमिक वा सुविधा रकम भुक्तानी गर्दा बैंक वा वित्तीय संस्था मार्फत मात्र गर्ने गरी तोक्न सक्नेछ। यस नियमावली को परिच्छेद- ७ मा व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य नीति ३४. अनुसार व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति बनाउनु पर्ने: (१) ऐन तथा यस नियमावलीमा अन्यत्र लेखिएको बाहेक रोजगारदाताले कार्यस्थलमा कार्यरत श्रमिक तथा अन्य व्यक्तिको सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति बनाउँदा प्रतिष्ठानको कार्य प्रकृति अनुसार कार्यस्थलमा अपनाउनु पर्ने सुरक्षा सतर्कता, श्रमिकको स्वास्थ्य, कार्यस्थलमा हुनसक्ने सम्भावित दुर्घटना, कार्यस्थलमा मेशिनरी यन्त्र उपकरण सञ्चालन गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानी, स्वास्थ्यका दृष्टिले संवेदनशील मानिने रसायनिक पदार्थको प्रयोग गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानी लगायत व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्यको सुनिश्चितता गर्ने आधारलाई समेटिने गरी बनाउनु पर्नेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम रोजगारदाताले व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति बनाउँदा नियम ३७ बमोजिम सुरक्षा तथा स्वास्थ्य समिति गठन भएकोमा सो समिति र त्यस्तो समिति गठन नभएमा सम्बन्धित कार्यस्थलमा कार्यरत श्रमिक वा ट्रेड युनियनका प्रतिनिधिसंग परामर्श गर्नु पर्नेछ। ३५. रोजगारदाताको कर्तव्य: ऐनको दफा ६९ को उपदफा (१) मा लेखिएका अतिरिक्त रोजगारदाताको श्रमिक प्रतिको कर्तव्य देहाय बमोजिम हुनेछ:- (क) कामको सिलसिलामा कुनै श्रमिक दुर्घटनामा परेमा वा बिरामी परेमा त्यस्तो श्रमिकलाई उपचारको लागि तत्काल अस्पताल वा स्वास्थ्य केन्द्रसम्म लैजानको लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने, (ख) रोजगारदाताले श्रमिकप्रति पूरा गर्नु पर्ने अन्य व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी दायित्व निर्वाह गरेको कुराको जानकारी कार्यालयलाई दिने।

घ. निर्देशिका तथा मापदण्ड

ढङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन, बिक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७, संशोधन २०७९
नेपाल सरकारबाट जारी ढङ्गा, गिट्टी, बालुवा व्यवस्थापन मापदण्ड, २०७७ अनुसार नदीजन्य पदार्थ सङ्कलनका लागि निर्धारित दूरी सम्बन्धी मापदण्डमा घना बस्ति र वन क्षेत्रको दुइ किलोमिटर पुल तथा झुलुंगे पुलको एक किलोमिटर तल र ५०० मिटर माथिको नदीजन्य

टेक काराज्य रङ्गनाथ
अध्यक्ष

अ. अ. अ. अ.

पदार्थ उत्खनन् र संकलन गर्न पाइने छैन भनी उल्लेख गरेको छ । साथै नदीजन्य पदार्थ विक्रीवितरणका लागि यसै कार्यविधिको अनुसूची २ (क) बमोजिम हुने प्रावधान रहेको छ ।

चुरे क्षेत्रमा विकास निर्माण गर्दा अवलम्बन गर्नुपर्ने कार्यविधि तथा मापदण्ड २०७७

चुरे क्षेत्रभित्र रहेका नदि प्रणालीहरूबाट नदीजन्य पदार्थ उत्खनन्, संकलनको निम्ति उक्त क्षेत्रको स्वीकृत प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण जिल्ला अनुगमन समितिको सिफारिस साथ राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति समितिमा प्राप्त भएमा उक्त समितिले प्राविधिक टोली प्रस्तावित क्षेत्रको स्थलगत जांचबुझ गरि राय सुझाव तथा आवश्यक सर्त सहित उत्खनन्, संकलनको सहमति दिने सम्बन्धमा निर्णय गर्दछ ।

वायूको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९

वायूको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९ मा वायूको गुणस्तर बारे निम्न मापदण्डहरू तोकिएको छ ।

Parameters	Units	Averaging time	Concentration in Ambient Air, maximum	Test Methods
TSP (Total Suspended Particulates)	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual	-	High Volume Sampling
		24-hours*	230	
PM10	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual	-	Low Volume Sampling
		24-hours*	120	
Sulphur Dioxide	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual	50	Diffusive sampling based on weekly averages
		24-hours**	70	To be determined before 2005.
Nitrogen Dioxide	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual	40	Diffusive sampling based on weekly averages
		24-hours**	80	To be determined before 2005.
Carbon Monoxide	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	8 hours**	10,000	To be determined before 2005.
		15 minutes	100,000	Indicative samples***
Lead	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual	0.5	Atomic Absorption Spectrometry, analysis of PM10 samples****
		24-hours*	-	
Benzene	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual	20*****	Diffusive sampling based on weekly averages
		24-hours*	-	

*Note: 24 hourly values shall be met 95% of the time in a year. 18 days per calendar year the standard may be exceeded but not on two consecutive days.

**Note: 24 hourly standards for NO_2 and SO_2 and 8 hours standard for CO are not to be controlled before MoPE has recommended appropriate test methodologies. This will be done before 2005.

***Note: Control by spot sampling at roadside locations: Minimum one sample per week taken over 15 minutes during peak traffic hours, i.e. in the period 8am - 10am or 3pm - 6pm on a workday.

 डे.क. नारायण
 ए.ए.ए.सि.

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

This test method will be re-evaluated by 2005.
 ****Note: If representativeness can be proven, yearly averages can be calculated from PM10 samples from selected weekdays from each month of the year.
 *****Note: To be re-evaluated by 2005.

ध्वनीको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९

ध्वनीको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९ मा ध्वनीको गुणस्तर बारे निम्न मापदण्डहरू तोकिएको छ ।

Area	Noise Limit Leq(db)	
	Day	Night
Industrial	75	70
Business	65	55
Rural Residential	45	40
Urban Residential	55	50
Mixed Residential	63	55
Peace Zone	50	40

S.N.	Equipment	Maximum Limit Leq (db)
1	Water pump	65
2	Diesel Generator	90
3	Entertainment	70

नेपाल सवारी प्रदुषण सम्बन्धी मापदण्ड, २०६९

नेपाल सवारी प्रदुषण सम्बन्धी मापदण्ड, २०६९ मा पेट्रोल तथा डिजेलबाट चल्ने सवारी साधनहरू टन अनुसार पहिलो प्रकारको परीक्षण - verifying exhaust emissions, दोस्रो प्रकारको परीक्षण carbon monoxide, तेस्रो प्रकारको परीक्षण crankcase ग्याँसहरूको निष्काशनको जाँच, चौथो प्रकारको परीक्षण-वाष्पिक निष्काशनको परीक्षण , पाँचौ प्रकारको परीक्षण-प्रदुषण नियन्त्रण उपकरणहरूको टिकाउपना तथा पाँचौ प्रकारको परीक्षण-Low temperature test समावेश गरिएको छ ।

सतही पानीमा पठाइने औद्योगिक एफ्ल्युएन्टको मापदण्ड, २०५८

सतही पानीमा पठाइने औद्योगिक एफ्ल्युएन्टको मापदण्ड, २०५८ एफ्ल्युएन्टको गुणस्तर बारे निम्न मापदण्डहरू तोकिएको छ ।

Effluents	Limit
Total Suspended Solids, mg/L	30-200
Particle size of total suspended particles	Shall not exceed 850-micron sieve
pH	5.5 to 9.0

नेपालको
 विकासको लागि
 काम गर्ने
 सफलता
 का लागि
 हामी
 एक साथ
 अग्रसर
 हुनेछौं

Handwritten signature or name.

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

Effluents	Limit
Temperature	Shall not exceed 40-degree C in any of the stream within 15 meters downstream from the effluent outlet
Biochemical oxygen demand for 5 days at 20°C, mg/l	30-100
Oils and grease, mg/l, Max	10
Phenolic Compounds, mg/L, Max	1.0
Cyanides (as CN), mg/L, Max	0.2
Sulphides, (as S), mg/L, Max	2
Insecticides	Absents
Total Residual Chlorine, mg/l	1
Fluorides (as F), mg/L, Max	2
Arsenic (as As), mg/L, Max	0.2
Cadmium (as Cd), mg/L, Max	2.0
Hexavalent chromium (as cr), mg/L, Max	0.1
Copper (as Cu), mg/l, Max	3.0
Lead (as Pb.), mg/L, Max	0.1
Mercury (as Hg), mg/l, Max	0.01
Nickel (as Ni), mg/l, Max	3.0
Selenium (as Se), mg/l, Max	0.05
Zinc (as Zn), mg/l, Max	5
Ammonical nitrogen, mg/l, Max	50
Chemical Oxygen Demand, mg/l, Max	250
Silver, mg/L, Max	0.1

डिजेल जेनेरेटरबाट निष्काशन भई हावामा जाने धुवाँको मापदण्ड, २०६९

डिजेल जेनेरेटरबाट निष्काशन भई हावामा जाने धुवाँको मापदण्ड बारे निम्न मापदण्डहरू तोकिएको छ ।

EMISSION LIMIT (G/KWH)			
CATEGORY_KW	CO	HC + NOx	PM
KW < 8	8	7.5	0.8
8 = KW <19	6.6	7.5	0.8
19 = KW <37	5.5	7.5	0.6
37 = KW <75	5	4.7	0.4
75 = KW <130	3	4	0.3
130 = KW <560	3.5	4	0.2

रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

Handwritten signature

परिच्छेद ८. अनुकूल प्रभाव अधिकतम अभिवृद्धि गर्ने तथा प्रतिकूल प्रभाव न्यून गर्ने उपायहरू

प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने अनुकूल प्रभाव बढाउने र प्रतिकूल प्रभाव हटाउने उपायहरूको पहिचान गर्दा निरोधात्मक (Preventive), सुधारात्मक (corrective) र क्षतिपूर्ती (compensatory) तरिकाहरू अवलम्बन गरी निम्न रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

८.१ अनुकूल प्रभाव अभिवृद्धि गर्ने उपायहरू

३७. ८.१.१ संचालन अवधि

प्रस्तावित क्षेत्रमा ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाको संकलन-उत्खनन् गर्दा पर्न जाने असरहरूको न्यूनीकरण निम्न तरिकाले गरिने छ ।

३८. ८.१.१.१ भौतिक वातावरण

नदी किनार कटान

जथाभावी रूपले नदीजन्य पदार्थ निकालेमा नदी किनारमा क्षति पुराउने खतरा रहन्छ र नजिकमा रहेको गाउँलाई प्रभाव पार्न सक्छ । त्यस कारणले यो स्थानमा जथाभावि रूपले नदीजन्य पदार्थ निकाल्न नदिने र आईई रिपोर्टले सुझाव गरेको परिमाण निश्चित स्थलबाट मात्र निकाल्ने । उत्खनन् कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन नियमित रूपमा स्थानीय तहबाट अनुगमन गरिने छ । संकलन/उत्खनन् क्षेत्रको नाम, निश्चित क्षेत्रफल, लम्बाई, चौडाई, गहिराई, कुल परिमाण र समयावधि सहितको सुचना पाटी राख्नु पर्ने छ । साथै स्थानिय बासिन्दाहरूबाट अनुगमन सिमिति बनाई सूचना पाटी अनुसार उत्खनन् कार्य भए नभएको अनुगमन गर्न लगाउने ।

नदीजन्य पदार्थ प्राविधिक सुझाव गरेको भन्दा बढी उत्खनन्

संकलनकर्ताले जथाभावि रूपमा प्राविधिक अध्ययनले सिफारिस गरेको परिमाण भन्दा बढी नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् गर्न सक्ने सम्भावना भएकोले बढी उत्खनन नियन्त्रणका लागि Technical tool को रूपमा

- सुस्ता गाउँपालिकाले कार्यविधि बनाई लागु गर्न सक्ने छ ।
- साथै नदीको सतह भन्दा गहिरो हुने गरी नदीजन्य पदार्थ निकाल्न नदिने ।

- जथाभावि रूपले नदीजन्य पदार्थ निकाल्यो भने यहाँ नदी किनारामा क्षति पुऱ्याउने खतरा हुन्छ । IEE रिपोर्टले सुझाव गरेको परिमाण निश्चित स्थलबाट मात्र निकाल्ने ।
- स्थानीय अनुगमन समिति निर्माण गरी नियमित अनुगमन गर्ने ।

भौतिक संरचनामा हुने असर

- निकासी ढुवानी हुने मार्ग निर्धारण गरी सोही मार्गबाट मात्र नदीजन्य पदार्थ ढुवानी गर्ने र यस्तो मार्गको नियमित मर्मत संहार गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- ढुवानी साधनको क्षमता भन्दा बढी पदार्थ राखेर ओसार पसार नगर्ने ।
- पुलको माथिल्लो भागमा ५०० मिटर क्षेत्रभित्र र तल्लो भागमा १००० मिटर भित्र उत्खनन् तथा संकलन कार्य नगर्ने ।

फोहर तथा जल प्रदुषण

ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा संकलनःउत्खनन् कार्यमा संलग्न कामदारहरुद्वारा प्रस्तावित क्षेत्रमा फोहोर निस्काषण हुन सक्छ । खानेकुरा र प्लास्टिकका सामानहरु यत्रतत्रफाल्ने काम हुनसक्छ । यसको न्यूनीकरणको लागि ठाउँ-ठाउँमा फोहर फाल्ने भाडा (डोको) राखिने छ र हप्तामा कम्तिमा एक पटक त्यस्ता फोहरहरु संकलन गरी उपयुक्त स्थानमा विसर्जन गराईने छ ।

वायु तथा ध्वनि प्रदुषण

- वायु प्रदुषण कम गर्ने उपायहरुमा ढुवानी साधनहरुमा नदीजन्य पदार्थ लोड गरिसकेपछि अनिवार्य रूपमा त्रिपालद्वारा ढाकिने छ ।
- ढुवानी साधनहरुमा प्रेशर हर्न र धेरै पुरानो साधनको प्रयोग निषेध गरिनेछ ।
- दैनिक रूपमा ट्यांकरबाट पहुँज मार्गमा पानि हाल्ने
- ट्रक्टरको आवाज बाट आउने ध्वनि प्रदुषण नियन्त्रण गर्न पहुँज मार्गमा सवारी गति १० कि.मि. प्रति घण्टामा सिमित गर्ने
- विद्यालय जाने र फर्किने समयमा प्रत्यक्ष प्रभावित क्षेत्रमा बिहान ९:३० देखि १० बजे सम्म र साँझ विद्यालय समय सकिए पश्चात १५ मिनेट सम्म ढुवानी सवारी संचालन गर्न रोक लगाउने

संकलनःउत्खनन् सामाग्रीको भण्डारणको प्रभाव

नदीजन्य पदार्थको भण्डारणको लागि सम्बन्धीत स्थानीय निकायको प्रचलित नियम र कानुन बमोजिम काम गर्नुपर्नेछ । संकलनःउत्खनन् गरिएका पदार्थहरु तत्काल ढुवानी प्रबन्ध मिलाउने । उत्खनन् गरिएको सामाग्रीहरु लामो समयसम्म उत्खनन् स्थल नजिक भण्डारण नगरिने र

संकलनकर्ताले भण्डारणका लागि आफ्नै स्वामित्व भाडामा वा सम्झौता गरी प्रचलित कानूनको प्रकृया पुरा गरी प्राप्त गरेको जमिनमा भण्डारण गर्न सक्नेछ । संकलन र उत्खनन् गरिएको नदीजन्य पदार्थजन्य पदार्थ वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा उल्लिखित परिणाम भन्दा बढि हुनेगरी संचय गर्न हुँदैन ।

३९. ८.१.१.२ सामाजिक-आर्थिक वातावरण

धर्म, संस्कृति तथा परम्परामा प्रभाव

स्थानीयवासिहरुलाई नै रोजगारीको पहिलो प्राथमिकता दिई कार्य गर्ने हुनाले धर्म, संस्कृति तथा परम्परामा अन्य कुनै नकारात्मक प्रभाव पर्ने छैन ।

पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा

ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाको संकलन-उत्खनन् गर्दा कामदारहरुलाई चोटपटक लाग्न सक्छ । नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् गर्दा जमिनमा रहेको ढुंगा गिट्टी उछिट्टिएर जिउमा चोट लाग्न पनि सक्छ । धुलोका कारणले स्वास-प्रस्वास एवं आँखाका रोगहरु लाग्न सक्छ । ढुवानी साधनहरुको आवतजावतले आकस्मिक दुर्घटनाको संभावना पनि त्यतिकै रहन्छ । चोट पटक र धुलोको कारणले स्वास्थ्यमा हुने प्रतिकूल असर न्यूनीकरण गर्न कामदारहरुलाई स्वास्थ्य तथा सुरक्षाका आधारभूत जनकारी, सुरक्षा सामग्रीहरु जस्तै मास्क, बुट, पञ्जा, हेलमेट, र प्राथमिक उपचारका लागि जस्तै स्ट्रेचर, आयोडिन, व्याण्डेज प्याड, टेप, आदि उपलब्ध गराइने छ । त्यस क्षेत्रमा खुला दिसापिसाब रोक्नु पर्ने र कामदारको लागि अस्थाई रूपले भएपनि शौचालयको व्यवस्था गरी कार्य गरिनेछ ।

उत्खनन् क्षेत्र वरपरको जग्गाहरुको कटान एवं अतिक्रमण

बाहिरबाट कामदारहरु भित्रिएको अवस्थामा उत्खनन् कार्य जथाभावी रूपमा हुनसक्छ । त्यसैले स्थानिय बासिन्दालाई उक्त काममा प्राथमिकता दिने र रातको समयमा नदीजन्य पदार्थको संकलन कार्य गर्न नदिने । जथाभावी उत्खनन् कार्यले जमिनको स्थिरतामा नै असर पुग्न सक्ने र वरपरका जग्गाहरुमा क्षति हुन सक्ने भएकाले त्यस ठाउँहरुमा पालिकाले बेलाबेलामा अनुगमन गर्नु पर्ने । कामदारहरुको लागि काम गर्दा दिनमा छाँयामा बस्नको लागि अस्थाई रूपमा लेबर क्याम्प (Labour Camp) बनाउन सकिने छ ।

४०. ८.१.१.३ जैविक वातावरण

वन्यजन्तु तथा माछा तथा अन्य जीवजन्तुमा पर्ने असर

डॉ. नारायण
अध्यक्ष

5/13/19/21

ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाको संकलन-उत्खनन् गर्दा संलग्न श्रमिकहरू र चालकदलका सदस्यहरू तथा ढुवानीका साधनको आवागमन र उत्पन्न ध्वनिले वन्यजन्तुको प्राकृतिक विचरण र वासस्थानमा खलबल पुग्नसक्छ । त्यसका साथै वनमा पाइने वन्यजन्तु प्रजातिहरूको अबैध शिकार पनि हुनसक्नेछ । यी कार्यहरूको न्यूनीकरणका लागि जैविक विविधता र वातावरण सम्बन्धि जनचेतना जगाउने र विद्यमान नेपाल सरकारले अख्तियारी गरेको कानूनबारे जानकारी गराइने छ ।

वन्यजन्तु, एवं अन्य जिवहरूलाई मार्ने सम्भावना हुने भएकाले उत्खनन् क्षेत्र वरपर त्यस्तो कार्य गर्ने जो कोहि मानिसलाई कारबाहिको व्यवस्था गर्नु पर्ने । कामदारहरूलाई वन क्षेत्रमा बस्न नदिने र हो हल्ला गर्न नदिने । ढुवानिका साधनहरूलाई हर्न निषेध गर्नु पर्ने ।

४१. ८.१.१.४ रसायनिक वातावरण

रसायनको प्रयोगले हुने असरहरू

रसायनहरूको प्रयोग गर्दा सावधानी अपनाईनेछ र यसको उपयुक्त स्थानमा भण्डारण गरिनेछ । ढुवानीका साधनहरूको समय-समयमा मर्मतसंभार गरि सहि तरिकाले चेकजाँच गरेर मात्रै प्रयोग गरिनेछ ।

८.२ प्रतिकूल प्रभाव न्यूनीकरण गर्ने उपायहरू

४२. ८.२.१ भौतिक प्रभाव (Physical Impact)

जमिनको अस्थिरता हटाउने उपायहरू

जमिनको अस्थिरतालाई रोक्न निम्न उपायहरूको अवलम्बन गर्नुपर्दछः

- जथाभावी उत्खनन् नगर्ने र तोकिएको परिमाण मात्र उत्खनन् गर्ने
- वरपरको जमिनको अवस्था र भिरालोपनलाई मध्यनजर गरी उत्खनन् कार्य गर्ने
- उत्खनन् र व्यवस्थापन कार्य सक्रिएपछि हरियाली प्रवर्धनमा जोड दिई जमिनको स्थिरतालाई मजबुत बनाउने
- उत्खनन् कार्यलाई दिगो बनाउन नियमित सम्बन्धीत निकायहरूले नियमित अनुगमन गर्ने

नदीजन्य पदार्थ प्रा.वा.प. रिपोर्टले सुझाव गरेको भन्दा बढी उत्खनन् नगर्ने

उत्खनन्कर्तले जथाभावी रूपमा प्रा.वा.प. अध्ययनले सिफारिस गरेको परिमाण भन्दा बढी नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् गर्न सक्ने सम्भावना भएकोले बढी उत्खनन् नियन्त्रणका लागि

कोस
एक जारियत उपायवाच
अध्यक्ष

Technical tool को रूपमा गाउँपालिकाले कार्यविधि बनाई लागु गर्न सक्ने छ । साथै तल्लो जमिनको सतह भन्दा गहिरो र तोकिएको गहिराई भन्दा बढि हुने गरी नदिजन्य पदार्थजन्य पदार्थ निकाल्न नदिने । जथाभावि रूपले नदिजन्य पदार्थ निकाल्यो भने वरपरको जमिनमा क्षति पुग्न सक्ने खतरा रहन्छ । तसर्थ IEE रिपोर्टले सुझाव गरेको परिमाण निश्चित स्थलबाट मात्र निकाल्ने ।

फोहोरमैलाबाट हुने प्रदुषण

- फोहोरमैला निष्कासन हुने स्रोतमा जैविक र अजैविक फोहोरको वर्गीकरण गरेर फोहोरमैलालाई छुट्टा-छुट्टै रङ्गको बिनमा व्यवस्थापन कार्य गर्न लगाउने ।
 - उत्खनन् स्थलमा निष्कासन भएको फोहोरमैलालाई खुला रूपमा बाल्न प्रतिबन्ध लगाउने ।
- निर्माणजन्य फोहोरमैलालाई पुन प्रयोग गर्ने र प्रयोगनहुने निर्माणजन्य फोहोरलाई स्थानीय सडकमा भएको खाल्डोहरु पुर्नेजस्ता कार्यहरु गर्न लगाउने ।

जल प्रदुषण

- निर्माणजन्य सामाग्रीको भण्डारणको लागि प्रस्ताव गरिएको ठाउँमा आवश्यक पानीको उचित निकास गरी जल प्रदुषण हुन नदिने प्रबन्ध मिलाउने ।
- अस्थायी शौचालयको प्रयोगबाट निष्कने फोहोरलाई सेप्टिक ट्याङ्क तथा खाडलमा सावधानी अपनाएर व्यवस्थापन गर्न लगाउने र सोको अनुगमन गर्ने ।

वायु प्रदुषण

- प्रस्ताव स्थलमा निष्कासन भएको फोहोरमैलालाई खुला रूपमा बाल्न प्रतिबन्ध लगाउने ।
- प्रस्ताव स्थलमा निर्माण कार्य गर्दा धुलो उडेमा पानी छर्कने व्यवस्था गर्न लगाउने ।
- संकलन गरिएको नदिजन्य पदार्थजन्य सामाग्रीको तत्काल ढुवानीको प्रबन्ध मिलाउने र ढुवानी साधनलाई सडकमा पार्किङ्ग गर्न रोक लगाउने ।
- ढुवानीमा सलंगन साधनको नियमित रूपमा चेक जाँच तथा मर्मत गरी बढी धुँवा उत्सर्जनमा रोक लगाउने ।

ध्वनी प्रदुषण

- ध्वनी नियन्त्रणको लागि निर्माण कार्यमा चाहिने मेसिनरीहरुको प्रयोग गर्न बिहान ६ बजे देखि बेलुका पाँच बजे सम्म मात्र गर्ने प्रबन्ध मिलाउने ।
- निर्माणजन्य सामाग्रीको ओसार-पोसार गर्दा प्रेशर हर्नको प्रयोगमा प्रतिबन्ध लगाउने ।
- ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण सम्बन्धी आवश्यक चिन्हहरु प्रदर्शनको व्यवस्थापन गर्ने ।

टेक नोरीयङ्ग इन्जिनियरिंग
अवस्था

१५/३/२०२१

पहुँच मार्गमा हुने क्षति

- ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा जस्ता सामग्रीको ढुवानी गर्दा प्रयोग हुने पहुँच मार्गको क्षति भएमा मार्गको चेक जाँच तथा मर्मत संभारको व्यवस्था मिलाउने ।
- नदीजन्य पदार्थको ढुवानी गर्दा सडकमा खाल्डो परेमा तुरुन्त खाल्डो पुर्ने व्यवस्थाको प्रबन्ध मिलाउने ।

४३. ८.२.१ सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक प्रभाव (Socio-economic and cultural Impact)

उत्खनन् र व्यवस्थापन कार्यमा संलग्न कामदारहरुको पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा

- प्रस्तावित स्थलमा प्राथमिक उपचारका लागि चाहिने सामानहरुको उपलब्ध गराउने ।
- निर्माणकार्यमा संलग्न मानवहरुलाई काम गर्दा हेल्मेट, माक्स, पन्जा, चस्मा र सेफ्टी ज्याकेट अनिवार्य रुपमा लगाउनु पर्ने प्रबन्ध गर्ने र सोको अनुगमनको व्यवस्था मिलाउने ।
- मेसिनरी उपकरणहरु र औजारहरुको प्रयोग गर्दा कान माफल्स र कान प्लगहरुको व्यवस्था मिलाउने ।
- प्रस्तावित स्थलमा संलग्न मानवहरुलाई चाहिने शौचालय, सफा पिउने पानीको व्यवस्था र सरसफाई चाहिने सामानहरुको व्यवस्था अनिवार्य रुपमा प्रबन्ध मिलाउने ।

उत्खनन् कार्यमा संलग्न कामदारहरु तथा स्थानीय वासिन्दा बीच झैझगडा

- उत्खनन् कार्यमा संलग्न बाहिरी कामदारहरुलाई स्थानीय ठाउँको वस्तु स्थिति, रहन सहन र रीति रिवाजबारे जनचेतना कार्यक्रम गर्ने ।
- प्रस्तावित स्थलमा अनावश्यक झैझगडा हुनमा रोक लगाउने तथा बाहिरी आगन्तुकहरुलाई निर्माण स्थल प्रवेशमा सोधपुछ गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

गुनासो व्यवस्थापन

- उत्खनन् स्थलमा गुनासो व्यवस्थापन प्रणालीको व्यवस्था गर्ने ।
- गुनासो फोन, गुनासो पेटीका र साइट सुपरभाइजरको माध्यमबाट संकलनको व्यवस्था मिलाउने ।
- आएका गुनासोहरुको अभिलेख राख्ने र गुनासो १५ दिन भित्र सम्बोधन हुने व्यवस्था मिलाउने र सोको अनुगमन गर्ने ।
- सुरक्षा व्यवस्था चुस्त राख्न सबै प्रहरी कर्मचारी जिम्मेवार हुने

टेक प्रो. रमेश कुमार शर्मा
अध्यक्ष

रमेश कुमार शर्मा

स्वास्थ्य तथा सरसफाई

- सञ्चालन अवधिमा परिसरको सरसफाई, शौचालय तथा सफा पिउने पानीको व्यवस्थाको उचित प्रबन्ध मिलाउने ।
- परिसरमा सरसफाई सम्बन्धी आवश्यक मापदण्ड बनाएर पालना भएको हुनुपर्ने र सोको अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- प्रकोप व्यवस्थापन सम्बन्धी पालना गर्नुपर्ने आवश्यक मापदण्डहरू बनाएर सोको जानकारी आगन्तुकहरूलाई प्रष्ट रूपमा बुझिने गरी प्रदर्शन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

४४.८.२.३ जैविक वातावरणमा पर्ने प्रभाव (Biological Environment Impact)

वन विनाश र वनपैदावरको गैर कानुनी व्यापार

प्रस्ताव क्षेत्र वरपर नजिकै वन नरहेको अवस्था छ । यद्यपी वन विनाश हुन सक्ने गतिविधिहरूलाई रोक्न कामदारहरूलाई उत्खनन् क्षेत्र बाहेक अन्य क्षेत्रमा हिडडुल गर्न प्रतिबन्ध लगाइने छ । रातको समयमा उत्खनन् कार्यलाई रोकिनेछ ।

वन्यजन्तुको गैर कानुनी सिकार

वन्यजन्तुको गैर कानुनी सिकार रोक्न कामदारहरूलाई उत्खनन् क्षेत्र बाहेक अन्य क्षेत्रमा हिडडुल गर्न प्रतिबन्ध लगाइने छ । रातको समयमा उत्खनन् कार्यलाई रोकिनेछ ।

४५. ८.२.४ रसायनिक वातावरण

निर्माण अवधिमा प्रयोग हुने खनिज तेल, लुब्रिकेन्ट, रंग र केमिकलबाट स्थानीय वातावरणमा पर्ने प्रभाव

- निर्माण अवधिमा प्रयोग हुने खनिज तेल, लुब्रिकेन्ट, रंग आदि केमिकलहरूको सावधानी अपनाएर हैंडलिंग (handling) गर्ने व्यवस्थाको प्रबन्ध मिलाउने ।
- निर्माण अवधिमा प्रयोग हुने खनिज तेल, लुब्रिकेन्ट, रंग आदि केमिकलहरूको भण्डारणको लागि प्रस्ताव क्षेत्रमा छुट्टै ठाँउको व्यवस्था गर्ने र खतरनाक र ज्वलनशील सम्बन्धी चिन्हहरूलाई भण्डारण गरेको ठाँउमा प्रदर्शन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

परिच्छेद ९ प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा अनुगमन गर्नु पर्ने विषय

राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०५० अनुसार आधार रेखा अनुगमन, नियमपालन अनुगमन र प्रभाव अनुगमन गरी तीन प्रकारका अनुगमन प्रस्ताव गरिएको छ । यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणले गरेका अनुगमन प्रस्तावहरूको विस्तृत विवरण यस प्रकार रहेका छन् ।

क. आधार रेखा अनुगमन

आधार रेखा अनुगमनमा हालको वातावरणीय वस्तुस्थीतिको बारेमा तथ्याङ्क संकलन गरिने छ र यसको लागि प्रस्तावक जिम्मेवार हुनेछ । अनुगमनको लागि प्रस्तावकले खटाएको कर्मचारी प्रस्ताव क्षेत्रको स्थलगत भ्रमणमा जानेछन् र कर्मचारीले प्रस्ताव क्षेत्रको अवस्था, ध्वनी प्रदुषण, वायु प्रदुषण, जल प्रदुषण तथा हालको फोहोरमैला व्यवस्थापन अवस्थाको बारेमा अध्ययन गर्नेछन् ।

ख. नियमपालन अनुगमन

यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणले प्रस्ताव गरेका वातावरणीय न्यूनीकरणका उपायहरू कार्यान्वयन भए नभएको बारे नियमपालन अनुगमन गर्नुपर्ने हुन्छ । यस अन्तर्गत प्रस्तावकले वातावरण संरक्षण सम्बन्धी निर्धारित मापदण्डको पालना गरेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्न वातावरणीय गुणस्तरका विशेष सूचक वा प्रदुषणका अवस्था बारेमा आवधिक वा लगातार रूपमा अनुगमन गरी अभिलेख राखिने छ ।

ग. प्रभाव अनुगमन

प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट भएका वातावरणीय परिवर्तन पत्ता लगाउन आयोजना निर्माण र सञ्चालनका क्रममा त्यस क्षेत्रको सामाजिक र आर्थिक अवस्था र पर्यावरणीय सूचकको मूल्याङ्कनको प्रभाव अनुगमन गरिने छ ।

टेकनोसोलुशन्स प्रा. लि.
अर्घाखाँडा

अर्घाखाँडा

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

तालिका १-०-१ वातावरणीय अनुगमन योजना

क्र.स.	अनुगमनका प्रकार	विषय वस्तु	अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	समय	अनुमानित रकम (ने.रु.)	अनुगमन गर्ने निकाय
1.	आधार रेखा अनुगमन	जमिनको अवस्था	जमिनको स्थिरता,	स्थलगत निरीक्षण	प्रस्ताव क्षेत्र	उत्खनन् गर्नु अघि	-	प्रस्तावक, स्थानीय प्रशासन
2.		ध्वनी गुणस्तर	ध्वनी मापन (Noise Level (dB))	डिजिटल साउन्ड मिटर बाट ध्वनी मापन	प्रस्ताव क्षेत्र	उत्खनन् चरण अघि एक पटक	१०००/-	प्रस्तावक
3.		वायु गुणस्तर	PM10, PM2.5, TSP	वायु गुणस्तर मापन	प्रस्ताव क्षेत्र	निर्माण चरण अघि एक पटक	५०००/-	प्रस्तावक

टेक.स.स. रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

Handwritten signature or mark.

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बागर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

क्र.स.	अनुगमनका प्रकार	विषय वस्तु	अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	समय	अनुमानित रकम (ने.रु.)	अनुगमन गर्ने निकाय
१		पानीको गुणस्तर	Electrical Conductivity, pH at 24°C, Total Solid, Total Suspended Solids, Turbidity, Ammonia-N, Iron and coliform	नमूना संकलन तथा प्रयोगशालामा जाँच	प्रस्ताव क्षेत्र रहेको स्थान	निर्माण चरण अघि एक पटक	५०००/-	प्रस्तावक
२		फोहोरमैला व्यवस्थापन	हाल स्थानीय तहमा भइरहेको फोहोरमैला व्यवस्थापनको अवस्था	स्थलगत निरीक्षण तथा स्थानीय संग छलफल	प्रस्ताव क्षेत्र नजिकमा रहेको बस्ती	निर्माण चरण अघि एक पटक	१०००/-	प्रस्तावक
३	नियमपालन अनुगमन	सिफारिस गरिएका न्यूनीकरण कार्य भए नभएको	भए/नभएको	ठेक्का सम्झौताको सम्पूर्ण व्यहोरा अध्ययन	न्यूनीकरण उपायहरु दिईएका स्थानहरु	उत्खनन् कार्य अवधिभर	३०००/-	प्रस्तावक, स्थानीय प्रशासन

देवी नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

व्य/अध्यक्ष

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

क्र.स.	अनुगमनका प्रकार	विषय बस्तु	अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	समय	अनुमानित रकम (ने.र.)	अनुगमन गर्ने निकाय
१		स्थानीयलाई रोजगारी	रेकर्ड हेर्ने तथा स्थानीय संग छलफल	स्थलगत निरिक्षण तथा स्थानीय संग छलफल	प्रस्ताव स्थल	उत्खनन् कार्य अवधिभर	१०००/-	प्रस्तावक, स्थानीय प्रशासन
२		प्रस्तावित स्थलमा अदक्ष जनशक्तिलाई तालिमको व्यवस्था	तालिममा सहभागीहरूको रेकर्ड हेर्ने	स्थलगत निरिक्षण तथा स्थानीय संग छलफल	प्रस्ताव स्थल	उत्खनन् कार्य अवधिभर		प्रस्तावक, स्थानीय सरकार
३		गुनासो व्यवस्थापन कमिटीको गठन	गुनासो व्यवस्थापन कमिटीको गठनको माईन्युट तथा गुनासो आएको रेकर्ड	स्थानीय संग छलफल	प्रस्ताव स्थल	उत्खनन् कार्य अवधिभर	४,०००/-	प्रस्तावक, स्थानीय प्रशासन

प्रस्तावकको हस्ताक्षर
 प्रस्तावकको मुद्रा
 प्रस्तावकको नाम
 प्रस्तावकको पता

अनुमोदित

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको वगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

क्र.स.	अनुगमनका प्रकार	विषय वस्तु	अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	समय	अनुमानित रकम (ने.रु.)	अनुगमन गर्ने निकाय
४		पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा	सुरक्षा सामग्रीहरूको खरिदको बिल तथा मौज्जात सुरक्षा सामग्रीहरूको निरिक्षण	निर्माणमा संलग्नहरूसँग छलफल	प्रस्ताव स्थल	उत्खनन् कार्य अवधिभर		प्रस्तावक, स्थानीय प्रशासन
५		वायु गुणस्तर, ध्वनी गुणस्तर तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन	धुलो उडेको, ध्वनी मापन, तथा फोहोरमैला स्रोतमा वर्गीकरणको अवस्था	स्थलगत निरिक्षण तथा स्थानीय बासिन्दासँग छलफल	प्रस्ताव स्थल	उत्खनन् कार्य अवधिभर		प्रस्तावक, स्थानीय सरकार
६		वृक्षारोपण तथा हरियाली प्रवर्द्धन	वृक्षारोपण भए नभएको	स्थलगत निरिक्षण	प्रस्ताव स्थल वरपर	उत्खनन् कार्य पश्चात		प्रस्तावक, स्थानीय प्रशासन

रायपुरा खोला
अध्यक्ष

रायपुरा

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

क्र.स.	अनुगमनका प्रकार	विषय वस्तु	अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	समय	अनुमानित रकम (ने.रु.)	अनुगमन गर्ने निकाय
१		ध्वनी गुणस्तर	ध्वनी मापन (Noise Le (dB)	डिजिटल साउन्ड मिटर बाट ध्वनी मापन	प्रस्ताव क्षेत्र	उत्खनन् कार्य पश्चात	१,०००/-	प्रस्तावक
२.		वायु गुणस्तर	PM10, PM2.5, TSP	वायु गुणस्तर मापन	प्रस्ताव क्षेत्र	उत्खनन् कार्य पश्चात	५,०००/-	प्रस्तावक
३.	प्रभाव अनुगमन	पानीको गुणस्तर	Electrical Conductivity, pH at 24°C, Total Solid, Total Suspended Solids, Turbidity, Ammonia-N, Iron and coliform	नमूना संकलन तथा प्रयोगशालामा जाँच	प्रस्ताव क्षेत्र	उत्खनन् कार्य पश्चात	३,०००/-	प्रस्तावक
४.		वृक्षारोपण तथा हरियाली प्रवर्द्धन	वृक्षारोपण भए नभएको	स्थलगत निरिक्षण	प्रस्ताव उत्खनन् स्थल वरपर	उत्खनन् कार्य पश्चात	२,०००/-	प्रस्तावक, स्थानीय प्रशासन
५		उत्खनन् कार्यामा संलग्न	उत्खनन् कार्यामा संलग्न	स्थलगत निरिक्षण तथा	प्रस्ताव स्थल	उत्खनन् कार्य पश्चात	२,०००/-	प्रस्तावक, स्थानीय निकाय

देव नारायण ज्याध्याय
अध्यक्ष

हरिप्रकाश

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको वगर धेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

क्र.स.	अनुगमनका प्रकार	विषय वस्तु	अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	समय	अनुमानित रकम (ने.र.)	अनुगमन गर्ने निकाय
		कामदारहरूको सीप विकासमा वृद्धि	मानवहरूसँग छलफल	उत्खनन् कार्यामा संलग्न कामदारहरूसँग छलफल				
वातावरणीय अनुगमन क्रियाकलापहरूको लागि कूल अनुमानित रकम (ने.र.)								३३,०००/-

वातावरणीय अनुगमन क्रियाकलापहरूको लागि कूल अनुमानित रकम (ने.र.) ३३,०००/- छुट्टयाइएको छ ।

डॉ. नारायण शर्मा
प्रमुख

श्री. अ. शर्मा

परिच्छेद १०. वातावरणीय व्यवस्थापन योजना

वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ अनुसार अनुगमन कार्यमा प्रस्तावक जिम्मेवार निकाय हुन्छ। विभिन्न वातावरणीय समस्याहरु, प्रतिकूल प्रभावहरुको न्यूनीकरणका उपायहरु, अनुकूल प्रभावका अभिवृद्धि आदि ठीक र सही ढंगबाट कार्यान्वयन भइरहेको छ वा छैन भनी अध्ययन गर्न अनुगमन गर्न अनिवार्य आवश्यकता हो। वातावरणमैत्री क्रियाकलापहरुको कार्यान्वयनले मात्र वातावरणीय प्रतिकूल प्रभावहरुलाई न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ। अनुगमन नियमित र कडाईका साथ भएन भने कार्यान्वयन पक्ष फितलो र अप्रभावकारी हुन्छ। यस वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाले वातावरण संरक्षणका उपायहरु उपयुक्त रूपमा कार्यान्वयन गर्नलाई कसरी गर्ने, कहिले गर्ने, कसले गर्ने तथा अनुमानित बजेट तथा अनुगमनको जिम्मेवारी प्रस्तुत गरिएको छ।

टेक नारायण उप्रेवास
अध्यक्ष

०९०३/२०७६

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

तालिका १०-१ अनुकूल प्रभावहरू बढोत्तरीका उपायहरूबारे वातावरणीय व्यवस्थापन योजना

अनुकूल प्रभावहरू	प्रभाव बढोत्तरीका उपायहरू	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट (ने.रु.)	अनुगमनको जिम्मेवारी
रोजगारीको अवसर	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय बासिन्दाहरूलाई रोजगारीमा पहिलो प्राथमिकता दिनु पर्ने प्रावधानको व्यवस्था मिलाउने । आर्थिक आयआर्जन न्यून भएका स्थानीयहरूलाई रोजगारीमा प्राथमिकता दिने व्यवस्था मिलाउने । 	स्थानीयलाई प्राथमिकता, अनुगमन	प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा	प्रस्तावक	-	प्रस्तावक/स्थानीय सरकार
नदीजन्य पदार्थको भण्डारणले आउने भिरालोपनमा स्थिरता	<ul style="list-style-type: none"> प्रा.वा.प. रिपोर्टले सुझाव गरेको परिमाण निश्चित स्थलबाट मात्र निकाल्ने भिरालो जमिनमा रहेको नदीजन्य पदार्थको ढिस्कोहरूको सहि तरिकाले उत्खनन् गरी हटाउने 	<ul style="list-style-type: none"> दिगो उत्खनन् गर्ने उचित श्रोत साधनको प्रयोग गरेर उत्खनन् कार्य गर्ने 	प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा	प्रस्तावक	-	प्रस्तावक/स्थानीय सरकार

 अध्यक्ष

अनुकूल प्रभावहरु	प्रभाव बढोत्तरीका उपायहरु	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट (ने.रु.)	अनुगमनको जिम्मेवारी
	<ul style="list-style-type: none"> जमिनको वरपर वृक्षारोपण गर्ने, बायो-इन्जिनियरिङ्ग प्रविधिको तरिकाहरुको अवलम्बन गर्ने 					
बाटो/सडक संजाल बिस्तार	<ul style="list-style-type: none"> उत्खनन् स्थलसम्म जाने बाटोको मर्मत संहार गर्ने ढुवानी गर्ने गाडी धेरै आवतजावत गर्ने भएकाले पहुँच मार्गलाई सहज र सरल बनाउने 	<ul style="list-style-type: none"> ढुवानीका साधन हिड्ने बाटोमा ढुंगा, गिट्टीहरु हाल्ने सडक नभएको ठाउँमा गाडी जान सक्ने सहज बाटो बनाउने 	प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा	प्रस्तावक	-	प्रस्तावक/स्थानीय सरकार
गाउँपालिकाको आयश्रोत वृद्धि/राजस्व संकलन	<ul style="list-style-type: none"> उत्खनन् गरेको निर्माण सामग्री ढुवानी गर्ने साधनहरुको सहि तरिकाले चेकजाँच गर्ने, आउने जाने समयको रेकर्ड राख्ने 	<ul style="list-style-type: none"> उत्खनन् भएको परिमाण र संकलन भएको राजस्वको रेकर्ड राख्ने 	प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा	प्रस्तावक	-	प्रस्तावक/स्थानीय सरकार

डॉ. नारायण कुमार
जयवा

Handwritten signature or name.

अनुकूल प्रभावहरू	प्रभाव बढोत्तरीका उपायहरू	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट (ने.रु.)	अनुगमनको जिम्मेवारी
स्थानीय उत्पादनमा वृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> उत्खनन् क्षेत्रमा स्थानीय अन्न बालीको उब्जनी गर्ने 	स्थानीय निकायसंग छलफल गर्ने, कृषि फर्महरूको दर्ता गरी विभिन्न कार्ययोजना बनाइ कार्य गर्ने र गाउँ योजनाहरूमा अप्रसर हुने	प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा	प्रस्तावक		प्रस्तावक/स्थानीय सरकार
विकास सामग्रीको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> तोकिएको परिमाणको नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् गरेर नजिकैको बजारमा बेचबिखनको लागि परिबन्ध मिलाउने निर्माण सम्बन्धी परियोजनाहरूमा प्रयोग गर्ने 	सरोकारवालाहरूसँगको छलफल गर्ने, नदीजन्य पदार्थको आवश्यकता बारेमा जानकारी लिने र माग अनिसार उपलब्ध वा ढुवानी गर्ने व्यवस्था मिलाउने	प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा	प्रस्तावक		प्रस्तावक/स्थानीय सरकार

डेक नारायण उपोद्घ्याय
अध्यक्ष

०२/३/२०२५

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

तालिका १०-०-२ प्रतिकूल प्रभावहरू न्यूनीकरणका उपायहरू बारे वातावरणीय व्यवस्थापन योजना

प्रतिकूल प्रभावहरू	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
१. जमीनको प्रयोगमा हुने परिवर्तन	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तावको क्षेत्रअधिकार बाहेकको जमीनमा उत्खनन् सम्बन्धी कार्यहरू प्रतिबन्ध गर्ने । जमीनको विकास गर्दा हरियाली प्रर्वद्धलाई प्राथमिकताको व्यवस्था मिलाउने । 	हरियाली प्रर्वद्धलाई प्राथमिकता, अनुगमन	प्रस्ताव निर्माण चरणमा	प्रस्तावक	-	प्रस्तावक/स्थानीय प्रशासन
२. जमीनको भू-क्षयीकरण	<ul style="list-style-type: none"> जमीनको विकास सम्बन्धी कार्य गर्दा जमीनको भिरालोपन तथा आवश्यकता अनुसार जमीनको भू-क्षयीकरण रोक्न पर्खाल तथा वृक्षारोपण कार्य गर्ने । डिजाइनमा प्रस्ताव गरे अनुसार जमीनको भू- 	वृक्षारोपण तथा डिजाइनमा प्रस्ताव गरे अनुसार उत्खनन् कार्य गर्ने	प्रस्ताव उत्खनन् चरणमा	प्रस्तावक/उत्खनन् व्यवसायी	-	प्रस्तावक/स्थानीय सरकार

देव नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

०२३/६/३१

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

प्रतिकूल प्रभावहरू	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
	क्षयीकरण रोक्ने कार्यहरू भए नभएको अनुगमन गर्ने ।					
३. प्राकृतिक पानीको विकासमा हुने अवरोध	<ul style="list-style-type: none"> जमीनको भिरालोपनको आंकलन गरेर डिजाइनमा प्रस्ताव गरे अनुसार प्राकृतिक पानीको विकासमा हुने अवरोध रोक्न प्राथमिकता दिने प्रबन्ध गर्ने । 	पानीको विकास सम्बन्धी आवश्यक संरचनाहरू	प्रस्ताव निर्माण चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	-	प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन
४. निर्माणजन्य सामग्रीको भण्डारणको प्रभाव	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणजन्य सामग्रीको भण्डारणको लागि प्रस्ताव गरिएको ठाउँमा वर्षातको पानीको उचित विकास सम्बन्धी कार्य गर्न लगाउने । 	पानीको विकास तथा त्रिपालले ढाकेर राख्ने व्यवस्था	प्रस्ताव निर्माण चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	-	प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन

नेपाल सरकार
वातावरण विभाग
काठमाडौं

सिवा रायपुरा
वातावरण विभाग
काठमाडौं

०२/०५/२०२१

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

प्रतिकूल प्रभावहरु	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरु	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
	<ul style="list-style-type: none"> वर्षातको समयमा निर्माणजन्य सामग्रीमा हुने क्षय रोकन त्रिपालले ढाकेर राख्ने व्यवस्था गर्न लगाउने । 					
५. वायु प्रदुषण	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण स्थलमा निष्कासन भएको फोहोरमैलालाई खुला रुपमा बाल्न प्रतिबन्ध लगाउने । पानी हालेर धुलो उड्नमा रोक लगाउने कार्य गर्ने । संकलन गरिएको निर्माणजन्य सामग्रीको तत्काल ढुवानीको प्रबन्ध मिलाउने र ढुवानी साधनलाई सडकमा पार्किङ्ग गर्न रोक लगाउने । 	धुलो उडेमा पानी छर्कने व्यवस्था गर्न लगाउने	प्रस्ताव निर्माण चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	१००,०००/-	प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन

टेक कार्यालय उपप्रधान
अध्यक्ष

सिन्धु माउपालिका
काठमाडौं
सिन्धु नदीको बायाँ
पट्टी

उपप्रधान

प्रतिकूल प्रभावहरू	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
	<ul style="list-style-type: none"> डुवानीमा सलंगन साधनको नियमित रूपमा चेक जाँच तथा मर्मत गरी बढी धुँवा उत्सर्जनमा रोक लगाउने । 					
६. ध्वनी प्रदुषण	<ul style="list-style-type: none"> ध्वनी नियन्त्रणको लागि यस कार्यमा चाहिने सवारी साधन र यदि प्रयोग गरेमा मेसिनरीहरूको प्रयोग गर्न बिहान ६ बजे देखि बेलुका ६ बजे सम्म मात्र गर्ने प्रबन्ध मिलाउने । निर्माणजन्य सामग्रीको ओसार-पोसार गर्दा प्रेशर हर्नको प्रयोगमा प्रतिबन्ध लगाउने । ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण सम्बन्धी आवश्यक 	<p>ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण सम्बन्धी आवश्यक चिन्हहरू होर्डिंग बोर्ड मार्फत प्रदर्शन गर्ने</p>	प्रस्ताव निर्माण चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	४,०००/-	प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन

टेक. नारायण उपाध्याय
राध्यक्ष

०२३/०२/२०२१

प्रतिकूल प्रभावहरू	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
	चिन्हहरू प्रदर्शनको व्यवस्थापन गर्ने ।					
७. जल प्रदुषण	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणजन्य सामग्रीको भण्डारणको लागि प्रस्ताव गरिएको ठाउँमा आवश्यक पानीको उचित निकास गरी स्थानीय जल प्रदुषण हुन नदिने प्रबन्ध मिलाउने । अस्थायी शौचालयको प्रयोगबाट निष्कर्ष फोहोरलाई सेप्टिक ट्याङ्क तथा खाडलमा सावधानी अपनाएर व्यवस्थापन गर्न लगाउने र सोको अनुगमन गर्ने । 	सेप्टिक ट्याङ्क तथा खाडलमा सावधानी अपनाएर व्यवस्थापन गर्न लगाउने र सोको अनुगमन गर्ने ।	प्रस्ताव निर्माण चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	-	प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन

टेक निरीक्षण उपोद्घाय
अध्यक्ष

२२/३/२०७३

प्रतिकूल प्रभावहरु	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरु	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
८. फोहोरमैला निष्कासनबाट हुने प्रदुषण	<ul style="list-style-type: none"> फोहोरमैला निष्कासन हुने स्रोतमा जैविक र अजैविक फोहोरको वर्गीकरण गरेर फोहोरमैलालाई छुट्टा-छुट्टै रङ्गको बिनमा व्यवस्थापन कार्य गर्न लगाउने । निर्माण स्थलमा निष्कासन भएको फोहोरमैलालाई खुला रुपमा बाल्न प्रतिबन्ध लगाउने । जैविक फोहोरलाई निर्माण स्थलमा खाल्डो खनेर नियमित रुपमा विसर्जन गर्ने, नियमित रुपमा नदिजन्य पदार्थ हालेर व्यवस्था गर्ने र खाल्डो भरिएपछी पर्याप्त मात्रामा नदिजन्य पदार्थ हालेर पुर्ने 	<p>फोहोरमैलालाई छुट्टा-छुट्टै रङ्गको बिनमा वर्गीकरण गर्न लगाउने</p> <p>प्रस्ताव निर्माण चरणमा</p>	<p>प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी</p>	<p>३,०००/-</p>	<p>प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन</p>	

डॉ. नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

०५२३१/०५५१

प्रतिकूल प्रभावहरू	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
	व्यवस्थाको प्रबन्ध मिलाउने ।					
९. पहुँच मार्गमा हुने क्षति	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणजन्य सामग्रीको ढुवानी गर्दा प्रयोग हुने पहुँच मार्गको क्षति भएमा मार्गको चेक जाँच तथा मर्मत संभारको व्यवस्था मिलाउने । निर्माणजन्य सामग्रीको ढुवानी गर्दा सडकमा खाल्डो परेमा तुरन्त खाल्डो पुर्ने व्यवस्थाको प्रबन्ध मिलाउने । 	चेक जाँच तथा मर्मत संभारको व्यवस्था मिलाउने	प्रस्ताव निर्माण चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	-	प्रस्तावक/ स्थानीय सरकार
१० फोहोरमैला बाट हुने प्रदुषण	<ul style="list-style-type: none"> फोहोरमैला निष्कासन हुने स्रोतमा जैविक र अजैविक फोहोरको वर्गीकरण गरेर 	निष्कासन भएको फोहोरमैलालाई स्रोतमा वर्गीकरण (source)	प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा	सञ्चालन व्यवस्थापन समिति	-	प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन

डॉ. नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

२२/३/२०१९

प्रतिकूल प्रभावहरु	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरु	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
	फोहोरमैलालाई छुट्टा-छुट्टै रङ्गको बिनमा व्यवस्थापन कार्य गर्न लगाउने । • सञ्चालन अवधिमा निष्कासन भएको फोहोरमैलालाई खुला रुपमा बाल्न प्रतिबन्ध लगाउने ।	segregation), फोहोर कम गर्ने (Reduce), पुनःप्रयोगमा (Reuse) ल्याउने तथा पुनरावृत्ति (Recycle) फोहोरमैलालाई व्यवस्थापन गर्ने				
११ निर्माण कार्यमा संलग्नहरुको पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा	• प्रस्तावित निर्माण स्थलमा प्राथमिक उपचारका लागि चाहिने सामानहरुको उपलब्ध गराउने । • निर्माणकार्यमा संलग्न मानवहरुलाई काम गर्दा हेल्मेट, माक्स, पन्जा र चस्मा अनिवार्य रुपमा लगाउनु पर्ने प्रबन्ध गर्ने र सोको	व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरुको प्रयोग तथा प्राथमिक उपचारका लागि चाहिने सामानहरु	प्रस्ताव निर्माण चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	३,०००/-	प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन

प्रस्तावक उत्तरदायी
अध्यक्ष

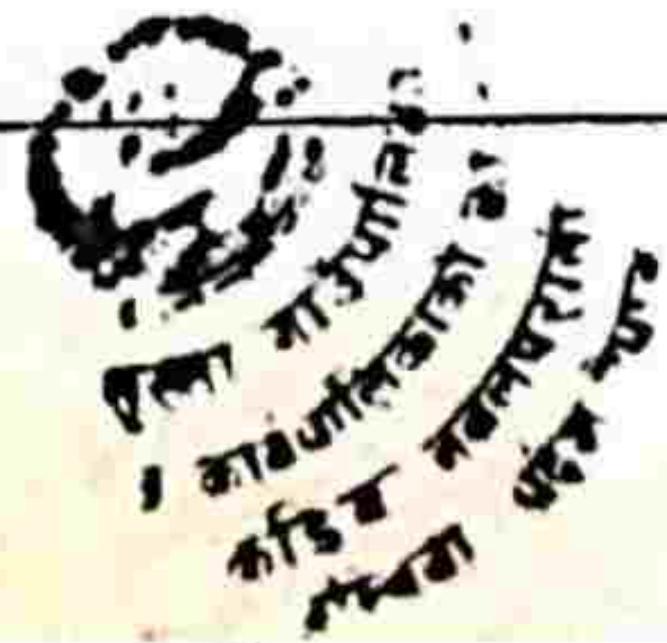

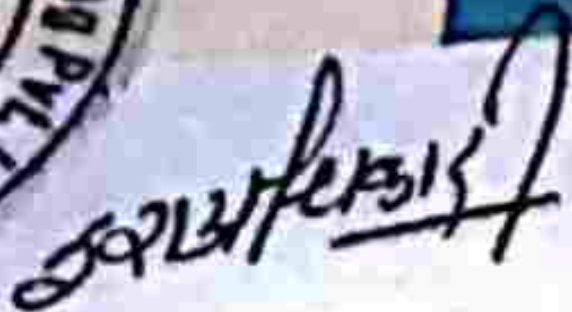
प्रस्तावक

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

प्रतिकूल प्रभावहरु	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरु	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
	<p>अनुगमनको व्यवस्था मिलाउने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • मेसिनरी उपकरणहरु र औजारहरुको प्रयोग गर्दा कान माफल्स र कान प्लगहरुको व्यवस्था मिलाउने । • निर्माण स्थलमा संलग्न मानवहरुलाई चाहिने शौचालय, सफा पानीको व्यवस्था र सरसफाई चाहिने सामानहरुको व्यवस्था अनिवार्य रुपमा प्रबन्ध मिलाउने । 					

 अध्यक्ष

प्रतिकूल प्रभावहरु	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरु	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
१२ निर्माण कार्यमा संलग्न कामदारहरु तथा स्थानीय वासीन्दा बीच झैझगडा	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्यमा संलग्न बाहिरी कामदारहरुलाई स्थानीय ठाउँको वस्तु स्थिति, रहनसहन र रीति रिवाजबारे जनचेतना कार्यक्रम गर्ने । निर्माण स्थलमा अनावश्यक झैझगडा हुनमा रोक लगाउने तथा बाहिरी आगन्तुकहरुलाई निर्माण स्थल प्रवेशमा सोधपुछ गर्ने व्यवस्था मिलाउने । 	<p>बाहिरी मानवहरुलाई स्थानीय ठाउँको वस्तु स्थिति, रहन सहन र रीति रिवाजबारे जनचेतना कार्यक्रम गर्ने ।</p>	प्रस्ताव उत्खनन् चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	-	प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन
१३ गुनासो व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> उत्खनन् स्थलमा गुनासो व्यवस्थापन प्रणालीको व्यवस्था गर्ने । गुनासोहरु फोन, गुनासो पेटीका र साइट 	<p>गुनासोहरु फोन, गुनासो पेटीका र साइट सुपरभाइजरको माध्यम बाट संकलनको व्यवस्था मिलाउने ।</p>	प्रस्ताव उत्खनन् चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	-	प्रस्तावक/ स्थानीय सरकार

टेक नारायण उन्नाध्याय
अध्यक्ष

संस्था: माउन्टेन
कोशी प्रदेश विकास
संस्था

अध्यक्ष

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

प्रतिकूल प्रभावहरू	प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित बजेट	अनुगमनको जिम्मेवारी
	सुपरभाइजरको माध्यम बाट संकलनको व्यवस्था मिलाउने । • आएका गुनासो हरको अभिलेख राखे र गुनासो १५ दिन भित्र सम्बोधन हुने व्यवस्था मिलाउने र सोको अनुगमन गर्ने ।	४७.				
१४ स्वास्थ्य सरसफाई तथा	• प्रस्तावित क्षेत्रको सरसफाई, शौचालय तथा सफा पिउने पानीको व्यवस्थाको उचित प्रबन्ध मिलाउने । • सरसफाई सम्बन्धी आवश्यक मापदण्ड बनाएर पालना भएको हुनुपर्ने र सोको अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।	परिसरको शौचालय तथा सफा पिउने पानीको व्यवस्थाको उचित प्रबन्ध मिलाउने । ४८.	प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा	प्रस्तावक/ उत्खनन् व्यवसायी	-	प्रस्तावक/ स्थानीय प्रशासन

डॉ. नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

सहायक अध्यक्ष

१०.१ अनुकूल प्रभावहरूको अनुमानित खर्चको सारांश

तालिका १०-३ अनुकूल प्रभावहरूको अनुमानित खर्च

क्र.स.	विवरण	अनुमानित खर्च (ने.र.)	कैफियत
१.	कार्यान्यवन समयमै तालिमको व्यवस्था	१५,०००/-	-
	कूल	१५,०००/-	

१०.२ प्रतिकूल प्रभावहरूको अनुमानित खर्चको सारांश

तालिका १०-४ प्रतिकूल प्रभावहरूको अनुमानित खर्च

क्र.स.	विवरण	अनुमानित खर्च (ने.र.)	कैफियत
१.	निर्माण स्थलमा धुलो उडेमा पानी छर्कने व्यवस्था	२७५,०००/-	दिनको रु. १००० को दरले २७५ दिन लाई
२.	ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण सम्बन्धी आवश्यक चिन्हहरू होर्डिंग बोर्ड मार्फत प्रदर्शन गर्ने	५,०००/-	
३.	फोहोरमैलालाई छुट्टा-छुट्टै रङ्गको बिनमा वर्गीकरण	५,०००/-	
४.	व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरूको प्रयोग तथा प्राथमिक उपचारका लागि चाहिने सामानहरू	३०,०००/-	

 डे.क. नारायण उपाध्याय
 अध्यक्ष

उपस्थापिका

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

क्र.स.	विवरण	अनुमानित खर्च (ने.रु.)	कैफियत
5.	अस्थायी शौचालय र सूचनापाटि	१०,०००/-	
6.	खानेपानिको व्यवस्था	५०००० /-	
7.	अनुगमन र मुल्यांकन	१०,०००	
कुल		३६५,०००/-	

यस प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा अनुकूल प्रभावको अभिवृद्धिको लागि रु १५,०००/- र प्रतिकूल प्रभावको न्युनिकरणको लागि रु. ३६५,०००/- गरी वातावरण व्यवस्थापन योजनाको लागि रु. ४००,०००/- प्रस्तावित गरिएको छ ।

डॉ. नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

हरिप्रकाश

परिच्छेद ११. निष्कर्ष तथा प्रतिबद्धता

नदीजन्य पदार्थजन्य पदार्थ उत्खनन्/संकलन प्रस्तावित आयोजना क्षेत्र राष्ट्रिय निकुन्ज, मध्यवर्ती जस्ता कुनै पनि संवेदनशिल क्षेत्रमा पर्दैन । मुख्य रूपमा सामाजिक—आर्थिक तथा सांस्कृतिक, जैविक र भैतिक वातावरणमा पर्ने प्रतिकूल प्रभावहरुको न्यूनीकरणका उपायहरु कार्यान्वयन गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणको उद्देश्य हो । तर यस प्रस्ताव चुरे क्षेत्रमा पर्ने हुँदा स्वीकृत प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदन सहित राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समितिको अनुमति पश्चात मात्र संकलन कार्य आगाडी गरिने छ ।

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा ठूलो क्षति हुने वा अपेक्षाकृत धेरै प्रतिकूल प्रभावहरु पर्ने देखिदैन । यस प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा ६७,६८९ घ.मि. पदार्थ संकलन/उत्खनन् हुने देखिन्छ । यस कार्यबाट स्थानीय निकायमा नदीजन्यको प्रति. क्यु फिट रु १५ को दरले रु. ४,०५,१७,५१२ आउने (भ्याट सहित) बराबरको राजश्व संकलन हुनेछ ।

प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण अध्ययनबाट आएका अनुकूल प्रभाव अधिकतम अभिवृद्धि तथा प्रतिकूल प्रभावहरु न्यून गर्ने उपायहरु सुझाइए अनुसार कार्य गरेमा प्रभावहरुलाई स्थलगत समाधान गर्न सकिने खालका छन् ।

अनुगमन कार्यलाई नियमितरूपमा निरन्तरता दिई प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न उपयुक्त देखिन्छ । नेपाल सरकारबाट जारी ढङ्गा, गिट्टी, बालुवा व्यवस्थापन मापदण्ड, २०७७ (संशोधन सहित) अनुसार नदीजन्य पदार्थ सङ्कलनका लागि निर्धारित दूरी सम्बन्धी मापदण्ड पुरा गरेर सम्बन्धीत निकायको सहमति सहित चुरे क्षेत्रभित्र रहेका नदि प्रणालीहरुबाट नदीजन्य पदार्थ उत्खनन्, संकलनको निम्ति उक्त क्षेत्रको स्वीकृत प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण जिल्ला अनुगमन समितिको सिफारिस साथ राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति सहमतिमा मा प्राप्त शर्त सहित तथा स्थानीय सरोकारवाला व्यक्ति र संस्थाको चासो सम्बोधन गरेर मात्र उत्खनन् गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणको निष्कर्ष रहेको छ ।

सुस्ता गाउँपालिकाले गर्नु पर्ने प्रतिबद्धता

- वातावरणीय व्यवस्थापन योजनामा दिइएका न्यूनीकरणका उपायहरुको अनिवार्य कार्यान्वयन र त्यसको नियमित अनुगमन गरिने ।
- रोजगारीको लागि स्थानीयबासीहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ग्राबेल र नदीजन्य पदार्थजन्य पदार्थ उत्खनन् स्थलमा बाल श्रमको पूर्ण रूपमा प्रतिबन्ध लगाइने छ ।

डॉ. नारायण उपाध्याय
अध्यक्ष

5/2/2017

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय
परीक्षण प्रतिवेदन

- फोहोरमैला निष्कासन हुने स्रोतमा जैविक र अजैविक फोहोरको वर्गीकरण गरेर फोहोरमैलालाई छुट्टा-छुट्टै रङ्गको बिनमा संकलन गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- सञ्चालन अवधिमा निष्कासन भएको फोहोरमैलालाई खुला रूपमा बाल्न प्रतिबन्ध लगाइने छ ।
- उत्खनन् नकार्यमा संलग्न कामदारहरुलाई काम गर्दा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरुको प्रयोग, प्राथमिक उपचारका लागि चाहिने सामानहरु, शौचालय, सफा पिउने पानी र सरसफाईमा चाहिने सामानहरुको व्यवस्था अनिवार्य रूपमा मिलाइने छ ।
- प्रतिवेदनमा प्रस्ताव गरिएको परिमाण वातावरणमैत्री तरिकाले उत्खनन् कार्य संचालन गरिने छ ।

सन्दर्भ सामग्रीहरु

१. केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
२. जल तथा मौसम विज्ञान विभाग
३. राष्ट्रिय जनसंख्या तथा घरधुरी सर्वेक्षण, २०२१
४. राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन निर्देशिका, २०५०
५. सुस्ता गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७७
६. वन तथा वातावरण मन्त्रालय, २०७६
७. वातवारण संरक्षण ऐन, २०७६
८. वन तथा वातावरण मन्त्रालय, २०७७
९. वातवारण संरक्षण नियमावली, २०७७

डॉ. नारायण उपाध्याय

उपअध्यक्ष

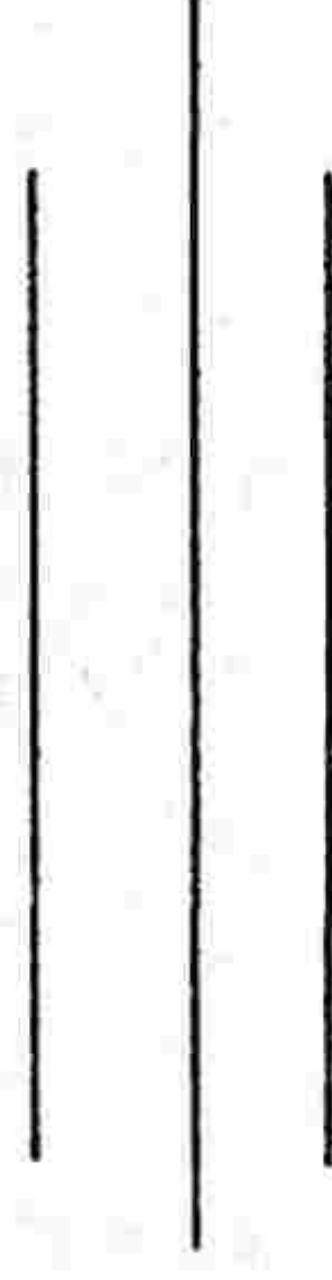
वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय
परीक्षण प्रतिवेदन

अनुसूची-१ स्वीकृत कार्यसूची

लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिका
वडा नं १ स्थित रायपुराको बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरणमैत्री रूपले नदिजन्य
पदार्थ उत्खनन् तथा संकलन कार्यका लागि

प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको कार्यसूची

प्रस्तावक

श्री सुस्ता गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
कुडिया, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल
सम्पर्क : ०७८-५०६००१
ईमेल: info@sustamun.gov.np

कार्तिक, २०८१

विषयसूची

परिच्छेद १ प्रतिवेदन तयार गर्ने व्यक्ति वा संस्थाको नाम र ठेगाना	१
१.१ प्रस्तावको नाम.....	१
१.२ प्रस्तावक.....	१
१.३ प्रतिवेदन तयार गर्ने संस्थाको नाम र ठेगाना.....	१
परिच्छेद २ प्रस्ताव.....	२
२.१ प्रस्तावको सामान्य परिचय.....	२
२.२ प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको औचित्यता.....	२
२.३ प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको कार्यसूचीको उद्देश्य.....	२
२.४ प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको उद्देश्य.....	३
२.५ प्रस्तावको आवश्यकता र विवरण.....	३
२.५.१ प्रस्तावको क्षेत्रको अवस्थिति र विशेषता.....	३
२.६ प्रस्ताव क्षेत्रको निर्धारण.....	६
२.६.१ प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र.....	६
२.६.२ अप्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र.....	६
२.६.३ प्रस्तावको प्रभाव क्षेत्र.....	६
परिच्छेद ३ प्रतिवेदन तयार गर्न अपनाइने विधि.....	७
३.१ प्रारम्भिक अध्ययन.....	७
३.१.१ चेक लिष्ट एवं प्रशनावलीको तयारी.....	७
३.१.२ नक्साहरूको अध्ययन तथा तयारी.....	७
३.२ फिल्ड सर्भे.....	७
३.२.१ भौतिक वातावरण.....	९
३.२.२ जैविक वातावरण.....	९
३.२.३ सामाजिक तथा आर्थिक वातावरण.....	१०
३.३ सार्वजनिक सूचना प्रकाशन, छलफल तथा सार्वजनिक सुनुवाई र सिफारिस पत्रको संकलन.....	१०
३.४ तथ्याङ्क समीक्षा एवं वातावरणीय प्रभावको अनुगमन.....	१०

३.५ वातावरणीय व्यवस्थापन योजना	१२
३.६ प्रतिवेदनको तयारी.....	१२
परिच्छेद ४ प्रतिवेदन तयार गर्दा विचार गर्नु पर्ने नीति,ऐन,नियम निर्देशिका तथा अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौता	१३
परिच्छेद ५ प्रतिवेदन तयार गर्दा लाग्ने समय र जनशक्ति	१५
५.१ समय.....	१५
५.२ जनशक्ति.....	१६
५.३ बजेट.....	१६
परिच्छेद ६ प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमा पर्ने प्रभाव.....	१७
६.१ अनुकूल प्रभावहरु	१७
६.२ प्रतिकूल प्रभावहरु	१७
६.२.१ भौतिक वातावरण.....	१७
६.२.२ जैविक वातावरण.....	१७
६.२.३ सामाजिक-आर्थिक वातावरण.....	१८
६.२.४ रसायनिक वातावरण.....	१८
परिच्छेद ७ प्रस्ताव कार्यान्वयनका विकल्प.....	१९
परिच्छेद ८ प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट पर्ने प्रभावको रोकथामका उपायहरु.....	२०
परिच्छेद ९ प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा अनुगमन गर्नु पर्ने विषय.....	२२
परिच्छेद १० अन्य आवश्यक कुराहरु.....	२४
अनुसूचीहरु:	१

संक्षिप्त शब्दावलीहरू

कि.मि	:	किलोमिटर
के.जी	:	किलोग्राम
वर्ग.मी	:	वर्ग मिटर
प्रा.लि	:	प्राइभेट लिमिटेड
हे.	:	हेक्टर
GPS	:	Global Positioning System
LPG	:	Liquified Petroleum Gas
IEE	:	Initial Environmental Examination

परिच्छेद १ प्रतिवेदन तयार गर्ने व्यक्ति वा संस्थाको नाम र ठेगाना

१.१ प्रस्तावको नाम

यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदनको प्रस्तावकको नाम सुस्ता गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय रहेको छ । यस स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रको वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरणमैत्री प्रयोजनका लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन गर्न लागिएको हो ।

१.२ प्रस्तावक

यस प्रस्तावको प्रस्तावकको नाम र ठेगाना निम्न रहेको छ ।

सुस्ता गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

कुडिया, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)

लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

सम्पर्क : ०७८-५०६००१

ईमेल: info@sustamun.gov.np

१.३ प्रतिवेदन तयार गर्ने संस्थाको नाम र ठेगाना

यस प्रस्तावको प्रतिवेदन तयार गर्ने संस्थाको नाम र ठेगाना निम्न रहेको छ ।

परामर्शदाता कम्पनिको नाम: रियल ड्रिम्स ईन्टरनेशनल सर्विसिस प्रा. लि.

ठेगाना: नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं-१०

सम्पर्क : ९८५१२०६०९१

परिच्छेद २ प्रस्ताव

२.१ प्रस्तावको सामान्य परिचय

नेपालको संविधानले लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा आधारित सामाजवादप्रति पतिबद्ध रही सुशासन, विकास, र समृद्धि हासिल गर्ने राष्ट्रिय कार्यसूची निर्धारण गरेको छ । तीन तहको दोस्रो निर्वाचन पश्चात् राजनीतिक स्थायित्वको जगमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकार संविधान कार्यान्वयनको लागि क्रियाशील छन् । यस कानुनी संरचनाको कर्तव्य तल्लोतह सम्म विकासका पूर्वाधार लगायतको संरचना निर्माण गर्नु रहेको छ । औद्योगिक विकास पनि तिनै तहका सरकारका प्रमुख प्राथमिकतामा परेका छन् । सोहि अनुरूप तिनै तहका सरकारले वातावरणमैत्री, दैनिक जीवन आवश्यक तथा अर्थतन्त्रमा टेवा दिने विकासयोजनालाई प्रयास स्थान दिरहेको छ । कानून बमोजिम निर्माण सामग्री संकलनको लागि सुस्ता गाउँपालिकाले वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा नियमावली २०७७ बमोजिमको आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी यस प्रतिवेदन तयार गर्न लागेको हो ।

प्रभावकारी ढंगले सम्भावित प्रतिकूल प्रभावहरू वातावरणीय परीक्षणको प्रतिवेदन र वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाको (EMP: Environmental Management Plan) कार्यान्वयन प्रतिवेदन प्राविधिक हिसाबले अधिकतम मुल्यांकन क्षमताको आधारमा आधुनिक वातावरणको अनुकूल औद्योगिक उपकरण, प्रविधि, मानवशक्ति सं-साधनको प्रयोगमा आधारित राय सुझाव सहित पेश गरिने छ । यस कार्यको संचालन सम्बन्धि मापदण्डहरू निर्धारित निर्देशिका र स्थानीय सरकारको मापदण्ड अनुरूप रहनेछ । यस कार्यले स्थानीय उपलब्ध स्रोत र साधनलाई उच्च प्रथमिकता सहित उचित उपयोग गरि सामाजिक उत्तरदाइत्व वहन गरेर एक महत्वपूर्ण भुमिका निभाउने छ ।

२.२ प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको औचित्यता

वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ अनुसूची -२ (ट) खानी क्षेत्र (७) अनुसार, खोला तथा नदीहरूबाट प्रति दिन १०० घन मि. भन्दा बढी ३०० घन. मि. सम्म ढुङ्गा, गिट्टी, तथा बालुवा निकाल्ने अवस्थामा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गर्नुपर्ने भएकोले यो कार्य अगाडी बढाइएको छ ।

साथै यस प्रस्तावित स्थल वरपर राष्ट्रिय निकुञ्ज, मध्यवर्ती क्षेत्र लगायत कुनै पनि वातावरणीय हिसाबले सम्बेदशील क्षेत्र पर्दैनन् त्यसकारण यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण पर्याप्त रहेको छ ।

२.३ प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको कार्यसूचीको उद्देश्य

वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ को अधीनमा रही यस कार्यसूचीको निम्नानुसार उद्देश्यहरू समावेश गरिएका छन् ।

- मुख्य सवालहरूलाई कार्यसूचीमा परिदृश्य गराउनु ।
- प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणका लागि मार्गदर्शन दिनु ।
- प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्रको वातावरणीय अवस्थाको बारेमा आधारभूत तथ्यांकहरू संकलन गर्न निर्देश गर्नु ।
- सम्पादन गरिने कार्यहरूको व्यवस्थित सुचि तथा क्रियाकलाप स्पष्ट बनाउनु ।
- प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको प्रतिवेदन तयार गर्न स्पष्ट मार्गनिर्देश गर्नु ।

२.४ प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको उद्देश्य

यस प्रस्तावको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण उद्देश्यहरू निम्न रहेका छन् ।

- प्रस्ताव क्षेत्रको भौतिक, जैविक, सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थिति तयार पार्ने
- प्रस्ताव कार्यान्वयनका कारणले वातावरणमा देखिन सक्ने सम्पूर्ण सकारात्मक तथा नकारात्मक असरहरू पहिल्याउने
- प्रस्तावको प्रभावहरू पहिचान, समीक्षा एवं वर्गीकरण गर्ने
- अनुकूल प्रभावहरूलाई अधिकतम गर्ने उपायहरू तथा प्रतिकूल प्रभावहरूलाई न्यूनीकरणका उपायहरूको पहिचान गर्ने
- प्रस्तावित क्षेत्रको प्रस्ताव कार्यान्वयनका लागि अनुगमन विधि तयार गर्ने
- वातावरणीय व्यवस्थापन योजना तयार पार्ने
- प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने सक्ने प्रभावका सम्बन्धमा जानकारी गराई उचित निर्णय लिन निर्णयकर्ताहरूलाई सघाउ पुऱ्याउने

२.५ प्रस्तावको आवश्यकता र विवरण

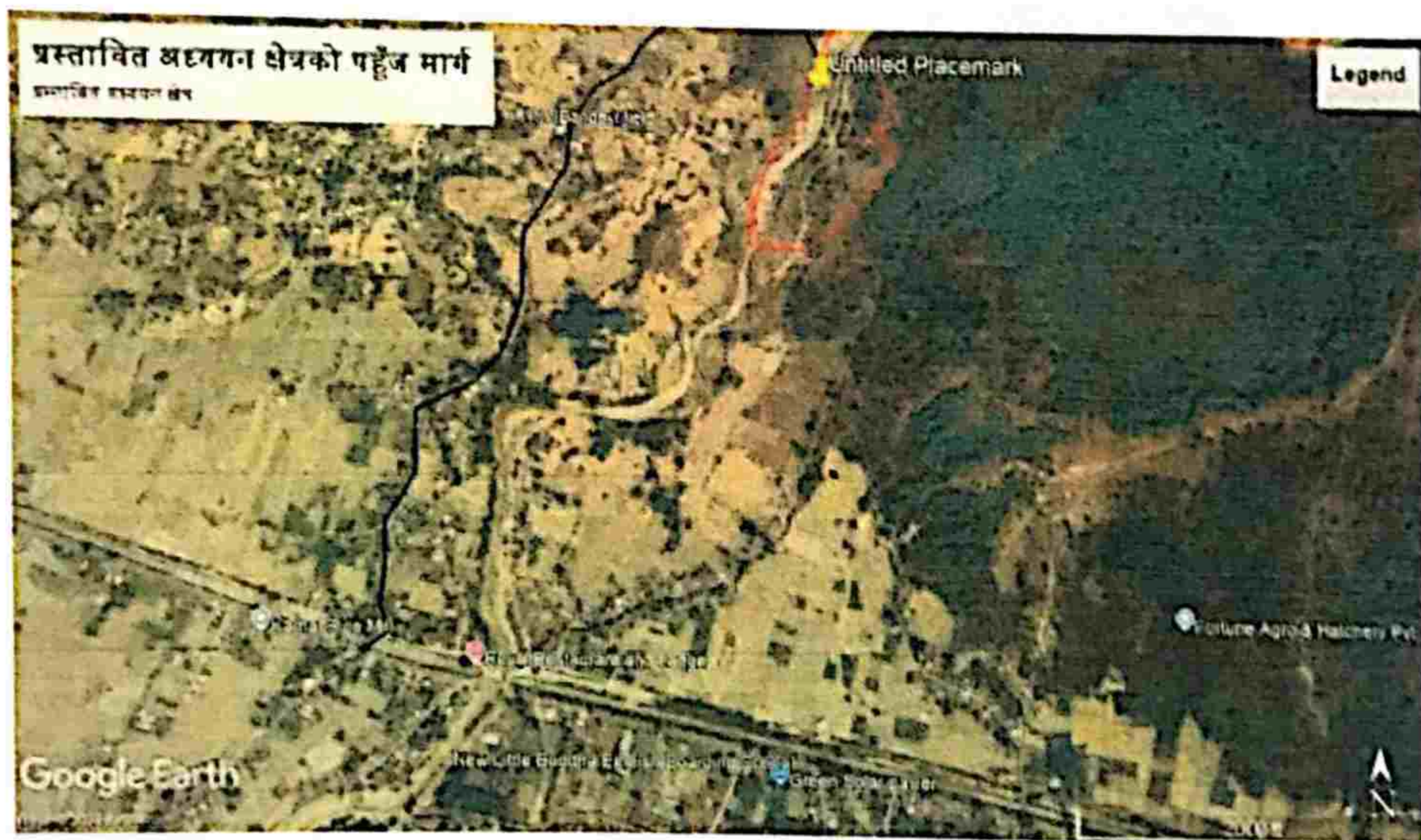
बढ्दो शहरीकरण र विकासका कार्यमा निर्माणजन्य सामग्रीको निकै नै आवश्यक पर्दछ । साथै नदीनालाहरूमा थुप्रैका निर्माणजन्य सामग्रीहरूको उचित व्यवस्थापन नगरे प्राकृतिक प्रकोप निम्तने खतरा रहन्छ । त्यसकारण प्राकृतिक श्रोत र साधनको सहि उपयोग गर्नाले स्थानीय निकायको आर्थिक उन्नति र विकास हुने भएकाले प्रस्ताव गरिएको कार्यहरू कार्यान्वयन हुनु आवश्यक रहेको छ ।

२.५.१ प्रस्तावको क्षेत्रको अवस्थिति र विशेषता

यस प्रस्तावको प्रस्तावित क्षेत्र सुस्ता गाउँपालिका नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) वडा नं १ मा पर्दछ । यस प्रस्तावको प्रस्तावित अध्ययन क्षेत्र भन्नाले आक्षाशं २७° २९' १९.०३" उत्तर तथा देशान्तर ८३° ५१' १३.०८" पूर्व (गुगल नक्सामा रातो घेराले जनाउने क्षेत्र) आसपासको क्षेत्र भन्ने रहेको छ ।

चित्र १ प्रस्ताव क्षेत्रको गुगल नक्सा

प्रस्तावित संकलन स्थल मुख्य मार्गबाट करिब १.५ कि.मि. को स्थानीय सडक (गुगल नक्सामा कालो रेखाले जनाउने) प्रयोग गरी पुग्न सकिन्छ । प्रस्तावित कार्यको विशेषता तालिका २-१ मा दिईएको छ ।

तालिका ०-१ प्रस्तावको प्राविधिक विवरणहरू

१	प्रस्तावको नाम	लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिका वडा नं १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरणमैत्री रूपले नदिजन्य पदार्थ उत्खनन् तथा संकलन कार्यका लागि
२	प्रस्तावको अवस्थिति	
२.१	प्रदेश	लुम्बिनी
२.२	जिल्ला	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)
२.३	नगरपालिका वडा नं	सुस्ता गाउँपालिका वडा नं १
२.४	प्रस्तावको अक्षांश र देशान्तर	
	बगरको बिन्दु : अक्षांश २७° २९' १९.०३" उत्तर तथा देशान्तर ८३° ५१' १३.०८" पूर्व	
२.५	प्रस्ताव क्षेत्रको औषत उचाइ	११० मिटर समुद्री सतहबाट
प्रस्तावको प्राविधिक विवरणहरू		
क्र.स.	विवरण	विवरण
१।	संकलन र उत्खनन् क्षेत्र	१
२।	प्रस्तावित क्षेत्रमा जाने पहुँचमार्ग	मुख्य सडकबाट करिब १.५ कि.मि. रहेको
३।	संकलन/उत्खनन विधि	संकलन/उत्खनन कार्य गर्न श्रममुलक प्रविधि बाट गाह्रो हुने भएकाले र मेसिन प्रयोग गर्नु परेमा मेसिन संचालन कार्यविधि निर्माण गरि गाउँपालिका को सहमतिमा मात्र गरिने ।
४।	संकलन/उत्खनन् कार्यमा प्रयोग हुने सामग्री वा मेशीनरी	टिपर, ट्रक तथा ट्राक्टरको प्रयोग गरिने छ ।
५।	दैनिक अधिकतम संकलन/उत्खननको परिमाण	३०० घन मि. (वर्षातको मौसममा उत्खनन् कार्य गरिने छैन)
६।	संकलन र उत्खनन् क्षेत्रको संख्या	१ (अध्ययनको क्रममा हेरफेर हुन सक्ने)
७।	संकलन र उत्खनन् गरिने सामग्री	ग्राभेल, ढुंगा, बालुवा
८।	प्रभावित गा.पा.	सुस्ता गाउँपालिका-१
९।	IEE प्रतिवेदनको वैधानिकता	स्वीकृत भईआर्थिक वर्ष ०८१/०८२ मा गाउँपालिकारले दिएको उत्खनन् समय (बढीमा तीन आर्थिक वर्ष) सम्म मात्र तर प्रतिवेदनमा तोकिएको परिमाण उत्खनन् भैसकेको अवस्थामा सोहि प्रतिवेदनको आधारमा थप उत्खनन् गर्न पाईने छैन

२.६ प्रस्ताव क्षेत्रको निर्धारण

२.६.१ प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र

यस जमीनको क्षेत्रफल तथा प्रस्तावित जमीनबाट ५० मिटरको सिमा सम्मको क्षेत्रलाई प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र (Direct Impact Area) मानी अध्ययन गरिएको छ ।

२.६.२ अप्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र

यस प्रस्तावित जमीनको क्षेत्रफल तथा प्रस्तावित जमीनबाट १०० मिटरको सिमा सम्मलाको क्षेत्रलाई अप्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र (Indirect Impact Area) मानी अध्ययन गरिएको छ । अप्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्रमा प्रत्यक्ष निर्माण तथा उत्पादन क्षेत्र नपर्ने भएता पनि निर्माण, उत्पादन तथा सञ्चालन कार्यबाट सामाजिक, आर्थिक, जैविक, भौतिक प्रभाव पर्नसक्ने स्थान पर्दछन् ।

२.६.३ प्रस्तावको प्रभाव क्षेत्र

प्रस्तावको प्रभाव क्षेत्र सुस्ता गाउँपालिका वडा नं १ लाई मानिएको छ । यस प्रस्ताव सञ्चालन चरणमा यस वडा तथा वरपरको क्षेत्रका बासिन्दाको लागि समग्र प्रभाव क्षेत्रमा समावेश गरीएको छ जसले आर्थिक विकासमा सकारात्मक प्रभाव पुऱ्याउने र वातावरणीय हिसाबले समेत प्रभाव पर्ने देखिएको छ ।

परिच्छेद ३ प्रतिवेदन तयार गर्न अपनाईने विधि

यस प्रस्तावको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको अध्ययन गर्दा वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ तथा लुम्बिनी प्रदेशको वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७ मा व्यवस्था भएका प्रकृयाहरूको अनुशरण गरी प्रतिवेदन तयार पारिने छ । यस अध्ययन प्रतिवेदन तयार पार्न निम्न विधि अपनाइने छ ।

३.१ प्रारम्भिक अध्ययन

यस प्रतिवेदन तयारीको क्रममा आयोजनाको क्षेत्रको अवस्थिति, प्राविधिक विवरणहरू, प्रस्ताव क्षेत्रको नक्सा तथा गुरुयोजना, निर्माणको लागि चाहिने लागत, आवश्यक जग्गाको क्षेत्रफल, आवश्यक मानवशक्ति, निर्माण सामग्री, प्रयोग हुने उर्जा र प्रस्ताव कार्यान्वयन तालिकाको अध्ययन गरिने छ । सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको सँग सम्बन्धित जानकारी को लागि केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, तथ्याङ्क प्रकाशित स्थानीय तह वस्तुगत विवरण-२०७५ र केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट प्रकाशित राष्ट्रिय जनसंख्या तथा घरधुरी सर्वेक्षण, २०७८ को अध्ययन गरिने छ ।

३.१.१ चेक लिष्ट एवं प्रश्नावलीको तयारी

प्रस्ताव क्षेत्रको भौतिक, जैविक, सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थिति संकलनको लागि कार्यसूची चरणमा तयार पारिएको चेक लिष्टहरूको प्रयोग गरिने छ । सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणको वस्तुस्थिति संकलनको लागि छलफलबाट प्राप्त हुने प्रश्नावलीहरू तयार पारिएको छ, जस्मा प्रस्ताव क्षेत्रको बस्तीको विवरण, घरधुरी संख्या, बसोबास गरिरहेको जात-जाती तथा धर्म, पेशा, शैक्षिक विवरण, स्वास्थ्यको विवरण, मुख्य बजार क्षेत्र, तथा त्यस भेगको धार्मिक, प्राकृतिक तथा पर्यटकीय महत्त्वका स्थलहरूको विवरण समावेश गरिने छ । चेक लिष्ट एवं प्रश्नावली अनुसूची-१ मा समावेश गरिएको छ ।

३.१.२ नक्साहरूको अध्ययन तथा तयारी

प्रस्तावको क्षेत्रको अवस्थितिको लागि त्यस क्षेत्रको टोपो नक्सा तथा हालको गुगल फोटोमा प्रस्ताव क्षेत्रको विवरण ओभरले गरेर अध्ययन तथा नक्सा तयारी गरिने छ । टोपो नक्सा तथा गुगल फोटोबाट हालको जमिनको अवस्था, आयोजना क्षेत्र वरपर रहेको नदी तथा खोलाको विवरण, भूक्षेत्र, भिरालोपन तथा उचाइको विवरणहरूको बारेमा अध्ययन गरिने छ ।

३.२ फिल्ड सर्भे

अध्ययन टोलीले प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्रमा स्थलगत भ्रमण गरी त्यहाँको भौतिक, जैविक, सामाजिक—सांस्कृतिक तथा आर्थिक वातावरण सम्बन्धी आवश्यक सूचनाहरू हासिल गर्ने छ । प्रतिवेदन तयार गर्न आवश्यक पर्ने पहिलो र दोस्रो क्रमका सूचनाहरू स्थलगत सर्वेक्षण र सर्भे तथा नक्सांकन गरि सन्दर्भ सामग्रीहरूको पुनरावलोकनबाट प्राप्त गरिने छ । प्रतिवेदन तयार पार्न आवश्यक पर्ने प्रारम्भिक भौतिक तथा जैविक वातावरण सम्बन्धी तथ्याङ्कहरू वन क्षेत्रको स्थलगत भ्रमण, सर्वेक्षणबाट र सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक वातावरणीय तथ्याङ्कहरू

घरधुरी सर्वेक्षण, सहभागीतामूलक ग्रामीण लेखाजोखा वा सहभागीतामूलक नक्साहरूबाट संकलन गरिने छ । त्यहाँका वनस्पति, वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी र किराफट्याडग्राहरूको समेत जानकारी हासिल गर्न आवश्यक चेकलिस्ट तयार पारिने छ ।

श्रोत सर्भेक्षण र उत्खनन शैलीको अध्ययन

श्रोत सर्भेक्षण कार्य यस प्रस्तावको कार्यान्वयन क्षेत्रमा लागि प्रत्यक्ष भेटघाट गरी छलफल गर्नुका साथै श्रोतसंग सम्बन्धित प्रकाशित वा अप्रकाशित सन्दर्भ सामग्रीको अध्ययन समेत गरिनेछ । श्रोत सर्भेक्षण देहायको विधि प्रयोग गरी गरिनेछ ।

१. प्रस्तावित प्रस्ताव कार्यान्वयन क्षेत्रको टोपो नक्सा उतार गरिनेछ र उक्त नक्सामा श्रोतको सङ्कलन गर्न सकिने क्षेत्रहरू उल्लेख गरिनेछ ।

२. प्रत्येक उत्खनन/सङ्कलन गर्ने क्षेत्रको क्षेत्रफल निकाल्नको लागि लम्बाइ र औषत चौडाइ निकालिने छ र श्रमिकहरूको जानकारीबाट र प्रत्येक ठाँउ विस्तृत रूपमा लम्बाइ, चौडाइ र उचाइको आकलन गरी उत्खनन गर्न मिल्ने र नमिल्ने ठाँउ अध्ययन गरिनेछ । यसरी गर्दा श्रमिकहरूले उत्खनन को लागि खनी नपुरेका खाल्डाहरू भए अथवा section खनी तिनको Sectional profile को अध्ययन गरी composition र संचितिवारे विस्तृत जानकारी लिइनेछ । तलको सूत्रको प्रयोग गरी जम्मा भएको पदार्थ र उत्खनन गर्न मिल्ने पदार्थको मात्रा तय गरिनेछ ।

$$Q = L \times W \times D$$

जहाँ,

Q: पदार्थको संचित मात्रा, Quantity of Sediment deposit (m³)

L: उत्खनन क्षेत्रको लम्बाई, Length of the extraction site (m)

W: उत्खनन क्षेत्रको चौडाई, Effective average width of the extraction site used for extraction (m)

D: उत्खनन क्षेत्रको गहिराई, Replenishable depth of the sediment deposition (m)

उत्खनन क्षेत्रको उचाइको अनुमान गर्न विभिन्न ठाउँका वगरमा जम्मा भएका पदार्थको को मात्राको पनि अनुमान गरिनेछ भने त्यसैगरी जि.पि.एस. द्वारा सर्भे गरी विभिन्न क्षेत्रको अध्ययन गरी सो अनुसार गुगल नक्सामा चित्र कोरिनेछ जसमा जम्मा उत्खनन गर्न सकिने क्षेत्र, परिणाम र जम्मा रहेको पदार्थको अनुमान गरिनेछ ।

अध्ययन टोलीले प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्रमा स्थलगत भ्रमण गरी तहाँको भौतिक, जैविक, सामाजिक-सांस्कृतिक तथा आर्थिक वातावरण सम्बन्धी आवश्यक सूचनाहरू हासिल गर्ने छ । प्रतिवेदन तयार गर्न आवश्यक पर्ने पहिलो र दोस्रो क्रमका सूचनाहरू स्थलगत सर्वेक्षण र GPS बाट सर्भे तथा नक्सांकन गरि सन्दर्भ सामग्रीहरूको पुनरावलोकनबाट प्राप्त गरिने छ । प्रतिवेदन तयार पार्न आवश्यक पर्ने प्रारम्भिक भौतिक तथा जैविक वातावरण सम्बन्धी तथ्याङ्कहरू वन क्षेत्रको स्थलगत भ्रमण, सर्वेक्षणबाट र सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक वातावरणीय तथ्याङ्कहरू घरधुरी सर्वेक्षण, सहभागीतामूलक ग्रामीण लेखाजोखा वा सहभागीतामूलक नक्शाहरूबाट संकलन गरिने छ ।

३.२.१ भौतिक वातावरण

यस सम्बन्धी कार्यमा अध्ययन टोलीले सम्बन्धित क्षेत्र वरपर रहेका केही नमूना क्षेत्रहरू छाानी ती क्षेत्रहरूको हिडेर स्थलगत अध्ययन विश्लेषण गर्ने छ । यस टोलीले प्रस्तावित क्षेत्र वरपर बस्ने ग्रामीण जनता, Key Informants, Local Workers सँग समूहगत वा एकल सोधपूछ र छलफल गरी त्यस क्षेत्रको भौतिक जानकारी पाउने उपाय गरिने छ भने रासायनिक पदार्थहरूको प्रभाव तथा प्रतिकूल प्रभाव न्यूनीकरण सम्बन्धमा सम्बन्धित विशेषज्ञको विश्लेषण तथा राय सुझाव समावेश गरिने छ । प्रतिवेदन तयार गर्दा आवश्यक भौतिक विवरणहरू यस प्रकारका रहेका छन् ।

- प्रस्तावित स्थलको मौसम सम्बन्धि जानकारीहरू, जस्तै तापक्रम, वर्षा, आद्रता
- प्रस्तावित स्थलको हावा, पानी र ध्वनिको मापन
- भू-उपयोग सम्बन्धि जानकारी
- भुगर्भ तथा भौगोलिक जानकारी
- निर्माण कार्य गर्दा आवश्यक पर्ने सामग्री परिमाण
- टोपोग्राफी

३.२.२ जैविक वातावरण

अध्ययन टोलीले सम्बन्धित क्षेत्रमा स्थलगत भ्रमण गरी तथ्याङ्क संकलन गर्ने छ । यसको लागि टोलीले प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्रमा पाइने वन्यजन्तु, चरा, वनस्पति, कीटपतङ्गको हकमा आवश्यक जानकारी टिपोट गर्ने छ । त्यसै गरि पानीमा पाइने माछा लगाएत जलचरको बारेमा जानकारी लिन खोलामै माछा मारेर निर्वाह गर्ने माछाहरीहरूसँग सोधपूछ गर्ने र संकलित नमूनाहरूको पहिचान गरिनेछ । साथै यहा पाइने चरा पुतली, किरा, स्तनधारी जीवहरूको बारेमा जानकारी लिन स्थानीय जनता सँगसोधपूछ गरी त्यस क्षेत्रको जैविक वातावरणको जानकारी संकलन गरिने छ । साथै सोही अवसरमा प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा

वातावरणमा पर्नसक्ने अनुकूल वा प्रतिकूल प्रभावको बारेमा समेत छलफल गरी तथ्याङ्क संकलन गरिने छ।

३.२.३ सामाजिक तथा आर्थिक वातावरण

यस प्रकारको तथ्याङ्क संकलन गर्न अध्ययन टोलीले प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्र वरपर बसोबास गर्ने स्थानीय जनताको घरदैलो कार्यक्रम अपनाई छनोट गरिएका घरधुरी सर्वेक्षण गरिने छ। उक्त क्षेत्रमा रहेका धार्मिक पर्यटकीय तथा सांस्कृतिक महत्वका स्थानहरूमा प्रस्ताव कार्यान्वयनले पर्न सक्ने प्रभावका बारेमा समेत स्थानीय स्तरमा सहभागितामूलक छलफलबाट सूचना संकलन गरिने छ। यसरी जानकारीहरू हासिल गर्दा विभिन्न जात भाषा धर्म पेशा वर्ग र लिंग आदिको प्रतिनिधित्व हुने गरी व्यवस्था मिलाइने छ। तयार गरिएका प्रश्नावलीहरू छनोट गरिएका घरधुरीको पारिवारिक विवरण पेशा बसोबास भूस्वामित्व कृषि तथा पशुपालन, शैक्षिक स्थिति, सम्बन्धी जानकारी संकलन गर्न प्रयोग गरिने छ।

३.३ सार्वजनिक सूचना प्रकाशन, छलफल तथा सार्वजनिक सुनुवाई र सिफारिस पत्रको संकलन यसमा वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ तथा लुम्बिनी प्रदेशको वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७ को अधीनमा रही यसले सुझाएको प्रक्रिया अनुसरण गरि वातावरणीय अध्ययन गरिने छ। जसअनुसार सर्वप्रथम प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तयारीको लागि तयार कार्यसूची स्वीकृत भए पश्चात् एक सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम आयोजना गरिने छ तथा कुनै एक राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा ७ दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी प्रस्ताव कार्यान्वयन हुदा स्थानीय वातावरणमा पर्न सक्ने प्रभावका बारेमा लिखित राय सुझाव दिन अनुरोध गरिने छ। उक्त सूचना समेतको आधारमा प्राप्त राय सुझाव प्रस्तावित स्थान वरपर पाइने वन, जीवजन्तु, वनस्पति र जैविक विविधता क्षेत्रको स्थलगत भ्रमण गरी प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गरिने छ। यसरी अध्ययन गरी प्राप्त जानकारी र जनप्रतिनिधीहरू संलग्न गरी सरोकारवालाहरू समेतको राय सुझावको आधारमा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरिने छ।

३.४ तथ्याङ्क समीक्षा एवं वातावरणीय प्रभावको अनुगमन

स्थलगत भ्रमणबाट प्राप्त सूचनाहरूको अध्ययन तथा सन्दर्भ ग्रन्थ तथा सामग्रीहरूको पुनरावलोकनबाट प्राप्त जानकारीहरूलाई प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा हुने वा हुन सक्ने संभाव्य प्रतिकूल र अनुकूल प्रभावको पहिचान गरी तिनलाई भौतिक, जैविक, सामाजिक—सांस्कृतिक—आर्थिक गरी तीन शीर्षकमा छुट्याएर वर्गीकरण गरिने छ।

प्रस्तावित क्षेत्रको विशेष अध्ययन गर्दा गरिएको विश्लेषणबाट आएका प्रथम र दोस्रो क्रममा भएका तथ्याङ्क तथा जानकारीलाई संक्षिप्तिकरण गरी आवश्यकता अनुसार तालिकामा राखे तथा प्रतिवेदनको उपयुक्त भागमा समावेश गरी त्यसको संख्या समेत गणना गरिनेछ।

यस प्रस्ताव कार्यान्वयन क्षेत्रको सन्दर्भ सामाग्री तथा फिल्डको अनुगमन पुनरावलोकन बाट प्राप्त जानकारीलाई प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा हुने सम्भाव्य अनुकूल र प्रतिकूल असरहरूको पहिचान गरी त्यसको जैविक, भौतिक, सामाजिक आर्थिक गरी शिर्षक अत्रगत छुट्याईनेछ । पहिचान गरिएका सम्भाव्य अनुकूल र प्रतिकूल असरहरूको स्थानीय वातावरणमा भविष्यमा हुन सक्ने परिवर्तनहरूको अनुमान गरिनेछ । वातावरणीय पद्धतीको विश्लेषण गर्न मेट्रिक्स प्रणाली अपनाईनेछ । प्रस्ताव सँग सम्बन्धित नीति, कानून, नियम, निर्देशिका र पूर्व अनुभव तथा विशेषज्ञताको आधारमा ठहर गरिनेछ । प्रभावलाई प्रकृति (Nature) मात्रा (Magnitude), सिमा(Extent), र समायावधि (Duration) मा बर्गीकरण गरिए बमोजिम प्रकृतिलाई प्रत्यक्ष (Direct) र अप्रत्यक्ष (Indirect), मात्रालाई उच्च, मध्यम र निम्न, सिमालाई स्थानीय, स्थान विशेष र क्षेत्रीय र अवधिलाई दीर्घकालिन, मध्यम र अल्पकालिन गरी ३ भागमा विभाजन गरि विश्लेषण गरिनेछ ।

तालिका ०-१ प्रभावहरूको तह निर्धारण

प्रकृति	परिमाण	विस्तार	अवधि	कति महत्वपूर्ण
प्रत्यक्ष (Direct)	उच्च (High)-६०	क्षेत्रीय (Regional)-६०	दीर्घकालीन-२०	>७५ धेरै महत्वपूर्ण
अप्रत्यक्ष (Indirect)	मध्यम (Medium)-२०	स्थानीय (Local)-२०	मध्यम -१०	५०-७५ महत्वपूर्ण
	निम्न(Low) -१०	स्थलगत (site-specific)-१०	अल्पकालिन-०५	<५० महत्वहिन

(स्रोत: राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०५०)

- प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने सकारात्मक प्रभाव बढाउने र नकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरण बिधिहरूको पहिचान

प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने सकारात्मक प्रभाव बढाउने र नकारात्मक प्रभाव हटाउने उपायहरूको पहिचान गर्दा निरोधात्मक (Preventive), सुधारात्मक (corrective) र क्षतिपूर्ती (compensatory) तरिकाहरू अवलम्बन गरी उल्लेख गरिने छ ।

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा उपरोक्त क्षेत्रहरूमा पर्ने प्रतिकूल प्रभावहरूको रोकथाम तथा न्यूनीकरणका उपयुक्त उपायहरूको विवरण तयार गरिएको छ । साथै उक्त उपायहरूको कार्यान्वयनको प्रभावकारीता सुनिश्चित गर्नका लागि वातावरणीय व्यवस्थापन योजना र सरल वातावरणीय अनुगमन योजना तयार गरिएको छ ।

- वातावरणीय अनुगमन

वातावरणीय अनुगमन प्रारम्भिक अवस्थाको अनुगमन, प्रभाव अनुगमन र नियमपालन अनुगमन अनुसार, अनुगमनका सुचकहरू, अनुगमन विधि, अनुगमनको लागि समय तालिका, अनुगमन गर्ने निकाय तथा अनुगमनको लागि अनुमानित रकम अनुसार उल्लेख गरिने छ।

३.५ वातावरणीय व्यवस्थापन योजना

अनुकूल प्रभाव अधिकतम तथा प्रतिकूल प्रभाव न्यूनतम गर्ने उपायको कार्यान्वयन, कार्यान्वयन हुने स्थान, कार्यान्वयन हुने समय, अनुमानित रकम र कार्यान्वयनको जिम्मेवारी अनुसार उल्लेख गरिने छ।

३.६ प्रतिवेदनको तयारी

वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को नियम ७ को उपनियम ५ खण्ड (ख) अन्तर्गत अनुसूची ११ बमोजिम प्रारम्भिक वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको खाका अनुरूप स्थलगत सर्वेक्षणबाट संकलन गरिएका र अन्य पहिलो र दोस्रो किसिमका विवरणको आधारमा प्रतिवेदन तयार गरिने छ।

परिच्छेद ४ प्रतिवेदन तयार गर्दा विचार गर्नु पर्ने नीति, ऐन, नियम निर्देशिका तथा अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौता

नेपालको संविधान

क. नीति तथा योजना

राष्ट्रिय वातावरण नीति, २०७६

राष्ट्रिय वन नीति, २०७६

राष्ट्रिय जलवायु नीति, २०७६

पन्ध्रौं योजना (आर्थिक वर्ष २०७६/७७-२०८०/८१)

व्यापार घाटा न्यूनीकरण सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०७५

ख. ऐन

वातवारण संरक्षण ऐन, २०७६

बागमती प्रदेशको वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

श्रम ऐन, २०७४

बाल श्रम (निषेध र नियमित गर्ने) ऐन, २०५६

भू तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९

फोहोर मैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८

वन ऐन, २०७६

खाद्य ऐन, २०५३

औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६

उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५६

पेटेण्ट डिजायन र ट्रेडमार्क ऐन, २०२२

सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियमन तथा नियन्त्रण ऐन, २०७४

ग. नियमहरू

वन नियमावली, २०७९

वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७

फोहोर मैला व्यवस्थापन नियमावली, २०७७

श्रम नियमावली, २०७५

औद्योगिक व्यवसाय नियमावली, २०७६

सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियमन तथा नियन्त्रण नियमावली, २०७५

घ. निर्देशिका तथा मापदण्ड

राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन निर्देशिका, २०५०

वन क्षेत्रको वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन निर्देशिका, २०५२

वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रारूप, २०७०

वनसँग सम्बन्धित अन्य निर्देशिकाहरु

वायूको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९

ध्वनीको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९

नेपाल सवारी प्रदुषण सम्बन्धी मापदण्ड, २०६९

सतही पानीमा पठाइने औद्योगिक एफ्ल्युएन्टको मापदण्ड, २०५८

डिजेल जेनेरेटरबाट निष्काशन भई हावामा जाने धुवाँको मापदण्ड, २०६९

ड. अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौता

सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पति अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियमन तथा नियन्त्रण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि (साइटिस) सन् १९७३

च. स्थानीय ऐन तथा कार्यविधि

स्थानीय वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७

संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण कार्यविधि, २०७७

परिच्छेद ५ प्रतिवेदन तयार गर्दा लाग्ने समय र जनशक्ति

५.१ समय

प्रस्तावित प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्न जम्मा दुइ महिना लाग्ने अनुमान गरिएको छ जसलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५-१ प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षको समय तालिका

क्र.स.	क्रियाकलापको विवरण	समय
१	तथ्याङ्क सङ्कलन, सन्दर्भ सामग्रीहरुको अध्ययन र कार्यसूचि तयारी	१ हप्ता
२	कार्यसूचि पेश गरि स्वीकृति लिने	१ हप्ता
३.	सार्वजनिक सुनुवाई/स्थलगत अध्ययन	१ हप्ता
४.	प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदनको मस्यौदा तयार	१ हप्ता
५.	सार्वजनिक सुचना प्रकाशन, सार्वजनिक अन्तरक्रिया, राय सुझाव सङ्कलन	१ हप्ता
६	सरोकारवालाबाट प्राप्त सुझाव समावेश गरि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन लेखन	१ हप्ता
७.	प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन पेश गरि स्वीकृति लिने	२ हप्ता

५.२ जनशक्ति

प्रस्तावित योजनाको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तयारीको लागि निम्न क्षेत्रका जनशक्तिहरुबाट कार्य सम्पादन गरिनेछ ।

क. वातावरणविद्	— १ जना
ख. जैविक विज्ञ	— १ जना
ग. वातावरण ईन्जिनियर / सर्वेयर	— १ जना
घ. समाजशास्त्रि	— १ जना

हाल प्रस्तावित टोलि यस प्रकार रहेको छ ।

यस कार्यमा आवश्यकताानुसार उल्लेखित क्षेत्रका अन्य व्यक्तिहरुलाई समेत परिचालन गरिनेछ ।

५.३ बजेट

प्रस्तावित प्रतिवेदन तयारी र स्वीकृतिको समय सम्म लगत अनुमान गरिने छ जसमा प्रतिवेदन तयारीमा संलग्न अध्ययनकर्ता एवं विशेषज्ञ तथा अन्य खर्च र आन्तरिक यातायात खर्च समावेश गरिने छ ।

परिच्छेद ६ प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमा पर्ने प्रभाव

यस प्रस्तावित कार्यको वर्तमान भौतिक र समाजिक आर्थिक वातावरणीय अवस्थाको गतिविधिहरू विचार गरी सबै प्रभावहरूको पहिचान, भविष्यवाणी र मूल्यांकन गरिनेछ । प्रभावहरू दुवै सकारात्मक साथै नकारात्मक पनि हुनेछ । प्रभावहरू विद्यमान अवस्था र वातावरणीय पक्षहरूको संवेदनशीलताको विशेषताहरूको आधारमा परिवर्तन, वैकल्पिक र घाटाको मात्रामा जानकारीको साथ विश्लेषण गरिनेछ । यसको निर्माण र संचालन चरणको अवधिमा परियोजनाबाट सम्भावित सकारात्मक र नकारात्मक प्रभावहरू तल छलफल गरिएको छ ।

६.१ अनुकूल प्रभावहरू

- वजारमा निर्माणजन्य सामग्रीको सुलभता
- रोजगारीको अवसर
- सीपको वृद्धि
- स्थानीयमा आर्थिक क्रियाकलापको अवसर
- प्राकृतिक प्रकोपको नियन्त्रण

६.२ प्रतिकूल प्रभावहरू

६.२.१ भौतिक वातावरण

- ✓ बाढी एवं अन्य जलउत्पन्न प्रकोप
- ✓ नदीको वहाव, वाटोमा आउने प्रभाव
- ✓ भौतिक संरचनामा हुने असर
- ✓ पानी तथा सरसफाइ
- ✓ धुलो र ध्वनि प्रदुशणको असरहरू
- ✓ सङ्कलन तथा उत्खनन् सामग्रीको भण्डारको प्रभाव
- ✓ फोहरमैला एवं खेर जाने सामग्री

६.२.२ जैविक वातावरण

- ✓ माछा एवं अन्य जलचरमा पर्ने प्रभाव
- ✓ वन्यजन्तुको आवतजावत
- ✓ गैरकानुनी शिकार
- ✓ वन्यजन्तु एवं वनपैदावारको गैरकानुनी व्यापार

६.२.३ सामाजिक-आर्थिक वातावरण

- ✓ आयस्रोतको एवं रोजगारीको अवसर
- ✓ बाटो र सडकसञ्जाल
- ✓ गाउँपालिकाको आयस्रोत
- ✓ विकास निर्माण सामग्रीको उपलब्धता
- ✓ पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षामा असर पर्नु
- ✓ जनसङ्ख्या विस्थापना
- ✓ खेतीयोग्य जमिन एवं कृषिजन्य सामग्री
- ✓ कामदारबीच झै झगडा
- ✓ खोलाको वरपर बस्ती विस्तार एवं नदी अतिक्रमण
- ✓ पैदलयात्रीको सुरक्षा
- ✓ सांस्कृतिक
- ✓ धार्मिक, सांस्कृतिक एवं ऐतिहासिक स्थल

६.२.४ रसायनिक वातावरण

- ✓ इन्धन, लुब्रिकेन्ट्स, अम्ल तथा अन्य रसायनहरूको चुहावट
- ✓ धुलो एवं धुँवा उत्सर्जन

माथि लेखिएका प्रभाव बाहेक अरु प्रभावहरू IEE अध्ययन गर्ने क्रममा देखिएमा ती प्रभावहरू पनि समावेश गरिनेछ ।

परिच्छेद ७ प्रस्ताव कार्यान्वयनका विकल्प

वैकल्पिक वातावरणीय प्रभाव अध्ययनको महत्वपूर्ण अंगको रूपमा लिइन्छ । नदिजन्य पदार्थ संकलन गर्दा वन क्षेत्रका साथै संकलन क्षेत्रमा कुनै किसिमको हानी नोक्सानी नपारी तथा वातावरणमा कुनै प्रभाव नपार्ने गरी संकलन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । खोलामा बाढि नआएको बखत संकलन गर्न दिइनेछ । संकलन कार्यमा वातावरणलाइ असर नपार्ने परम्परागत तथा आधुनिक साधनको प्रयोग गरिनेछ । जैविक विविधताको संरक्षणलाइ ध्यानमा राखि निर्धारित स्थानबाट मात्र प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने र यो प्रस्तावले वातावरणलाइ क्षति नपुर्याइ प्रस्तावमा उल्लेखित श्रोत सर्वेक्षणबाट निर्धारित भए वमोजिम परिमाण मात्र संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । वातावरण संरक्षण नियामावाली २०७७ को अनुसुचि ३ मा उल्लेख भए अनुसार विश्लेषण गर्नु पर्ने विकल्पहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

प्रस्ताव कार्यान्वयन नगर्ने विकल्प

प्रस्तावका विकल्प

- वैकल्पिक क्षेत्र
- वैकल्पिक समय तालिका एवं विधि
- अन्य कुराअन्य कुरा

प्रतिकूल वातावरणीय प्रभाव र लाभहरूको सर्तमा प्रत्येक वैकल्पिकको सम्भावित प्रभावहरूको मूल्यांकन र तुलना गरिनेछ र वातावरणीय रूपमा राम्रो विकल्प सिफारिस गरिनेछ ।

परिच्छेद ८ प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट पर्ने प्रभावको रोकथामका उपायहरू

प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट देखा पर्ने सक्ने भौतिक, जैविक, सामाजिक, सांस्कृतिक पक्षमा पर्ने सकारात्मक प्रभावहरूको विश्लेषण गरी प्रतिवेदनमा समावेश गर्ने तथा प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट हुने भौतिक, जैविक, सामाजिक तथा आर्थिक वातावरणमा पर्ने नकारात्मक प्रभाव हटाउने व्यावहारिक उपायहरू समावेश गरिने छन् । यसरी अपनाईने उपायहरू सुधारात्मक, प्रतिरोधात्मक र क्षतिपूर्तिदायक हुने छन् । प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट पर्ने सक्ने सकारात्मक प्रभावहरू बढाउने र प्रतिकूल प्रभावहरू रोकथाम तथा न्यूनीकरण गर्ने उपायहरूको पहिचान गरी तिनको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न (अनुगमन) को लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति तथा बजेट समेत प्रतिवेदनमा समावेश गरिने छन् ।

वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाले वातावरण संरक्षणका उपायहरू उपयुक्त रूपमा कार्यान्वयन भएको छ या छैन, यसको प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्यांकन भएको छ कि छैन भन्ने कुराको निर्देश गर्नेछ । वातावरण संरक्षणका लागि प्रस्ताव गरिएको कुराहरूको कार्यान्वयन तथा पालना भए नभएको सम्बन्धमा र प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गरिएको नगरिएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने उद्देश्यले वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ ले पनि वातावरणीय अनुगमनलाई अनिवार्य गरेको छ र त्यसको लागि प्रस्तावक नै जिम्मेवार रहनेछ । वातावरणमैत्री क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनले मात्र वातावरणीय प्रतिकूल प्रभावहरूलाई न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ । यसमा परियोजना पक्षको निर्माण र सञ्चालन चरणहरूको बखत कार्यान्वयन हुने पक्षहरू सामेल हुनेछन् ।

- के के गर्ने ?
- कहाँ कार्यान्वयन गर्ने ?
- कसरी गर्ने ?
- कहिले कार्यान्वयन गर्ने ?
- कसले गर्ने ?

हरेक वातावरणीय प्रभावलाई समेट्ने गरी वातावरणीय योजना तयार पारिनेछ । वातावरण योजनाको खाका निम्न बमोजिम रहने छ ।

तालिका ८-१ वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाको खाका

बिषयगत क्षेत्र	सकारात्मक प्रभावको बढोत्तरीका क्रियाकलाप	के के गर्ने	कहाँ गर्ने	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित जनशक्ति समय बजेट	अनुगमन तथा मूल्यांकन
भौतिक क्षेत्र								
जैविक क्षेत्र								
सामाजिक आर्थिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र								
रासायनिक क्षेत्र								
बिषयगत क्षेत्र	नकारात्मक प्रभावको न्यूनीकरणका क्रियाकलाप	के के गर्ने	कहाँ गर्ने	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित जनशक्ति समय बजेट	अनुगमन तथा मूल्यांकन
भौतिक क्षेत्र								
जैविक क्षेत्र								
सामाजिक आर्थिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र								
रासायनिक क्षेत्र								

परिच्छेद ९ प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा अनुगमन गर्नु पर्ने विषय

राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०५० अनुसार आधार रेखा अनुगमन, नियमपालन अनुगमन र प्रभाव अनुगमन गरी तीन प्रकारका अनुगमन प्रस्ताव गरिएको छ । यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणले गरेका अनुगमन प्रस्तावहरूको विस्तृत विवरण यस प्रकार रहेका छन् ।

क. आधार रेखा अनुगमन

आधार रेखा अनुगमनमा हालको वातावरणीय वस्तुस्थितिको बारेमा तथ्याङ्क संकलन गरिने छ र यसको लागि प्रस्तावक जिम्मेवार हुनेछ । अनुगमनको लागि प्रस्तावकले खटाएको कर्मचारी प्रस्ताव क्षेत्रको स्थलगत भ्रमणमा जानेछन् र कर्मचारीले प्रस्ताव क्षेत्रको भौतिक अवस्था, ध्वनी प्रदूषण, वायु प्रदूषण, जल प्रदूषण तथा हालको फोहोरगैला व्यावस्थापन अवस्था तथा उद्योगको अवस्था को बारेमा अध्ययन गर्नेछन् ।

ख. नियमपालन अनुगमन

यस प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणले प्रस्ताव गरेका वातावरणीय न्यूनीकरणका उपायहरू कार्यान्वयन भए नभएको बारे नियमपालन अनुगमन गर्नुपर्ने हुन्छ । यस अन्तर्गत प्रस्तावकले वातावरण संरक्षण सम्बन्धी निर्धारित मापदण्डको पालना गरेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्न वातावरणीय गुणस्तरका विशेष सूचक वा प्रदूषणका अवस्था बारेमा आवधिक वा लगातार रूपमा अनुगमन गरी अभिलेख राखिने छ । नियमपालन अनुगमनले प्रा.वा.प को कार्यान्वयनलाई विश्वस्त पार्न निम्नानुसारका सुझाव दिएको छ ।

- सिफारिस गरिएका न्यूनीकरणका कार्य भए नभएको
- इजाजत अनुसार काम भए नभएको
- जनचेतना अभिवृद्धि कार्य भए नभएको
- सुरक्षा, स्वास्थ्यको अवस्था
- संवेदनशील स्थानहरू

ग. प्रभाव अनुगमन

प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट भएका वातावरणीय परिवर्तन पत्ता लगाउन आयोजना निर्माण र सञ्चालनका क्रममा त्यस क्षेत्रको सामाजिक र आर्थिक अवस्था र पर्यावरणीय सूचकको मूल्याङ्कनको प्रभाव अनुगमन गरिने छ ।

प्रस्ताव कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन कार्य प्रस्तावक स्वयमबाट, वातावरण संरक्षणको लागि प्रस्ताव गरिएका उपायहरूको कार्यान्वयनको लागि निरन्तर रूपमा अनुगमन गर्नको लागि आवश्यक कार्यको सूचक सहित प्रस्ताव गरिनेछ । यसमा कुन कार्यको अनुगमन कसले गर्ने, कहाँ गर्ने, कहिले गर्ने र सो को लागि कहाँबाट श्रोत जुटाउने सो को विवरण पेश गरिनेछ । वातावरण योजनाको खाका निम्न बमोजिम रहने छ ।

अनुगमनका लागि अपनाईने तरिकाबारे विस्तृत रूपमा प्रतिवेदनमा समावेश गरिने छ । अनुगमन कार्यको लागि आवश्यक पर्ने उपयुक्त सूचकहरूको छनौट गरी प्रभावकारी रूपमा अनुगमन गर्ने प्रक्रिया प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिने छ ।

तालिका ०-१ वातवाणीय अनुगमन योजना

क्र. स.	अनुगमनका विषयहरू	अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	समय	बजेट	जिम्मेवार निकाय
आधारभूत अनुगमन							
नियमपालन अनुगमन							
प्रभाव अनुगमन							

परिच्छेद १० अन्य आवश्यक कुराहरु

प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण अध्ययन प्रतिवेदनमा व्यवस्थापन योजना बनाई देहायका विषयवस्तुहरु समावेश तथा उल्लेख गर्नुपर्दछ । प्रतिवेदन स्वीकृतिको लागि पेश गर्दा निम्नानुसारका कागजातहरु समेत प्रतिवेदन साथमा संलग्न राखी पेश गरिनेछ ।

- वातावरणीय व्यवस्थापना योजना कार्यान्वयनको लागि जिम्मेवारी तालिका ।
- प्राविधिक अनुगमन कार्यमा आवश्यक प्राविधिक जनशक्ति एवं अनुगमनको खर्च विवरण
- स्थानीय तहमा रहने अनुगमन टोलीको विवरण एवं अनुगमन खर्च ।

वातावरण सुरक्षा, संरक्षण उपायहरुको लागत खर्च प्रस्ताव गर्नुअघि निम्न विषयहरु ध्यान दिइने छ ।

- वातावरणमा पर्ने प्रतिकूल प्रभावहरु न्यूनीकरण गर्नका लागि उपयुक्त प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरुको चयन गर्ने ।
- स्वस्थ एवं सरसफाइ गर्ने उपायहरु ।

लागत लाभ मूल्याङ्कनको निचोडमा निम्न कुराहरु उल्लेख गरिनेछ ।

- वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरु अपनाउनको लागि लाग्ने खर्च ।
- सकारात्मक प्रभाव बढोत्तरीकरणका उपायहरु अवलम्बन गर्नका लाग्ने खर्च ।
- सामाजिक उत्थान कार्यक्रमको लागि लाग्ने खर्च ।
- वातावरणीय अनुगमनका लागि लाग्ने खर्च ।
- प्रस्तावको कूल आय ।
- वातावरणीय खर्च प्रस्तावको कूल आम्दानीको कति प्रतिशत हुन आउछ ।

सन्दर्भ सामग्रीहरू

- १। केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७५
- २। केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०११
- ३। राष्ट्रिय जनसंख्या तथा घरघुरी सर्वेक्षण, २०२१
- ४। वन तथा वातावरण मन्त्रालय, २०७६
- ५। वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियावली, २०७७
- ६। वन ऐन, २०७५ र वन नियमावली, २०७९
- ७। स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४

अनुसूचीहरु:

अनुसूची-१ चेक लिष्ट एवं प्रभावली

अनुसूची-२ प्रतिवेदनको ढाँचा

अनुसूची-३ सार्वजनिक सूचना, मुल्चुकाको नमूना

अनुसूची-४ प्रस्ताव स्थलको तस्वीरहरु

अनुसूची-१ चेक लिष्ट एवं प्रश्नावली

क्रस	सूची	विवरण	
भौतिक र रासायनिक वातावरण			
1.	भूगोलको अवस्था		
2.	GPS बिन्दु		
3.	उचाई		
4.	माटोको प्रकार		
5.	भू-उपयोगको अवस्था	DIZ	IIZ:
	१. निर्मित	1	
	२. कृषि	2	
	३. अन्य	3	
6.	मौसम र जलवायु		
7.	जल विज्ञान		
8.	Flood prone Area (specify)		
9.	वायुको गुणस्तर		
10.	पानीको गुणस्तर		
11.	धोनीको गुणस्तर		
12.	माटोको गुणस्तर		
13.	Chemical used for storage		
14.	Water Demand (lpd)		
15.	Waste Water generation (lpd)		
16.	Solid waste generation (kg/day)		
17.	Daily power consumption		
जैविक वातावरण			
1	Are there any sensitive areas like National park?		
2	Forest area in ha (if any)		
3	Forest type		
4.	Vegetation types		
5.	Major agricultural products		
6.	Birds		
7.	Animals		
सामाजिक आर्थिक वातावरण			
1	Employment generation (nos.)		
2	Land requirement for project implementation		
3	Estimated crop loss due to project implementation		
4	List of community structure in Project Affected Area		
5	List of religious site		
6.	Ethnical composition		
7	Religious composition		
9	Major occupation		
Health post/Hospital			
Drinking water			
Electricity			
Sanitation (Toilet)			
School/colleges			
Others (specify)			

अनुसूची-२ प्रतिवेदनको ढाँचा

१. प्रतिवेदन तयार गर्ने व्यक्ति वा संस्थाको नाम र ठेगाना :
२. प्रस्तावको सारांश (प्रस्तावको कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्ने सक्ने प्रभावका सम्बन्धमा देहायका कुराहरु संक्षेपमा उल्लेख गर्ने)
 - क) प्रस्तावको उद्देश्य:
 - ख) भू-उपयोगमा पर्ने असर:
 - ग) वातावरणमा पर्ने प्रतिकुल प्रभाव, मानव जीवनमा पर्ने असर, जनसंख्याको चाप:
 - घ) स्थानीय पूर्वाधारमा हुने क्षति:
 - ङ) अन्य आवश्यक कुरा :
३. प्रस्तावको सम्बन्धमा देहायका कुरा स्पष्ट खुलाउनु पर्ने :
 - क) प्रस्तावको किसिम
 १. प्रसोधन गर्ने
 २. उत्पादन गर्ने
 ३. जडान गर्ने
 ४. सेवा प्रवाह गर्ने
 ५. अन्य
 - ख) डेलिभरी गर्ने भए के कस्तो बस्तु डेलिभरी गर्ने
 - ग) प्रस्तावको
 १. जडान क्षमता
 २. प्रतिदिन वा बर्ष कति घण्टा संचालन हुने
 - घ) प्रयोग गरिने सामग्री (परिमाण र बर्ष उल्लेख गर्ने)
 - ङ) प्रस्ताव कार्यान्वयन हुँदा निस्कासन हुने (कति समय संचालन हुँदा कति परिमाणमा निष्काशन हुने हो) खुलाउनु पर्ने :
 १. ठोस
 २. तरल
 ३. हावा
 ४. ग्याँस
 ५. ध्वनी
 ६. धुलो
 ७. अन्य
 - च) प्रयोग हुने उर्जाको किसिम

१. किसिम

२. स्रोत

३. खपत हुने परिमाण (प्रति घण्टा वा दिन वा वर्ष)

छ) जनशक्तिको आवश्यकता कति पर्ने

ज) प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने

१. कुल पुँजी

२. चालु पुँजी

३. जमिनको क्षेत्रफल

४. भवन र तिनका किसिम

५. मेसिनरी औजार

६. अन्य

झ) प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्रको विस्तृत विवरण

१. नक्सा

२. सो क्षेत्र र वारिपारीको जनसंख्या र बसोबासको स्थिति

३. प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्रको आसपासमा कुनै संवेदनशील चिज वा वस्तु रहेको भए त्यस्ता चिज वस्तुको विवरण

४. हालको स्थिति

५. पानीको स्रोत

६. फोहोरमैला फ्याक्ने वा प्रसोधन गर्ने व्यवस्था

७. प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने ठाउँमा आवतजावत गर्ने बाटो

८. उत्पादन प्रक्रिया

९. प्रविधिको विवरण

१०. अन्य आवश्यक कुरा

४. प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमा पर्ने प्रभाव

क. सामाजिक आर्थिक र संस्कृतिक क्षेत्रमा पर्ने प्रभाव

१. मानव स्वास्थ्यमा पर्ने प्रभाव

२. खेतियोग्य जमिनको क्षय

३. वन जंगलको क्षय

४. सामाजिक, संस्कृतिक र धार्मिक मूल्य मान्यतामा हुने परिवर्तन

५. अन्य

ख. जैविक प्रभाव

१. जनसंख्या
२. वनस्पति तथा जिवजन्तु
३. प्राकृतिक वासस्थान र समुदाय
- ग. भौतिक प्रभाव
 १. जमिन
 २. वायुमण्डल
 ३. पानि
 ४. ध्वनि
 ५. मानव निर्मित वस्तु
 ६. अन्य
५. प्रभाव कार्यान्वयनका विकल्प
 - क. डिजाइन
 - ख. आयोजना स्थल
 - ग. प्रक्रिया, समय तालिका
 - घ. प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ
 - ङ. अन्य कुरा
६. वातावरण व्यवस्थापन योजनाको खाका
७. अन्य आवश्यक कुरा
८. प्रतिवेदनमा समावेश हुने वातावरणीय योजनाको खाका देहाय बमोजिम हुनेछ
९. सन्दर्भसामग्रीको सूची
१०. अनुसूची
 - अनुसूची-१ स्वीकृत कार्यसूची
 - अनुसूची-२ आयोजना सम्बन्धी डिजाइन नक्साहरू
 - अनुसूची-३ चेक लिष्ट एवं प्रश्नावली
 - अनुसूची-४ प्रकाशित सूचना तथा वडा तथा नगरपालिकाबाट प्राप्त सूचना टाँसको जानकारी र मुचुल्का
 - अनुसूची-५ सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको माइन्युट
 - अनुसूची-६ आयोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी सिफारिस पत्र
 - अनुसूची-७ आयोजनाको भू-आकृति नक्सा
 - अनुसूची-८ प्रस्ताव स्थलको फोटोग्रफहरू

अनुसूची-३ सार्वजनिक सूचना, मुल्युकाको नमूना

.....को प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण तयारी सम्बन्धी सार्वजनिक सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मिति:

.....प्रदेशजिल्लानगरपालिकामा निम्न बमोजिमको प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न लागिएको छ ।

प्रस्तावकको नाम र ठेगाना	नाम ठेगाना: फोन नं..... फ्याक्स नं..... ई-मेल वेबसाइट.....
प्रस्तावको व्यहोरा	आयोजनाको मुख्य विशेषताहरु उल्लेख गर्ने ।
प्रभाव पर्नसक्ने जिल्ला/ स्थानीय तहजिल्ला.....न.पा..... वडा....

माथि उल्लेखित प्रस्तावको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण तयारी गर्नेक्रममा सो क्षेत्रको प्राकृतिक भौतिक प्रणाली, जैविक प्रणाली, सामाजिक प्रणाली, साँस्कृतिक प्रणाली र आर्थिक प्रणाली बीच के कस्तो प्रभाव पर्दछ भनि यकिन गर्न सो स्थानको नगरपालिका तथा त्यस क्षेत्रका विद्यालय, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी तथा सरोकारवाला व्यक्ति वा संस्थाको लिखित राय सुझाव लिन आवश्यक भएकोले सार्वजनिक सूचना प्रकाशन भएको मितिले सात (७) दिनभित्र निम्न ठेगानामा आइपुग्नेगरी लिखित राय सुझाव उपलब्ध गराइदिनुहुन अनुरोध गरिन्छ ।

राय सुझावको लागि पत्राचार गर्ने ठेगाना:

प्रस्तावकको नाम र ठेगाना:	परामर्शदाताको नाम र ठेगाना:
---------------------------	-----------------------------

कार्यालयमा सूचना टाँसेको मुचुल्काको ढाँचा

श्री..... (व्यक्तिको नाम ले/..... को प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण तयारी सम्बन्धी, प्रस्तावकले प्रमाणित गरेको, निम्नबमोजिमको सार्वजनिक सूचना यस (कार्यालयको नाम) कार्यालयको सूचना पाटीमा टाँसेको व्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ ।

(प्रस्तावकले छाप लगाई प्रमाणित गरेको
सूचना यस कोठामा राख्ने)

सूचना टाँसेको प्रमाणित गर्ने पदाधिकारीको नाम:

पद:

दस्तखत

(कार्यालयको लेटर प्याड छाप सहित हुनुपर्ने)

सार्वजनिक स्थलमा सूचना टाँसेको मुचुल्काको ढाँचा

लिखितम, प्रस्तावक श्री को प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्ने सिलसिलामा निम्न बमोजिमको प्रमाणित सार्वजनिक सूचना थान एक (१) यसप्रदेश.....जिल्ला.....ना.पा./गा.पा., वार्ड नम्बरको(सार्वजनिक स्थलको नाम) मा आज मितिगतेका दिन.....बजे तपसिलका हामीहरुको रोहवरमा टाँस गरी यो मुचुल्कामा सहिछाप गरिदियो ।

(प्रस्तावकले छाप लगाई प्रमाणित गरेको सूचना यस कोठामा राख्ने)

तपसिल:

..... जिल्ला..... ना.पा./गा.पा., वार्ड नम्बर.....बस्ने वर्ष.....को

..... जिल्ला..... ना.पा./गा.पा., वार्ड नम्बर..... बस्ने वर्षको

..... जिल्ला..... ना.पा./गा.पा., वार्ड नम्बर..... बस्ने वर्षको

..... जिल्ला..... ना.पा./गा.पा., वार्ड नम्बर..... बस्ने वर्ष.....को

(इतिसम्बत.....साल.....महिना.....गते र.....शुभम ।)

सिफारिस पत्रको ढाँचा

(सम्बन्धित स्थानीय तहको कार्यालय वा अन्य कार्यालयको लेटर प्याडमा)

मिति:

.....

विषय: राय/सुझावहरु सहित सिफारिस गरिएको बारे ।

श्री..... कार्यालय/विभाग/मन्त्रालय
ठेगाना..... ।

प्रस्तुत विषयमा..... कार्यालयको/ विभाग को/मन्त्रालयको मिति
..... को प्रकाशित सचूना अनुसार कार्यान्वयन हुने
..... विषयको प्रस्तावबाट यस क्षेत्रमा निम्नानुसारको
वातावरणीय प्रभाव पर्न जाने देखिन्छ :-

क) सकारात्मक प्रभावहरु:

ख) नकारात्मक प्रभावहरु:

उल्लेखित प्रभावहरुको आधारमा सकारात्मक प्रभाव अभिवृद्धि गर्ने नकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरण गर्ने वातावरणीय व्यवस्थापनको योजना कार्यान्वयन गर्दा उल्लेखित प्रस्तावको सकारात्मक प्रभाव/ नकारात्मक प्रभाव बढी हुने देखिएकाले उल्लेखित प्रस्ताव निम्न आधारमा कार्यान्वयन गर्न मिल्ने/ नमिल्ने व्यहोरा उल्लेख गरी यो सिफारिस गरिएको छ ।

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न मिल्ने आधारहरु

१
२.....
३.....

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न नमिल्ने

१.....
२.....
३.....

दस्तखत:

नाम:

पद:

बोधार्थ:

श्री..... कार्यालय/विभाग/मन्त्रालय

नोट: कार्यालयको छाप अनिवार्य हुनुपर्नेछ ।

बैठक अभिलेखको ढाँचा

आज मिति.....का दिन गर्नका लागि आवश्यक प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको सिलसिलामा जिल्ला.....नगरपालिकाको.....माको अध्यक्षतामा निम्न महानुभावहरूको उपस्थितिमा बैठक बसी निम्न विषयहरूमा छलफल गरी निम्न राय सुझावहरू दिने निर्णय गरियो ।

उपस्थिति:

सि.नं.	नाम	ठेगाना	पेशा	सम्पर्क नं.	दस्तखत

छलफलका विषयहरू:

- १.
- २.
- ३.

निर्णयहरू (राय/सुझावहरू)

- १.
- २.
- ३.

(नोट: निर्णयहरूमा सबै उपस्थित महानुभावहरूको हस्ताक्षर हुनुपर्नेछ ।)

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

अनुसूची-२ चेक लिष्ट एवं प्रश्नावली

CHECKLIST FOR BASELINE ENVIRONMENT FOR EIA STUDY

1. DESCRIPTION OF THE EXISTING BASELINE ENVIRONMENT

A. PHYSICAL ENVIRONMENT		
Description	Baseline Data	Remarks
GPS Coordinates (4 corner)	Latitude: Longitude:	
Administrative Boundary (E,W,N,S)		
Topography (existing land condition an elevation, slope of the project site)		
Slope stability around the project area		
Climate (Temperature and rainfall trend analysis of the project area)		
Drainage and Hydrology (Major natural drainage within possible influence to project area or not)		
Land Use (Settlement type, land use pattern and coverage)		
Air and Noise Quality of the project		
Water Quality of the project		
Solid Waste Management around the settlement of the project area		
B. BIOLOGICAL ENVIRONMENT		
Plant Diversity (Types and status of trees around the project area within ZOI)		
Wildlife Diversity (Existing mammals, reptiles and birds found within Zoi)		
C. SOCIO-ECONOMIC AND CULTURAL ENVIRONMENT		
Major Caste and Ethnicity		
Basic Infrastructure Services (Public health facilities, energy and electricity, Road network and Major economic activities)		
Resource Availability and Accessibility (Materials (construction and other), Energy (demand, supply and backup plan) and Human Resources:		
Main market centers		
Main cultural and historical sites		

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

Main Melas and Jatras celebrated within the municipality		
---	--	--

CONSULTATION QUESTIONNAIRE CHECKLIST

1. General Information

District

Rural Municipality/Municipality:

2. Settlement Pattern Nearby Project Area

S.N.	Name of Settlement	¹ Type of Settlement	² Type of Houses (number)			Remarks
			Traditional	Semi-modern	Modern	

1. **Type of Settlement:** Scattered-1, Semi-clustered-2, Clustered-3

2. **Type of Houses:** Traditional (mud and stone wall with straw roof), Semi-modern (mud and stone wall with slate/zinc roof), Modern (cement and stone/brick wall with RCC roof)

3. **Demography of the settlement – Total Population..... Male.....Female.....**

4. Ethnic composition of the project area

S.N.	Ethnic Group	Percentage	Remarks
1	Brahmin		
2	Chhetri		
3	Janajati		
4	Dalit		
5	Newar		
6	Sanyasi		
	Others.....		

5. Literacy status (%)

Male	Female	Total	Remarks

6. Major occupation of the project area (%)

Agriculture	Service	Trade	Labor	Foreign Job	(.....)	(.....)

7. Migration pattern in the project area

S.N.	Description	In-migration (within area)	Out-migration (within country)	Out migration (Foreign)
1	No of households			
2	No of population			
3	Purpose of migration			
4	Major destination			

8. Availability of skilled & unskilled manpower in the project area (Number)

Carpenter	Mason	Plumber	Sub-overseer	Unskilled Labor

9. Cropping pattern and productivity in the area (major)

S.N.	Major Crops	Area (.....)	Productivity/ Unit (Kg.)	Price (Rs./Kg.)	Remarks

10. Vegetable cultivation and productivity in the area (major)

S.N.	Major Crops	Area (.....)	Productivity/ Unit (Kg.)	Price (Rs./Kg.)	Remarks

11. Cash crop cultivation and productivity

S.N.	Crops	Area (Unit)	Productivity/ Unit (Quintal)	Market Price/ Unit (Rs)	Remarks

12. Major exporting goods (local products) from the area

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको वगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

S.N.	Product	Unit	Quantity	Price/Unit (Rs)	Market Centre	Distance (km.)	Means of Transport	Remarks

13. Food sufficiency status in the area (% of households)

12 months & above	9 to 12 months	6 to 9 months	3 to 6 months	Less than 3 months	Remarks

14. Major sources of cooking and lighting energy

S.N.	Sources	Household (%)	Remarks
1	Electricity		
2	Kerosene		
3	Solar		
	Others		

15. Major Sources of drinking water in the project area

S.N.	Sources	Household (%)	Remarks
1	Piped water		
2	Well/spring		
3	Stream/river		
	Others		

16. Toilet facility

S.N.	Type	% of HH Using	Remarks
1	Pit		
2	Pan		
3	Modern		
4	Open place		

17. Health services in the area

S.N.	Health Institution	No.	Location	Remarks
1	Hospital			
2	PHC			
3	HP/SHP			
5	Nursing home			

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

6	Private clinic			
7	Medical			
	Others (.....)			

18. Education services in the area

S.N.	Institutions	Government		Private		Remarks
		No.	Location	No.	Location	
1	Primary					
2	Lower secondary					
3	Secondary					
4	Higher secondary					
5	College					
	Others					

19. Market center in the area

S.N.	Market Centre	No. of Restaurant Hotel/Lodge	No. of Banking institutions	No. of Shop	Remarks

20. Historical, cultural, religious and tourist attraction places located in the area

S.N.	Name	Location	Importance	Remarks

21. Major development activities in the area

S.N.	Name of Program	Location	Involving Agency	Remarks

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

अनुसूची-३ प्रकाशित सार्वजनिक सुनुवाईको सूचना

सुस्ता गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

कुडिया, नवलपरासी (व.सु.पा.)
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

०७८-२०२००१

मिति: २०८१/०७/३०

सार्वजनिक सुनुवाई सम्बन्धी सूचना ।

प्रस्तुत विषयमा यस कार्यालयले तपसिल बमोजिमको प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न लागेकोमा सो प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्नु अघि उक्त प्रस्तावको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गर्ने सिलसिलामा वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ बमोजिम सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने भएकाले उल्लेखित स्थान, मिति र समयमा सार्वजनिक सुनुवाई आयोजना गरिएकोले प्रभावित हुने क्षेत्रहरूको भौतिक, जैविक, रसायनिक, साँस्कृतिक र आर्थिक तथा सामाजिक प्रणाली, यिनका अवयवहरूको अन्तरक्रिया तथा अन्तरसम्बन्धमा के कस्ता प्रभाव पर्दछ भनि यकिन गर्न उक्त प्रस्ताव प्रभावित क्षेत्रमा पर्ने सरोकारवाला व्यक्ति, जनप्रतिनिधि तथा संघसंस्थाको उपस्थितिमा तपसिल बमोजिम सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने भएकोले सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

तपसिल

क्र.स.	प्रस्तावको नाम	प्रभाव पर्न सक्ने वडा
१	लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी(बर्दघाटसुस्तापश्चिम) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिकाको १ नम्बर वडा स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरणमैत्री रूपले नदीजन्य पदार्थ संकलन गर्ने प्रस्ताव	सुस्ता गाउँपालिका, १ नम्बर वडा

सार्वजनिक सुनुवाई हुने स्थान, मिति र समय:
स्थान : वडा नम्बर १ को कार्यालय रूपौलियाको प्राङ्गण,
मिति : २०८१/०८/०९,
समय : ११:३०।

प्रमुख जिल्ला विकास अधिकारी

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय
परीक्षण प्रतिवेदन

अनुसूची-४ सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको माइन्युट

सुस्ता गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

कुडिया, नवलपरासी (व.सु.प)
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

०७६-५०६००१

पा:नं : ५५८

मिति: २०८०/०७/३०

श्री.....पिता:.....का.....कार्यालय

.....रुपौलिया.....

बिषय: सार्वजनिक सुनुवाईमा उपस्थित हुने बारे।

प्रस्तुत विषयमा यस लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाटसुस्तापश्चिम) जिल्ला, सुस्ता गाउँपालिकाको १ नं वडा स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरणमैत्री रूपले नदिजन्य पदार्थ संकलन गर्ने प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न लागेकोमा सो प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्नु अघि उक्त प्रस्तावको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गर्ने सिलसिलामा वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ बमोजिम सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने भएकाले उक्त सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा त्यस कार्यालयको तर्फबाट रायसुझाब सहित प्रतिनिधि पठाई सहयोग गरिदिनुहुन अनुरोध छ । साथै मिति २०८०/०७/३० गते प्रकाशित उक्त सार्वजनिक सुनुवाईको सूचना यसै पत्र साथ संलग्न गरी गराइ पठाइएको समेत जानकारी गराइन्छ ।

सार्वजनिक सुनुवाई हुने स्थान, मिति र समय

स्थान : वडा नम्बर १ को कार्यालय रुपौलिया,

मिति : २०८१/०८/०९

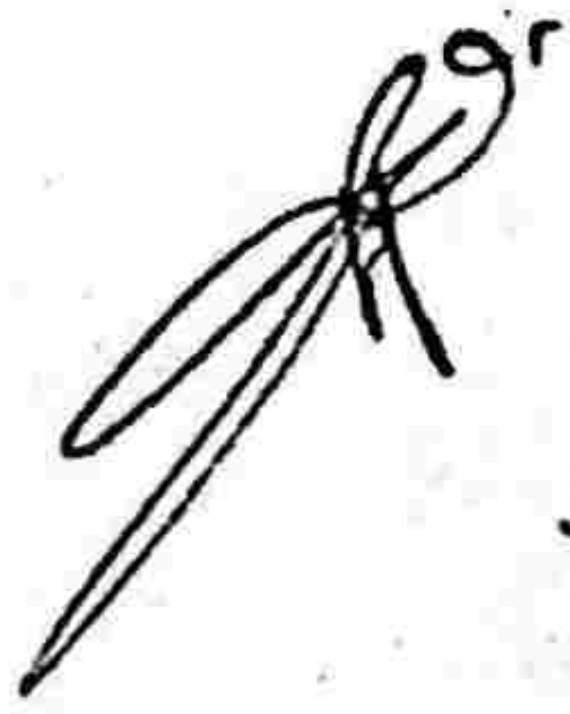
समय : ११:३०

.....
हुमलील भुसाल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सूचना टाँसको मुचुल्का

लिखितम हामी तपशिलका व्यक्तिहरु आगे जिल्ला नवलपरासी(बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) सुस्ता गाउँपालिका १ नम्बर वडा स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदिजन्य पदार्थ (ढुंगा, गिट्टी, बालुवा) दिगो र वातावरणमैत्री रुपमा संकलन गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणप्रतिवेदन तयार पार्न नियमानुसार कार्यसूची स्वीकृत गरि सोही कार्यसूची बमोजिम प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणप्रतिवेदन तयार गर्ने सार्वजनिक सुनुवाई प्रयोजनका लागि मिति २०८१/०७/३० गते प्रकाशित सार्वजनिक सूचना हामी तपशिल बमोजिमका व्यक्तिहरुको रोहबरमा यो सूचना टाँस गरी सहिछाप गरियो।
सूचनाटाँस गरिएको स्थान:

तपशिल

हेमलाल ठपा
जग्गुलुपाठा सामुदायिक वन उपाध्यक्ष

इति सम्बत : २०८१ साल कार्तिक महिना ३० गते रोज ६ शुभम् ।

सूचना टाँसको मुचुल्का

लिखितम हामी तपशिलका व्यक्तिहरु आगे जिल्ला नवलपरासी(बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) सुस्ता गाउँपालिका १ नम्बर वडा स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदिजन्य पदार्थ (ढुंगा, गिट्टी, बालुवा) दिगो र वातावरणमैत्री रुपमा संकलन गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणप्रतिवेदन तयार पार्न नियमानुसार कार्यसूची स्वीकृत गरि सोही कार्यसूची बमोजिम प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणप्रतिवेदन तयार गर्ने सार्वजनिक सुनुवाई प्रयोजनका लागि मिति २०८१/०७/३० गते प्रकाशित सार्वजनिक सूचना हामी तपशिल बमोजिमका व्यक्तिहरुको रोहबरमा यो सूचना टाँस गरी सहिछाप गरियो।

सूचनाटाँस गरिएको स्थान:

तपिशल

मनोरा कुमारे शर्मा
श्री. राष्ट्रिय मो.वि.
सिवाजी
11/7/20

इति सम्बत : २०८१ साल कार्तिक महिना ३० गते रोज ६ शुभम् ।

सूचना टाँसको मुचुल्का

लिखितम हामी तपशिलका व्यक्तिहरु आगे जिल्ला नवलपरासी(बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) सुस्ता गाउँपालिका १ नम्बर वडा स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदिजन्य पदार्थ (ढुंगा, गिट्टी, बालुवा) दिगो र वातावरणमैत्री रुपमा संकलन गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणप्रतिवेदन तयार पार्न नियमानुसार कार्यसूची स्वीकृत गरि सोही कार्यसूची बमोजिम प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणप्रतिवेदन तयार गर्ने सार्वजनिक सुनुवाई प्रयोजनका लागि मिति २०८१/०७/३० गते प्रकाशित सार्वजनिक सूचना हामी तपशिल बमोजिमका व्यक्तिहरुको रोहबरमा यो सूचना टाँस गरी सहिछाप गरियो।

सूचनाटाँस गरिएको स्थान:

तपशिल

गणेश प्रसाद उपाध्याय
हुत्सा .१. सिवनी

इति सम्बत : २०८१ साल कार्तिक महिना ३० गते रोज ६ शुभम् ।

आज मिति २०८१/०८/०९ गतेका दिन बुला जाउँपालिकाको
 वडा नं. ०१ स्थित बुला जाउँपालिकाको कार्यालय
 स्थित र कालावण मध्ये हुपले मन्त्रिभवन पदार्थ उत्कृष्ट
 तथा संकलन कार्य गर्नको लागि आवश्यक प्राप्ति
 कालावण मध्ये परिसरको शिलशिलामा नवलपरासी
 जिल्ला बुला जाउँपालिकाको वडा नं. ०१ को वडा अध्यक्ष
 श्री अशोक कुमार चौधरी ज्यूको अध्यक्षतामा निम्न
 महानुभावहरूको उपस्थितिमा बैठक बसि निम्न
 विषयहरूमा हुलफल गरि राय बुझाएर छुट्टै
 निर्णय गरियो ।

उपस्थिति

०१. अशोक कुमार चौधरी	- अध्यक्ष	
०२. हिला देवी	- सदस्य	सिता
०३. शाहबल खाँ	- इन्जिनियर	
४. निरज सुवेदी	- सब-इन्जिनियर	
५. विष्णु प्रसाद बावाली	- सब-इन्जिनियर	
६. कान्त प्रसाद व्याधि	- वडा सदस्य	बुला १
७. गणेश पन्ना उपाध्यक्ष	वडा सदस्य	
८. दीधली देवी	पार्षदा	
९. प्रमोद प्रसाद	पार्षदा	
१०. होशियार कर्मि	पार्षदा	
११. शशीकान्त	पार्षदा	
१२. कल्याण प्रसाद	पार्षदा	
१३. भवानी देवी	पार्षदा	
१४. गुणेश	पार्षदा	
१५. विष्णु राय चौधरी	पार्षदा	
१६. राम चन्द्र	पार्षदा	
१७. प्रमोद प्रसाद	पार्षदा	
१८. मोहन	पार्षदा	
१९. संजय चौधरी	पार्षदा	

20 सुरज चमार
 21 केवत चौधरी
 22 सतोष चमार
 23 विष्णु हरिजन
 24 संगिता सापकोटा
 25 लोक माया चौधरी
 26 प्रेम कुमारी गुरी
 27 राधाया चौधरी
 28 दलिया देवी गुरी
 29 गायत्री गुरी
 30 सावती गुरी
 31 प्रेमकुमारी गुरी
 32 मेनुका गुरी
 33 गिता चौधरी
 34 मिना चौधरी
 35 शाहती चौधरी
 36 जमुना गुरी
 37 लक्ष्मणदेवी देवी
 38 मनाज कुमारी गुरी
 39 साहाय शक
 40 चन्द्रिका कौ
 41 नाथुराम चाल
 42 केशव प्रसाद चौधरी
 43 अश्वरूप सुमे
 44 यादव गिरी
 45 लालदेव चौधरी
 46 गिरिजा कुमारी (पंचव)
 47 जयप्रकाश चौधरी
 48 नारायण प्रसाद
 49 लक्ष्मणदेव गुरी
 50 सुवर्ण चौधरी
 51 सुवर्ण चौधरी
 52 सुवर्ण चौधरी
 53 सुवर्ण चौधरी

सुरज
 चमार
 सतोष
 विष्णु
 संगिता
 लोक माया
 प्रेम कुमारी
 राधाया
 देवी गुरी
 गायत्री
 सावती
 प्रेम
 मेनुका
 गिता
 मिना
 शाहती
 जमुना
 लक्ष्मण
 मनाज
 साहाय
 चन्द्रिका
 नाथुराम
 केशव
 अश्वरूप
 यादव
 लालदेव
 गिरिजा
 जयप्रकाश
 नारायण
 लक्ष्मणदेव
 सुवर्ण
 सुवर्ण
 सुवर्ण
 सुवर्ण

२४ विधि मेवनाथ आयापे (सुखा स्थानिय व न माहाशय ३)

२५ रामनाथ धार्या रामनाथ संदीहा

२६ परमश्रदिताको तर्फ वर

२७ द. निर्मल बाबु आयलि

२८ सतिश गौतम

२९ कषडानन्द अह्यई

३०

राथ सुभाव / निधि :

१. राथपुरा वकीलाको विमाण समाजी संरक्षण
जद विगतमा गमाए संन्य तथा अनुगमन
संन्य प्रभावकारी नदेखिएकी हुदा प्रभावकारी
कार्यवाचन हुने रापी, लक्ष्मण, वानेपानी
बाथे विमाणलाई प्रभावकारी रूपमा अथि
वदाउने, वनको तरजाली विमाण लगायतमा
विषय जोड्ने गरी आफ्नी सहमतीमा
अगाडी बढने निधि तथा ।

लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिका वडा नं १ स्थित रायापुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरण मैत्री रूपले नदिजन्य पदार्थ उत्खनन तथा सञ्चन कार्यको लागि

प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणको लागि सार्वजनिक सुनुवाईको राय

सुझाव संकलन

रायसुझावकर्ताको परिचय ()

नाम रेवमानन्द शर्मा पोखरेल

ठेगाना सुस्ता - १ डिक्की

सम्पर्क ९७४०४२८८९

रायसुझाव :

१. हाती गरुटे डाउमा लक्ष्मण शर्मा पोखरेल
२. निम्न गरी निम्न सक्रिय गरु सुस्ता गरी वर
३. टेम्पु गरुटे सुस्ता पालिडाका रहे सुस्ता वर
४. बाथपुरा खोलाको व्यवस्था मा लगायी गरु पोखरेल

~~कम~~ थोरै रकमको प्रवधान गरी कम माल गिर्दने हुने खालको रिपोर्ट गरी ४००००/- अगतिर मन्दा कम हुने गरी गिर्दने गरु पोखरेल ।

② खोलाको माथिल्लो तह देखि पुधार सम्म प्राथमिकतामा शान्ति काम हुनु पर्ने

लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता परिषद) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिका वडा नं १ स्थित रायापुरा खोलाको
बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरण मैत्री रूपले नदिलेख्य पदार्थ उत्खनन तथा सफाई कार्यको लागि

प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणको लागि सार्वजनिक सुनुवाईको राय
सुझाव संकलन

रायसुझावकर्ताको परिचय ()

नाम श्री कालिका सामुदायिक क्लब - सुस्ता वन माहाशेख अध्यक्ष
ठेगाना सुस्ता १ कैउडा मेघनाथ आयाद
सम्पर्क ९९००७३१६७० - ९८४६२९४६२९

रायसुझाव :

१. मु-क्षेत्र नियन्त्रण / वृक्षाक्षेपण
२. खानी पानी
३. सिंचाई
४. सामुदायिक वन को संरक्षण एवं वृक्षाक्षेपण - वृक्षाक्षेपण

आगलागी नियन्त्रण वने हेरालु

श्री. दुवान क २१ न, पुरान

- ५ खोला को सलह गरिदाई सलह लल
- ६ सामुदायिक वने क्षेत्र का समुदाय लाई वालावला
- ७ संरक्षण सुरक्षा सिमाना क्षेत्र अधिकार
- ८ पि सलह को कारण को खोला पुराने सलहमा न १३६।
सलह कुनै पनि हालतमा खोला खोवन ६६७

लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता परिषद) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिका वडा नं १ स्थित रायापुरा खोलाको
 बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरण मैत्री रूपले नद्विजन्य पदार्थ उत्खनन तथा सक्कलन कार्यको लागि

प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणको लागि सार्वजनिक सुनुवाईको राय सुझाव संकलन

रायसुझावकर्ताको परिचय ()

नाम शिव लाल ठकाल
 ठेगाना सुस्ता - १ कपीलिमा
 सम्पर्क ९८२३६८९९९२

रायसुझाव :

१. मुस्तापरासी कालिका वन क्षेत्र जलकच्यो सांख्यिकी वन
 २. को कुँ पट्टी बर्दघाट गाउँपालिका
 ३. ठकाल विष्णु जय सिंह दीनारा प्रवेश दीनारा
 ४. विष्णु विष्णु को विष्णु पदार्थ संकलन गरी
- प्रमुख प्रशासक
 तथा पालिका अध्यक्ष
- लगायत अन्य सम्भावित
 विष्णु विष्णु गाउँपालिका
- ५ → रायापुरा को जल सुस्ता आगला खोला को द्वारा
मकाले सकल सावधान गरी
- ६ → आगला दिना सकल सार्वजनिक सुनुवाइ गरी
प्रमुख प्रशासक अधिकारी तथा पालिका अध्यक्ष
को उपस्थिति मा

२०७९/०८/०९

सूचना टाँसको मुचुल्का

लिखितम हामी तपशिलका व्यक्तिहरु आगे जिल्ला नवलपरासी(वर्दघाट सुस्ता पश्चिम) सुस्ता गाउँपालिका १ नम्बर वडा स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदिजन्य पदार्थ (ढुंगा, गिट्टी, बालुवा) दिगो र वातावरणमैत्री रुपमा संकलन गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणप्रतिवेदन तयार पार्न नियमानुसार कार्यसूची स्वीकृत गरि सोही कार्यसूची बमोजिम प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणप्रतिवेदन तयार गर्ने सार्वजनिक सुनुवाई प्रयोजनका लागि मिति २०८१/०७/३० गते प्रकाशित सार्वजनिक सूचना हामी तपशिल बमोजिमका व्यक्तिहरुको रोहबरमा यो सूचना टाँस गरी सहिछाप गरियो।
सूचनाटाँस गरिएको स्थान:

तपिशल

प्र. १००१५५१६ ७३ - १ दिवनी

इति सम्बत : २०८१ साल कार्तिक महिना ३० गते रोज ६ शुभम् ।

अनुसूची-५ सूचना

सुस्ता गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
कुडिया, नवलपरासी, (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

(वातावरण संरक्षण नियमावलीको नियम ७ उपनियम २ सम्बन्धित)

प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धि सार्वजनिक सूचना

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति २०८१/०८/२०)

लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिकाको निम्न बमोजिम प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न लागिएको छ।

प्रस्तावकको नाम र ठेगाना	सुस्ता गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, कुडिया, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)
प्रस्तावको व्यहोरा	लुम्बिनी प्रदेश नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्ला सुस्ता गाउँपालिकाको १ नम्बर वडा स्थित रायपुरा खोलाको खोलाका बगर क्षेत्रबाट दिगो र वातावरणमैत्री रूपले नदीजन्य पदार्थ संकलन गर्ने प्रस्ताव।
प्रभाव पर्न सक्ने स्थानीय तह, वडा	सुस्ता गाउँपालिका, १ नम्बर वडा

माथि उल्लेखित प्रस्तावको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तयारी गर्ने क्रममा सो क्षेत्रको प्राकृतिक भौतिक प्रणाली, जैविक प्रणाली, सामाजिक प्रणाली, संस्कृतिक प्रणाली र आर्थिक प्रणाली बीच के कस्तो प्रभाव पर्दछ भनी यकिन गर्न सो स्थानको स्थानीय तह तथा त्यस क्षेत्रका वडाका विद्यालय, स्वास्थ्यसंस्थाहरु, सरोकारवाला व्यक्ति वा संघ संस्थाको लिखित रायसुझाव लिन आवश्यक भएकोले यो सार्वजनिक सूचना प्रकाशन भएको मितिले सात (७) दिन निम्न ठेगानामा आईपुग्ने गरी लिखित रायसुझाव उपलब्ध गराई दिनु हुन अनुरोध गरिन्छ।

राय सुझाव पठाउने ठेगाना :

प्रस्तावकको नाम र ठेगाना :

सुस्ता गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)

लुम्बिनी प्रदेश नेपाल।

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय
परीक्षण प्रतिवेदन

अनुसूची-६ आयोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी सिफारिस पत्र

21/02/26

विभाग, सामाजिक प्रयत्न ४२५
सुस्ता गा. पा. वा. (७ सु.प)
विभाग नं. ५ (७ सु.प)

सस्ता गा.पा.वा.
नं. ५६३८
दिनांक २०२५/०२/२६

~~विभाग~~ ~~सामाजिक प्रयत्न~~ ~~सुस्ता गा. पा. वा. (७ सु.प)~~
विभाग, सामाजिक प्रयत्न ४२५
सुस्ता गा. पा. वा. (७ सु.प)
विभाग नं. ५ (७ सु.प)

उपरोक्त विभाग सुस्ता गा. पा. वा. चलावी नं. ६३४
बातकल्याण सामुदायिक वनमा वृक्षारोपण कार्यको
द्वारा गरिएको साथै दैनिक प्रतिकी, दामा प्रमि
असत वाट सुचना प्राप्त भएकोले यस साइपुस
सुस्ता वाट विगत २ वारो वनमा वृक्षारोपण
प्रकार संकलन गर्दा विभिन्न शिर्षक तथा प्रणालीमा
पार्क र पार्क गर्न असत वाट साइपुस वनमा
भन्नेको ले गर्दा आन्तरी वनमा वृक्षारोपण
प्रकार गर्नु।

- १- बातकल्याण सामुदायिक वनमा वृक्षारोपण कार्यको
द्वारा गरिएको साथै दैनिक प्रतिकी, दामा प्रमि
असत वाट सुचना प्राप्त भएकोले यस साइपुस
सुस्ता वाट विगत २ वारो वनमा वृक्षारोपण
प्रकार संकलन गर्दा विभिन्न शिर्षक तथा प्रणालीमा
पार्क र पार्क गर्न असत वाट साइपुस वनमा
भन्नेको ले गर्दा आन्तरी वनमा वृक्षारोपण
प्रकार गर्नु।
- २- विगतमा साइपुसको दैनिक आन्तरीक प्रणाली
करनामा, नै-सुस्ता, केन्द्रमा सुस्ताको कल पाइप
मा पाको को साथै गदिकोकोले भन्ने प्रतिकी
असतमा पन हुनु पर्ने।
- ३- विगतमा असत सुस्ता वाट बाटिकला पार्क निलासी गर्दा
वर्षा प्रयुक्त भएकोले तथा वातावरणमा सुस्ताको कलको
आन्तरीक विगतकोले गर्दा साइपुस हुनु पर्ने।

विगतमा कुलै समाज विचारित लक्ष्ये कार्य गरीकोले
अनुगमन तथा विद्यार्थी तर्फले गर्ने सङ्गठन वा संस्था
को अवस्था गर्नु पर्ने तथा कुलको विद्यार्थीलाई
आउने लक्ष्य समाज कालमा हुलाकी साधनको दृष्टिक
अवस्थापन गर्नु पर्ने

सुस्ता गाना को कार्यक्रमले विनया विकासको शीतलानमा
मान्ने विद्यार्थी जदिलेख पदार्थको अवस्था विनयाको सहायक
स्वरूप गर्ने कार्य लक्ष्य दिइयो।

विगतमा जदिलेख पदार्थको विनया शरीरको चोरी लक्ष्य
भएकोले चाल्ने साङ्गठन तथा प्रथम असा पुष्पाकोले
अनुगमन गर्नु पर्ने।

अस. आ. व ०८१/०८२ को वल्लेख विनयाको शरीरको असा
वलाकै कार्य सर्व प्रथम संचाल गर्नुपर्ने।
स्वास्थ्य वासिन्दा
मिना लाल खाल

2029/08/26.

जनकल्याण सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह

सूचना नं. १६४०
दिनांक २०११/१२/२६

पत्र नं. ६१९१६०५४६
गौलिया-५, गौलिया
नवलपरासी

पत्र संख्या: ०८१/०८२
पत्रांकी नं.: ३२

मिति: २०८१.०८.२६

विषय: रायपुरादेवाला नदिजन्य पदार्थ उत्खनन
जन नदिन सम्बन्धित।

श्री.....
उपरोक्त सम्बन्धित पत्र तथा पत्रिका पत्र ६६४ नं. चलायी
भई आएको जानकारी पत्र अनुसार हामी कान्छ उपभोक्ता हरूको भेलामा
वर्षी विगत वर्ष मा रवौला अनाधिकृत रूपमा जु. ए. डी. र.
स्वभेदर. लोगाई हाथो सामुदायिक वन क्षेत्र र चुरे क्षेत्रमा
उत्खनन अरि सौ कार्य १८-२२ फुट सम्म खोला निचम
विपरीत उपकरण चलाई हामीले, चुरे भाग क्षेत्रमा लोगाईको
पृष्ठा रोपण लागू गर्न समेत शु-क्षम हुन बापको र वडा र पालिका
सम्बन्धि भिजन ईलाका प्रशासन लाई खबर गर्दा हामी उपभोक्ता
लाई हतपात गरिएको र सो उपकरण चलाउदा खोला गाहियो
भई हाथो छेउ पत्र, कोरिडु समेत चुकेको हुंदा चुरे क्षेत्रमा पुगेको
वजेर समेत पालिका वडा अनमानी रूपमा, क्याबिडु, लोगाईको र चुरे
का आपको वजेर समेत अनुमान गर्ने पछन गर्दैनौं र हाथो सहमती
बिना (IEE) परिक्षण गरिएको र हिजा गरिएको अनाधिकृत रूपमा
खोलाको हुंदा हाथो उपभोक्ता खोला नदिजन्य पदार्थ उत्खनन
कार्य गर्न दिन असमर्थता पत्र माउपालिका समक्ष पेश गर्दौं।

श्री प्रोजेक्टा
[Signature]
नाथराम थापा
[Signature]
अध्यक्ष

अध्यक्षः
जनकल्याण सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
सुस्ता १ नवलपरासी
नाथुराम थापा
८८०४४२०४९९

दता मिति: २०७८/०६/०८

सुस्ता गाउँपालिका

दता नं १६३९

दता मिति २०७८/०६/२६ दता नं.: २६१

श्री कालिका सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह

पत्र संख्या: ०८१/०८२ सुस्ता-१, फेचुहा, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)

चलानी नं.: ११

मिति: २०.६.१.८.१.२३.....

श्रीमान प्रसाद शर्मा आधिकृत पत्र

सुस्ता गा.पा.को कार्यालय, सुस्ता नं. १
(फेचुहा)

श्री प्रोजेक्ट
[Signature]
२०/०६/२६

विषय: - रायपुरा खोला को नदी जन्म पर्दाच उखनन गर्न नदिने सम्बन्धमा ।

उपरोक्त सम्बन्धमा पत्र ल्याए सुस्ता गाउँपालिका बाट ३३५ नं. चलानी भई आएको जानकारी पत्र अनुसार हामी आग्र उपभोक्ताहरुको भेला बसी विगत वर्ष यो खोला-अनाधिकृत रूपमा नु.८.८. र स्काभेयर लगाई हामी सामुदायिक वन क्षेत्र र चुरे क्षेत्रमा उखनन गरी सो कार्य २० फुट सम्म खोला नियन्त्रित किपरीत उपकरण चलाई हामीले सामुदायिक वन क्षेत्रमा र चुरे भाग क्षेत्रमा लगाएको हामीले पत्रमा नद कार समेत बुझाए हुन गएको पछि कार्यालय र गा.पा. सबै डिविजन इलाका प्रशासन र वरिष्ठ गरी हामी उपभोक्तालाई धन पात गरी पको र सो उपकरण चलाउँदा खोला गहीरो भई हामीले नद बाईप. वीरीङ्ग - समेत सुकेको हुदा चुरे क्षेत्रमा परेको बजेत समेत पालिका वडा मनमानि रूपमा अमेर-उयाकिङ्ग लगाईयो र चुरेमा आएको बजेत समेत अनुगमन गर्न पहल गर्दै हामी सहमती किना (E E) परिष्ठाण गरीएको र हिजो डारीएको अनाधिकृत रूपमा खोलियको हुदा हामी उपभोक्ता खोलाको नदी जन्म पर्दाच उखनन कार्य गर्न दिने असहमति पत्र गाउँपालिका समक्ष पेश गर्दछौ ।

अहमद

श्री कालिका सामुदायिक वन डोस

सुस्ता १ फेचुहा

[Signature]
कै.प्र.सा.का.का.
अध्यक्ष

[Signature] अध्यक्ष/नागर - सह-सचिव

शा. ७-१०५१६५६
 मा. ७-१०५१६५६
 मा. ७-१०५१६५६
 मा. ७-१०५१६५६
 मा. ७-१०५१६५६

उपाध्यायी

राधुराम	श्री. भा. रामकृष्णदास	उपाध्याय
शांति	श्री. देवि चौधरी	उपाध्याय
संगीता	संगीता सायकण	सचिव
सुकमिणी	सुकमिणी देवि चौधरी	उपाध्याय
जयप्रकाश	जयप्रकाश चमार	सचिव
गान्धारी	गान्धारी देवि गुरी	सचिव
प्रेम	प्रेम कुमारी गुरी	" "
नरदेवी	नरदेवि चौधरी	" "
शुष्मा	शुष्मा कुमारी चौधरी	" "
विमला	विमला देवि चौधरी	" "
	अद्वैती देवि चौधरी	" "
	कलावती देवि चौधरी	" "
चिनकी	चिनकी देवि चमार	" "
आशा	आशा कुमारी चौधरी	" "

उपलब्धिका

सुमा	सुमाकांत अमल	"
दादा	दादाकांत अमल	"
गोविंद	गोविंद अमल	"
शैल	शैल अमल	"
श्री. कृष्ण	श्री. कृष्ण देवजी	"
लाल	लाल अमल	"
प्रभा	प्रभा अमल	"
गुण	गुण अमल	"
पुष्पा	पुष्पा अमल	"
सुधा	सुधा अमल	"

मिना

मिना पालि

आनिता

आनिता चौधरी

बिष्ठा

बिष्ठा चौधरी

मिना गंगा कुमारी

चाक

मिम्बकुशा

गिरा कुमारी

चाक

सुसुम कुं

सुसुम कुमारी

गहवा

दिप कुमारी

दिपा चौधरी

भागमती

भागमती चौधरी

आतमा

आतमा कुमारी चौधरी

नारा

नारा देवी चौधरी

कान्त

कान्ती चौधरी

मुनी

मुनी कुमारी चौधरी

मोतराभी

मोतराभी चौधरी

भागवती

भागवती चौधरी

शोभा

शोभा चौधरी

मीना

मीना देवी चौधरी

कनैमा कुलहर

वासुदेव चौधरी

वासुदेव चौधरी

वन कुमारी चौधरी

कालकुमारी

काल कुमारी चौधरी

विष्ठा

लाल बहादुर चौधरी

दुर्गा

दुर्गा कुमारी चौधरी

दुर्गा कुमारी चौधरी

धनेश्वरी चौधरी

दुर्गा कुमारी चौधरी

रेक बहादुर चौधरी

सीतल चौधरी

सोब

सोब अवतार चौधरी

सोब अवतार चौधरी

वसी चौधरी

वसी

दिपा

दिपा चौधरी

उगाई चौधरी

उमा

उमा कुमारी चौधरी

उमा

उमा कुमारी चौधरी

निशा

निशा चौधरी

मिना

मिना कुमारी पालि

मौखिक	मुनि लाल	-	11
रंजीत	रंजीत चौधरी	-	11
केदार	केदार प्रसाद चापागाई	-	11
	हरि राम आर्चाप	-	11
	बापु राम चौधरी	-	11
	रतन चौधरी	-	11
	दरिशा रण उपाध्याय	-	11
	किशोर चौधरी	-	11
	लाल लालसा देवि हरिजन	-	11
	उर्मिला देवि गजलाल	-	11
	सिता देवि चौधरी	-	11
	जिनराम सुरी	-	11
	विष्णु सुरी	-	11
	पद्मापति चौधरी	-	11
	रमावती सुरी	-	11
	जमुका सुरी	-	11
	मिना चौधरी	-	11
	दुलिया सुरी	-	11
	रेखमी चौधरी	-	11
	राधिका चौधरी	-	11
	जित कुमारी सुरी	-	11
	रिम्पा चौधरी	-	11
	मिम्प देवि चौधरी	-	11
	आसा देवि चौधरी	-	11
	जिता सुरी	-	11
	प्रेम कुमारी सुरी	-	11
	प्रेमका सुरी	-	11
	निम कुमारी सुरी चौधरी	-	11
	दुलपक सुरी	-	11
	विमला देवि चौधरी	-	11
	रमावती चौधरी	-	11
	रम प्रसाद	-	11
	सुरी	-	11

कालिका कामा समुह अध्याय

कालिका कामा समुह - सची

मेम प्रसाद
पिताम्बल

सुमा

~~कुमारी~~

तारा रेग्मी

बुधेराम

धामानंद

~~कुमारी~~

तुलसी कला

~~कुमारी~~

मन्मथराज चौ.

~~कुमारी~~

शुभ

आचार्य

सुमित्र

रुपा

यश

किशोर

देव

सुमित्र

चन्द्र

मेम प्रसाद सापकाटा

पित्रखर डुम्रे

रघुमकला डुम्रे

विमला न्यौपाने

तारा रेग्मी

कृष्णा कुर्मेल

बुधेराम कुर्मेल

केश कुमारी कुसाल

नमन कुर्मेल

वेद प्रसाद बरपाल

तुलसी तिवारी

कला कुर्मेल

रविमराज ठकाल

पुनोराम अमाल

शिवरामकिपाल चौधरी

प्रेम कुमारी चापाडारि

प्रकाश कुमार न्यौपाने

गोपाल न्यौपाने

अगवती न्यौपाने

विशु आचार्य

जागुब्बा न्यौपाने

तुलसीराम पाण्डेय

सुनीता न्यौपाने

रुपा न्यौपाने

चाप्पा कुसाल

किशोर पन्नास

Devraj Chaudhary

सुमित्र पन्नास

चन्द्र सैराट हरिजन

कडा नं. १ स्थित रुद्रपुर खोलाको वन्य क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय
परीक्षण प्रतिवेदन

अनुसूची-७ अन्य

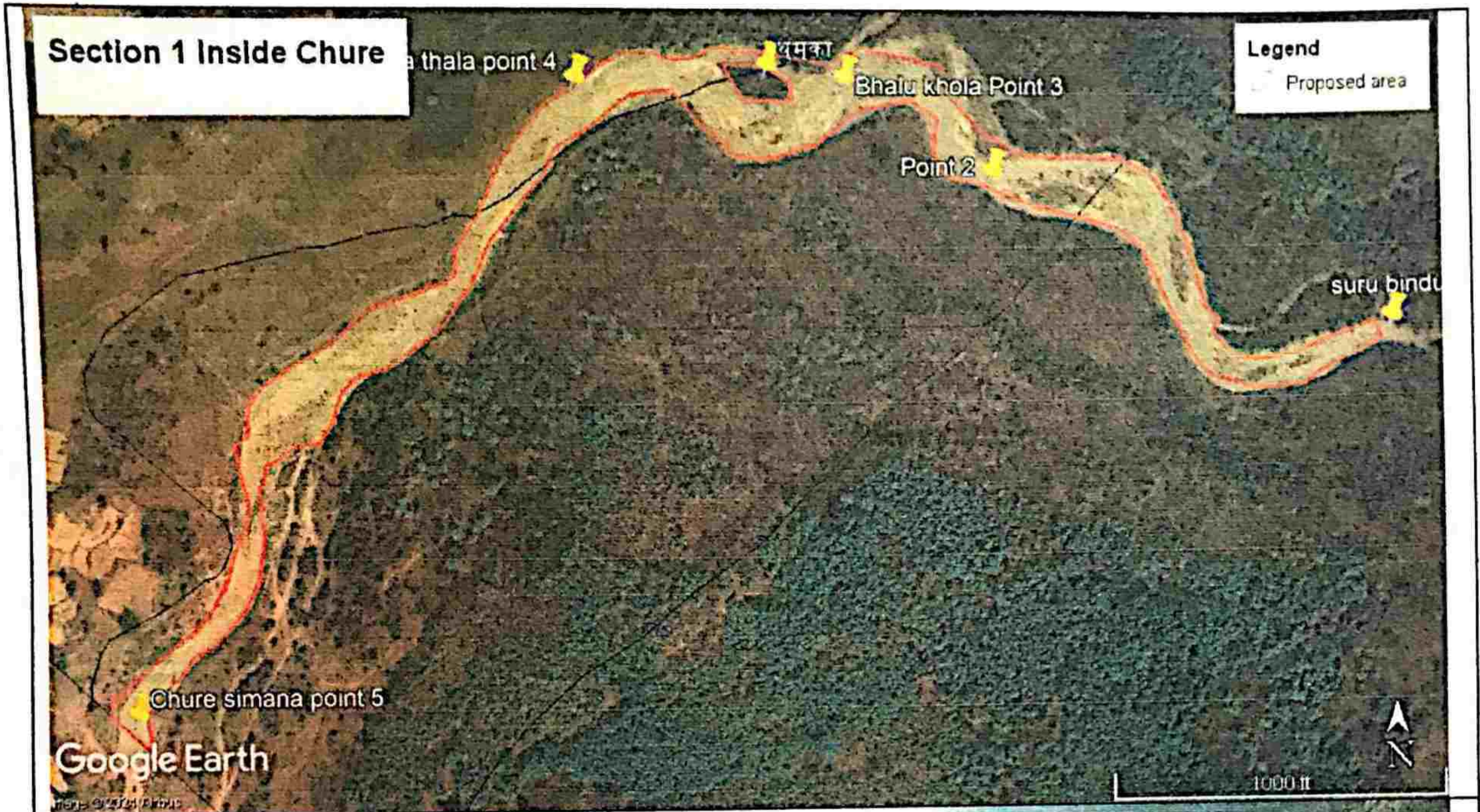
आज गिति २० २१/०७/२० गते बुधवारका दिन प्रस्तुत
 विषयमा फस अनुगिति चेहेरा नवलपरासी (बेदघाटसुस्ता)
 पश्चिम जिल्ला सुस्ता गा.उपायिकाको १ नं वडा
 स्थित रापुरा बंगलाको वजार क्षेत्रबाट किमोर
 वातावरणमैत्री कपल बाकिजन्म पदार्थ व्यवस्थापन
 प्रस्तावको प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण
 (I.E.E) कायम गर्ने शिलसिलामा देहाय यमोर्गिस
 ८३ परिशिष्टि रदयो।

तपशिल

- ① हेमलाल शोशी - जनकल्याण सामुदायिक वन आध्य
- ② कृष्ण प्रसाद कुँरे - सुस्ता १ दिवनी
- ③ विष्णु जावली - सब-इन्जिनियर
- ④ निरञ्ज कुवेदी - सब-इन्जिनियर
- ⑤ गणेश प्रसाद आचार्य - वडी-१, सुस्ता

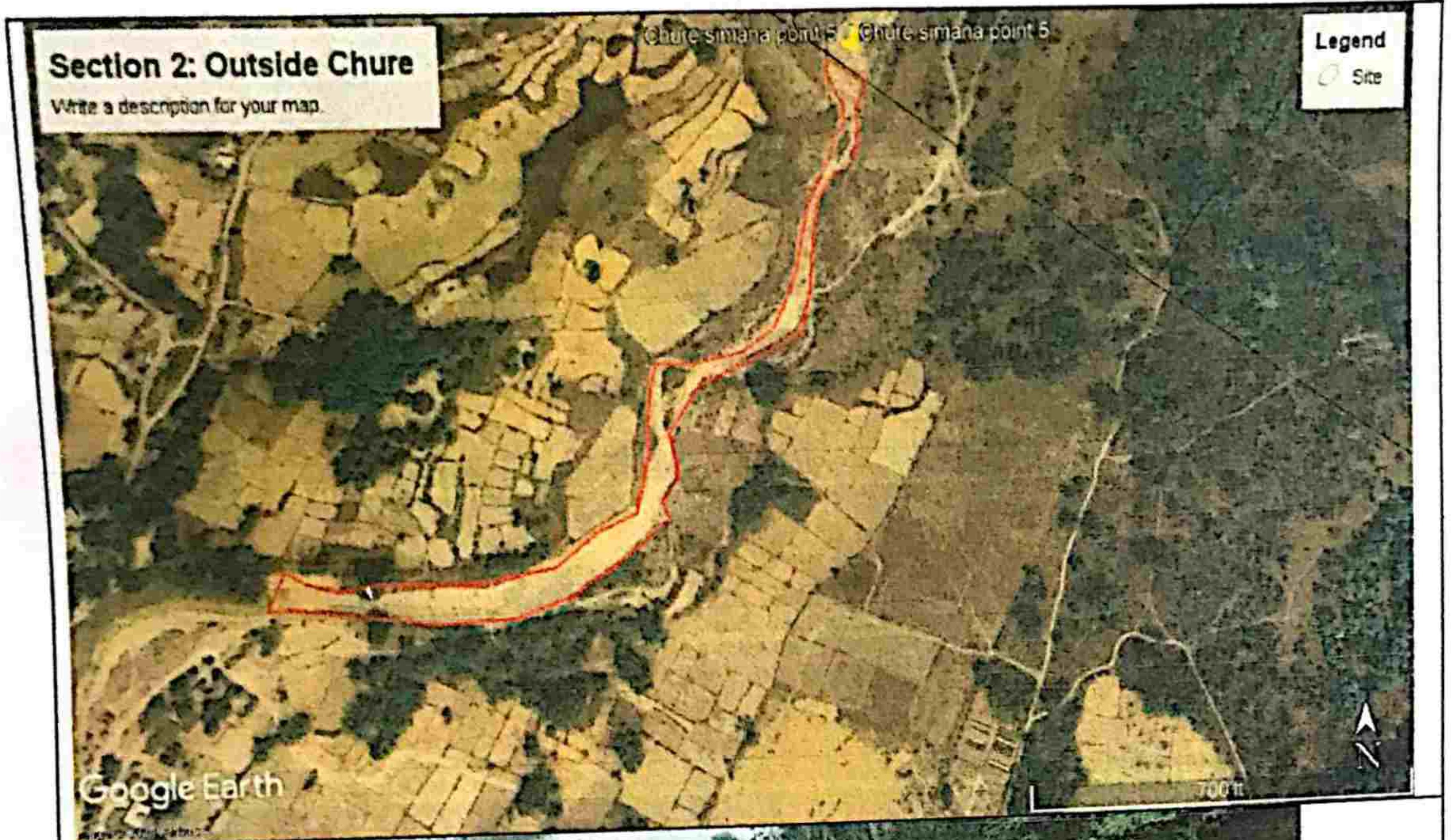
वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनकोलागि प्रारम्भिक
वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

अनुसूची-द प्रस्ताव स्थलको तस्बिरहरु

(चुरे क्षेत्र भित्र पर्नेस्थान) माथिल्लो बिन्दु $27^{\circ} 29' 28.93''$ उत्तर तथा $83^{\circ} 59' 52.02''$ पूर्व देखि तल्लो बिन्दु $27^{\circ} 29' 12.87''$ उत्तर तथा $83^{\circ} 59' 19.30''$ पूर्व सम्म

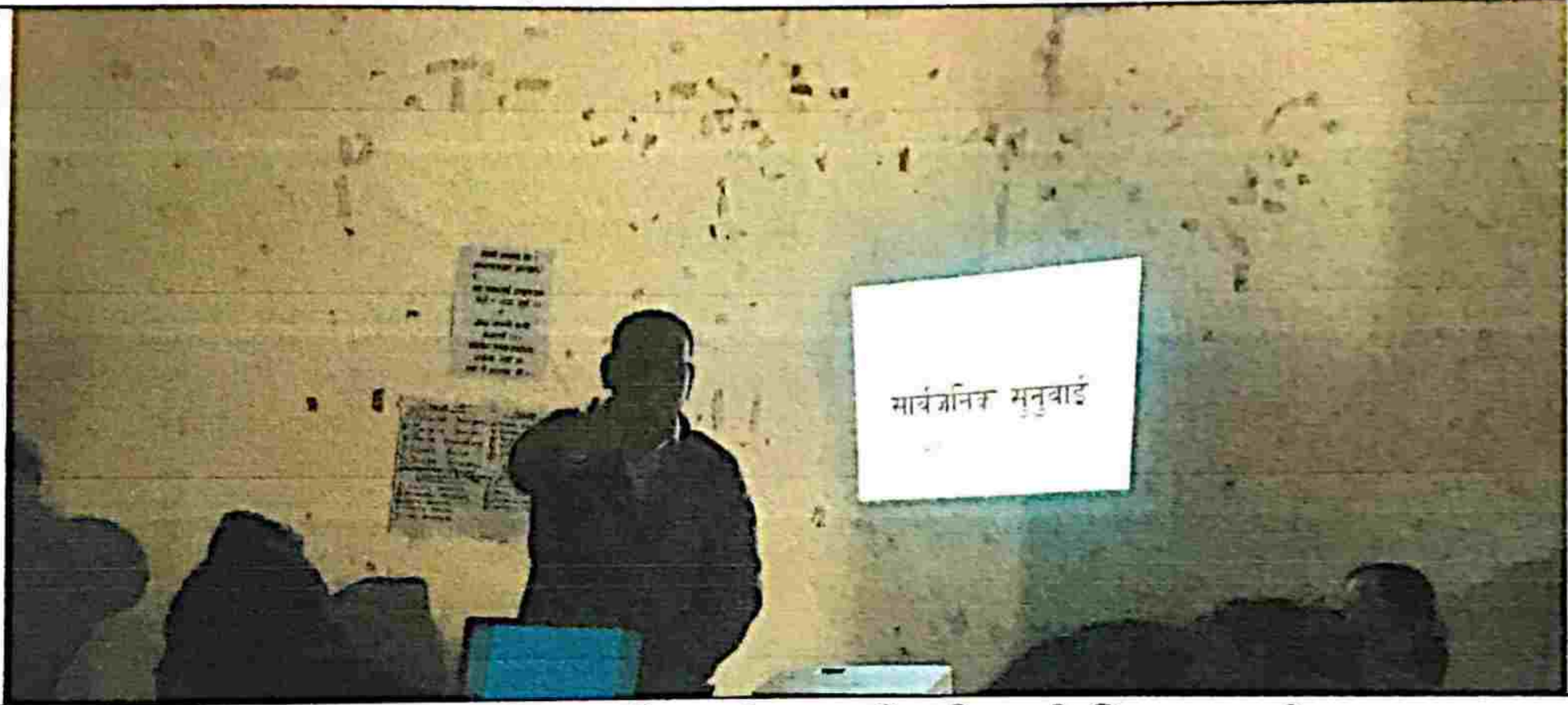
वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनकोलागि प्रारम्भिक
वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

चुरे क्षेत्र भित्र नपर्ने माथिल्लो बिन्दु $27^{\circ}29'12.87''$ उत्तर तथा $83^{\circ}59'19.30''$ पूर्व देखि
तल्लो बिन्दु $27^{\circ}25'59.79''$ उत्तर तथा $83^{\circ}50'55.69''$ सम्म

आयोजना क्षेत्र (उत्खनन् स्थल)मा नापजाच कार्यमा उपस्थित सरोकारवाला सहित

प्रस्तावित कार्यका लागि आयोजना गरिएको सार्वजनिक सुनुवाई

सार्वजनिक सुनुवाईका सहभागीहरू

बडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनकोलागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

उत्खनन् क्षेत्रको अवलोकन

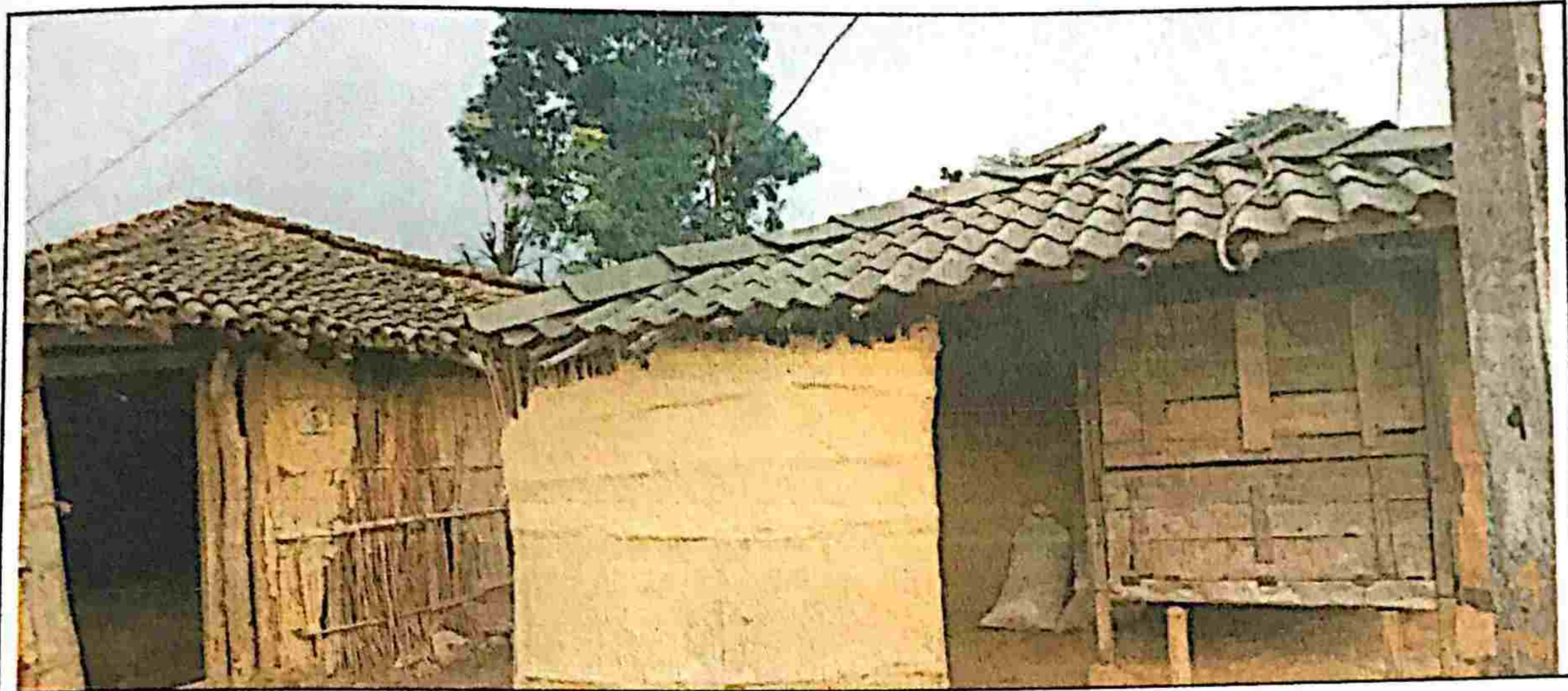

उत्खनन् क्षेत्रको अवलोकन

सूचना टाँस गरिदै

वडा नं. १ स्थित रायपुरा खोलाको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ संकलनकोलागि प्रारम्भिक
वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन

प्रभावित क्षेत्र नजिकैको बस्ति